

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

FEBRUÁR TIZENNEGYEDIKE.

A márványkő, amelybe ezt a napot aranybetűkkel és aranszámokkal belevéstük: az ezerkilencszázharmincharmadik esztendő. Azóta két év tavaszi esője, nyári forrósága, őszi köde és téli zimankója, két csendőresztendőn át ezer és ezer járőrünk végtelen parttyázása, számtalan derekas tette és becsülettel verejtékező helytállása halvány patinát is adott már a nemrég még vadonatúján csillogó aranyfeliratnak, a kezdő lépéseken tehát túl vagyunk ahhoz, hogy a csendőrnapi hagyománnyá váljék és ehhez méltó helyet foglaljon el a csendőrlélekben.

Az első esztendőben úgy fogadtuk ezt, a bennünket katonailag és társadalmilag láthatóan is a legelső vonalba emelő ajándékot, mint amiről éreztük és tudtuk, hogy testületünknek legszebb díszé és a csendőrszellem fő kútforrása lesz.

A második csendőrnapiot már valamennyi csendőr tudatos megértésével a legszentebb erkölcsi kötelességünknek: hőseink emlékeztetésének szenteltük. Ehhez az ünnepünkhöz Korinányzó Úr Ó Főméltósága személyes megjelenése s a rádión és sajtón át megnyilvánult széleskörű társadalmi érdeklődés, együttérzés adta meg a legdíszebb keretet, amit magyar testület csak elérhet. A múltévi csendőrnapi katonai pompája és országos nyilvánossága valójában nemcsak hőseink emlékének, hanem a csendőrnapi egész eszmei tartalmának nemzeti avatóünnepélye is volt, fénye mindenkorra be fogja sugározni ezt a mi évenként visszatérő ünnepnapjainkat.

A mostant is ennek a fénynek a sugaraiban, de már otthoni csendben ünnepeljük. Egymásközt, a testület családikörében. Templomba megyünk egy fohászra, ebédszatalunkat díszesebbre terítjük s ha szolgálatunk engedi, a nap többi részét pihenéssel, de nemcsak pihenéssel, hanem a hétköznapiaknál mélyebb gondolatok keresésével töltjük.

Első szavunk a tettek Bajtársaink, akik ezen a napon is az őráratokat rójátok. Nézzetek fel pillanatilag a felhőkön is túlra, keressétek ott a lélek szemével a hős elődök bronzalakját. Ha igaz csendőrszív dobog bennetek, meglátjátok Őt, minden rendű és rangú magyarok tiszteletétől övezve. Álljatok meg egy pillanatra és tisztelgjetek!

Ti pedig, otthon ünneplő Bajtársak, gondoljátok át a laktanyák csendjében, mit tesz az, hogy csendőrök lehettek. Nehányezren, színc-virága a magyarságnak, milliók és milliók soraiból testben, lélekben és erkölcsiükben legkiválóbb magyarok, mert hiszen csendőr csak az lehet. Nagy tisztesség annak, akit ér. Járja át egész valótokat ennek a kiváltságtalanságnak büszke érzése, de gondoljátok arra is, hogy ez a kiváltságtalanság nem csak dísz és előnyt jelent, hanem kötelességek sorát is, amelyek mellett hitet tettetek. Tegyetek mellettük hitet ma újból!

Tegyetek hitet, hogy a Hazához hűek maradtok. Karotok és fegyveretek erején múlik, hogy magyar földön magyar rend, nyugalom és biztonság legyen.

Tegyetek hitet, hogy csüggedés, kishitűség lelketekhez nem férközik soha.

Tegyetek hitet, hogy a becsület tiszta zászlaját el nem hagyjátok soha.

Tegyetek hitet, hogy a bűnt magáért a bünnért üldöztök, de védtétek és példázátok az erényt és segítétek a gyengét.

Tegyetek hitet, hogy mindenki benn tiszteletben tartjátok, ami benne tiszteletreméltó s a kezetekbe adott hatalmat igaztalanul nem használjátok soha.

Tegyetek hitet, hogy a bajtársiasság törvényeit nem sértitek meg soha.

Tegyetek hitet a munka, a józan élet és a férfias szerénység mellett.

Ma, a csendőrnapi, egész csendőrhivatásotok mellett tegyetek új hitet!

A csendőrnapi megünneplése.

Nyugodtan leszögezhetjük, senki sem vádolhat érte a túlzott szerénység szerénységtelenségével, hogy a csendőrség sem az ünnepeltetést, sem az önnemneplést nem kereste soha, bár erre akár a sajtóban, akár a társadalmi együttélés fejérasztalánál bőséges alkalom kínálkozik. Nem hirdetjük ki a nyilvánosság előtt a dicséretet sokaságát, amit hatóságok és emberek rólnak négyesem-között egymásnak és nekünk is elmondanak, az ilyen senki és semmi által ki nem erőszakolt elismeréseknek azonban örülünk, mert ezek az őszinte hangok az emberek rólnak alkotott felfogásának megbízható tükrét adják és egyben mérlegét annak is, hogyan tesszünk eleget hivatásunknak. Nem a dicséret sütkérezését keressük tehát ebben sem, hanem az önelenőrzés legbiztosabb módját.

Ma, a csendőrnapi sem egyénenként, élő-önmagunkat ünnepeljük, hanem a hivatásunkat. A hivatásunk erkölcsi tartalmát. Magát a tényt, hogy mi is csendőrök lehetünk és a kötelességet, amit a nemzet javára be kell töltenünk. Ezt becsüljük meg önmagunkban és ezt becsüli meg bennünk maga a nemzet, amely tudja rólnak, hogy azt, amire vállalkoztunk, hűséggel, becsületes munkával és báttran álljuk is. Minden körülmények között és sziklaszilárdan. Egy hatalmas köztársaságnak: a csendőrségnek felévszázados múltja a biztosíték, hogy ez így van s hogy pedig így is lesz, annak egyik legékeesebb jele éppen múltunknak és hivatásunknak megünneplése: a csendőrnapi.

Nem a magunk egyéni kényelmének rendelt szabadnap tehát a csendőrnapi, hanem ezeknek a gondolatoknak és valóságoknak az ünnepe. Teljes napot szentelünk rá minden évben, hogy az ünnepélyesség erejével is bizonyítsuk önmagunknak és bizonyítsuk mindenki másnak ebben az országban: tudjuk, mire kötelez a csendőrelnevezés, de nemcsak tudjuk, hanem ime: ünnepélye en, újra és újra minden csendőrnapi meg is fogadjuk, hogy méltatlanok soha nem leszünk erre a büszke szóra: csendőr, hanem mindig csak méltóbbak és méltóbbak.

Van-e közöttünk, aki ezt át ne érezné s ha átérzi, ne akarja világos akarattal, hogy így legyen? Ha van, annak nem hivatás a csendőrel, hanem kinos-keserves kényérküzdelen. Szánandó ember, akit a mindennapok lélektelen jövés-menése, tehernek érzett munkája a senmibement sorok mélységei felé húz s eltűnik ott nyomtalanul, mintha sose élt volna.

Bajtársak! Emeljétek hát fel magatokat a mindennapok szűkességéből! A hivatás megértése és megbecsülése megsokszorozza azt, ami a napjaitokban szép és könnyűvé teszi azt, ami nélkül nehéz. Tudjátok, látjátok körös-körül, hogy élet küzdelen nélkül nincs, ez már minden ember sorsa. Széppé és eredményessé pedig csak az teheti az ember küzdelmét, ha a maga kis napigondjai fölött magasabb cél lebeg előtte, valami nagy, távoli életcél, amiért érdemes küzdeni, máskülönben abba a csörtető tömegbe zuhan alá, amely a test jólátén kívül az élet más értékét nem ismeri s talán nem is akarja ismerni.

Bajtársak! Hivatásotok megadja számotokra az élet célja és kivételesen szép tartalmát: milliók életét, munkája gyümölcsét és emberi tisztességét véditek. A nemzet is megbecsüli, amit érte tesztek, megbecsüli azzal is, hogy az év egy napját csendőrnapiak nevezhetjük. Lak-tanyátokon ma a nemzet színeit lengeti a szél, az emberek kérdezik, megtudják: minek szól ez a dísz és tisztelettel köszöntenek benneteket a magatok ünnepén. Azt pedig tudni kell, hogy semmit sem nehezebb elérni, mint az emberek tiszteletét, hát eszerint is ünnepelje ek!

A csendőrnapi az egész országban a következők szerint ünnepeljük meg:

Istentiszteleten kezdjük. Azután, ahol emléktábla van, azt valamenyien, akik a közelében vagyunk, felkeressük s ünnepi szavakkal, gondolatokkal áldozunk előtte és fenyővel koszorúzzuk. Fenyővel díszítjük fel hőseink képeit is. Majd bajtársi ebédet veszünk részt, állomás-helyenként mindenki együtt, aki csendőr. Kormányzó Úr Ő Főméltóságát a legmagasabb előjáró közönti fel.

Ünnepélyeinkre csak a nyugállományú bajtársainkat hívjuk meg, a lerített asztalt pedig nem mulatozó vígsággal, hanem csendes, bajtársias komolysággal üljük körül.

Budapesten, istentisztelet után, vitéz Szinai Szinay Béla tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője, tisztiküldöttség élén a vértanúhalált halt néhai Fery Oszkár altábornagy úr emléktábláját koszorúzza meg a következő ünnepi szavak kíséretében:

A m. kir. csendőrség büszkén és hódoló tisztelettel gondol a Haza szent eszméjéért vértanúhalált halt egykori hős felügyelőjére, kinek férfias erénye és önfeláldozó készsége kimagasló példája a hazájáért halni kész magyar csendőrnek.

Emléktáblájára leteszem a koszorúkat soha nem múlt csodálatunk és kegyeletünk jeléül.

Ezután vitéz Szinai Szinay Béla tábornok úr a Farkasréti temetőben nyugvó Fliesz György hadnagy, hősi halált halt néhai bajtársunk sírjára koszorút helyezve, jelképileg az összes csendőr hő i sírokat megkoszorúzza a következő beszéd kíséretében:

Minden igaz magyar csendőr szívét vigasztalón és felemelőleg tölti el az a tudat, hogy félszázados múltunk minden időszakában voltak a testületnek olyan rettenthetetlen fia, akik készek voltak véruket ontani a haza szent javáért.

Tetteikben az ősmagyar harcos erények tündököltek.

A csendőrnapi alkalmával megemlékezve róla-
ok, koszorút helyezek sírhantokra azzal a hő kívánsággal, hogy: végnélküli időközön át ragyogjatok örök példaként a m. kir. csendőrség számára.

A Böszörményi úti csendőrlaktanya udvarán álló vértanúszobor előtt fél 11 órakor felsorakozik a díszszázad. tisztikar, legénység és Voloncs István alezredes úr, a budapesti csendőrkörület parancsnoka, megkoszorúzza a szobrot, beszédet mond.

A csendőrtiszt és alásztai társalgóban, díszebéd keretében, vitéz Szinai Szinay Béla tábornok úr a csendőrség jelen munkájáról és jövő irányáról szóló beszéde keretében közönti Legfelsőbb Hadurunkat a csendőrség nevében:

Magyar Csendőrök! Bajtársak!

Hivatásából eredő szervezete folytán szétszórót, apró egységekben állt őrt a végeken és a csonka haza belsejében mindenhol a m. kir. csendőrség.

Mint az államhatalom képviselője, a közbiztonság őre és minden igaz való magyar ember bizalmának letéteményese végzi fáradságos és terhes munkáját. Szolgálatában közben javarészt egyedüllétre lévén utalva, erejét és hatalmát az előírásain kívül nem korlátozza, más, mint becsületessége és lelkiismerete. Rátartiság és fölényeskedés nélkül kijelenthetjük, hogy a mai bonyolult és zavaros világban a csendőrség egyik tartós pillérje az ország rendjének és nyugalmának.

Ma megállt ez a csendőrsereg, mert ünnepnapja

Február 14: Tisztelegjünk!

van. Portyázó járőrei visszahúzódtak várakba, az őrlaktanyákba és díszlő öltöttek. Fegyverük lábnál pihen.

Szétszórtságunkban ma vagyunk a legtömörebben. Bajtársi együttélésben ünneplő egységeinket e pillanatban ülelje át a nagy közösség érzete és emelje fel a verejtékes élet tarlójáról abba a tisztult magasságba:

ahol meglátja a hitet és az elszántságot,
ahol megkapja az erőt és az önbizalmat
és ahol megtalálja a lüktető lelkesedést.

Magyar Csendőrök! Bajtársuk!

Ez a tisztult magasság a királyi vár. Terelőd-jék figyelmünk a Duna felé; szálljon el szerető sóhajlásunk és Budavár felé. Gondolatban vonuljunk fel az évezredek magyar történetét regélő vár udvarára, hol törhetetlen hűséggel, vasfegyelemmel és önfeláldozó bátorsággal hódoljunk Legfelsőbb Hadurunknak.

E némán tisztelgő elszánt csendőrsereg élén állva, alárendelti legmélyebb tisztelettel köszöntöm Főméltóságodat.

Vitéz Nagybányai Horthy Miklós Kormányzó
Úr Ö Főméltósága a Vitézek első választott Főkapitánya és mindnyájunk Legfőbb Hadura,

Eljen! Eljen! Eljen!

A MAGYAR CSENDŐR.

Mélán pislog a holdvilág... Csend... Mindenki alszik...
Nagy határban... távol... közel, semmi zaj sem hallszik...
Szár az ágon fűtől a szél... Sehol élő, vagy ház.
Csak fehérbe öltözött fák..., mint megannyi csontváz.
A sápadt hold is fászik tán a zord hidegben?
El-elbúvik olykor-olykor úszó fellegekbe.
Majd ezüstös sugarával lepi be a tájat...
Játszva hulló hópelyleknek nyújtva csipkés ágyat.

Tér dig süppedve a hóban..., ott az erdőszélen,
Talán két kísértet közelg hátol habfehéren?
Mert ki merte nekivágni a zord éjszakának?
Ha nem hűséges őrizői a jeges határnak?
Vaj emberek azok talán? Jönnék..., egyre jönnek...
Kemény lépteik nyomában fegyverek zörögnek.
Megcsillannak szuronyaik a hold sugarában,
Ők azok!... magyar csendőrök..., hideg éjszakában.

Ők azok... magyar csendőrök! — Szinte derül a táj, —
Hiszen má' lenne nélkülük az elhagyott határ?
Hiszen az élet és a vagyon mind bitanggá válna,
Ha nem őrködnék felettük törvény katonája!
Hogya veszélyben és bajban hűven, becsülettel,
Ott nem állna, — nem törődve drága önélettel, —
Mindegy: nappal, avagy éjjel..., rendületlen őr,
Bűn ösvényén tilalomfa..., a hű magyar csendőr!

Amig ez a „tilalomfa” áll rendületlenül,
A magyar név jóhírneve ragyog szeplőtlenül!
Trianon határainál megszűnnek a könnyek,
Bércs Erdély... magyar rónák... ismét visszajönnek.
A magyar szó nem lesz vétek Kassán, Kolozsváron,
Lesz még ünnep..., magyar ünnep..., ezen a világon!
Kárpátoktól... Adriáig, ott lesz ismét az őr,
Törvény és rend katonája..., a hű magyar csendőr!

HIERONYMI LAJOS
ny. őrnagy.

Bűnügyi apróságok.

írta: **OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA** őrnagy.

Lapunk folyó évi 1. számában helyszűke miatt meg kellett szakítanom ezt a tarka tanulságsorozatot, most folytatom.

Régi trükk az, mikor súlyos bűncselekmények elkövetése után a tettesek fogházakban, kórházakban húzódnak meg, abból kiindulva, hogy ott senki sem fogja keresni őket.

Dillinger, a közelmúltban Chicagóban agyonlőtt híres bandita egyik cinkosa: Jacques Lobero, akit az amerikai közönség „3. számú állami ellenség” névvel tisztelt meg, főnöke díctelen halála után néhány nappal egy varieté színház előadásán törni-zúzni kezdett, miközben fennhangon kiáltotta, hogy „ő Lobero, Dillinger cinkosa”. A vadul hadonászó embert a teremzőgők lefogták, átadták a rendőrségnek, ott a rendőrvos örültek nyilvánította, mire kényszerzubbonyban tébolydába szállították. Lobero az örültek házában is fennhangon hirdette, hogy kicsoda, persze ott még kevésbé hittek neki, hiszen az intézet lakói közül a képzelt Napoleonokban, Wasingtonokban, Edisonokban, Mohamedekben egyáltalán nem volt hiány s így Lobero állítását is hasonló rögeszmének tartották. Lobero még ma is nyugodtan tengerelhetné életét a bolondok házában. Van azonban egy jó közmondás, hogy a kutyából nem lesz szalonna. Lobero sem tudott tétlenül élni és arra a szerencsétlen gondolatra vetemedett, hogy megzsarolja az intézet igazgatóját.

Az igazgató egy szép napon levelet kapott, hogy egy bizonyos helyre helyezzen 5000 dollárt, különben öt-hónapos kisgyermekét elrabolják. Ebben az irányban még további levelezés is folyt. A rendőrség hosszas nyomozás után megállapította, hogy ezeket a leveleket az intézetnek az az ápolója írhatja, aki Loberonak adja ki magát. Ezek után most már elhitték Loberonak, hogy ő — Lobero.

Másutt is előfordult ilyesmi. Néhány évvel ezelőtt az egyik, nagy feltűnést keltett, gyilkosság tettese a Ferenc József-híd turul madarára mászva, erről a meglehetősen feltűnő helyről hirdette, hogy ő a gyilkos. Nem hittek neki. Ő is a bolondok házába került, onnan el is bocsátották és csak később, külföldön került kézre.

A tanulság ebből az, hogy szökött bűnözőket ilyen helyeken is keresni kell, továbbá, hogy a jó kriminalista annak is alaposan utánanézz, amit a bolond, vagy a bolondnak látszó mond.

A chicagói csendőrség mentésére meg kell említenem, hogy az állítólagos Loberot megpróbálták azonosítani a valódi Loberoval, akiről fényképük volt. Az azonosítás nem sikerült, mert az állítólagos Lobero alig hasonlított a fényképhez. Később derült azután ki, hogy Lobero arcát, főleg orrát plasztizáltatta, ami külsejét teljesen megváltoztatta.

Ez az ipar egyébként nagyon virágzik Amerikában, amire a következő szemelvény mutat rá:

San Franciskóban az utolsó években úgy látszott, hogy a rendőrséggel szemben a bűnözők kerültek fölénybe. Egyik súlyos bűncselekmény a másikat követte, amelyeknél mindig sikerült a tettes kilétét kétséget kizáróan megállapítani, de a tettesre sohasem tudta a rendőrség rátenni a kezét. A kikötőket, pályaudvarokat, a városból kivezető utakat szorosan megfigyelték, detektívek légiói járták a szállodákat, lebujukat, játéklukokat stb., de haszontalanul.

1929-ben Harry Bowers milliómost meggyilkolták

és kirabolták. A tettes Antonis Torrio, az elhalt gépkocsi vezetője volt, aki a cselekmény elkövetése után nyomtalanul eltűnt.

Rövid idő múlva egy Jack Buxton nevű bandita egy napon lelőtt egy pénzzárlító bankkioldócsőt, meg egy ékszerészt és eltűnt, mint a kámför.

1933 elején az egyik áruház tulajdonosa feljelentést tett, hogy pénztárnoka, Harry Walpole 90.000 dollárral megszökött. A rendőrség Walpole kézrekerítésére irányuló erőfeszítései is meddőek maradtak.

Ekkor megint a véletlen jött segítségül.

Az áruház egyik alkalmazottja a földalatti vasút valamelyik állomása előtt egy ismeretlen urat látott álldogálni, aki kezében elefántcsontból faragott, elefántfejet ábrázoló fogantyúval ellátott sétatobot tartott. Az ismeretlen divatos zeneszláger dúdolt és botjával verte hozzá a taktust a kövezeten. Mivel az eltűnt Walpolenak is ugyanilyen botja és szokása volt, az áruházi alkalmazott rendőrt hívott, aki a dúdoló ifjút igazoltatta. Az ekkor szembefordult az áruházi alkalmazottal, aki vadidegen arcot látva maga előtt, éppen bocsánatot akart kérni a tévedésért és zaklatásért, mikor az idegen megszólalt és mosolyogva kérdezte, hogy voltaképpen mit akarnak tőle. A hangról az áruházi alkalmazott most már határozottan ráismert Walpole-ra.

A rendőrség most már behatóan foglalkozott az állítólagos Walpoleval, aki először tagadott, de később ellentmondásokba keveredve, beismerte, hogy azonos a sikkasztó pénztárnokkal. Megváltozott külsejére vonatkozólag előadta, hogy a sikkasztás elkövetése után összehozták Theodore Horock dr. neves sebészorvossal, aki jó pénzért néhány heti kezeléssel arcvonásait a felismerhetetlenségig megváltoztatta.

Walpole vallomása alapján a rendőrség letartóztatta az orvost, aki beismerte, hogy Antonia Torrio és Jack Buxton külsejét is ő változtatta meg. Egy-egy műtétért több ezer dollárt kapott.

A detektívregényekben előforduló, korlátlan fantáziával kitalált történetekre azt szoktuk mondani, hogy azok a fantázia szüleményei, amelyekhez hasonlóak az életben nem fordulhatnak elő. Ez így nem egészen állja meg a helyét. Csak az lehetetlen, ami fizikailag lehetetlen. Minden egyébbe legfeljebb csak annyit mondhatunk, hogy valószínűtlen, mert az élet maga a legváltozatosabb, legszínesebb és legfantasztikusabb valami.

Néhány évvel ezelőtt olvastam Edgar Wallace angol detektívregényíró egyik munkáját, amelyben egy assenialis bűnöző orvos szerepel, aki áldozatait holttestét fürdőkádjában vegyszerekkel formálisan feloldotta. Azt mondtam magamban, hogy az elhullott aertésből is szappant főznek, a Marsh-féle arzénvizsgálat előtt a vegyész a hullarészekből folyadékot csinál, tehát a regényben leírt módszer sem lehetetlen, de valószínűtlen, hogy azt valaki a valóságban alkalmazza.

Az egyik nagy német újságban kb. 3 héttel ezelőtt a következőket olvastam: A sanfranciskói rendőrség letartóztatta I. Ribbers Jerome dr. vegyészt, akit azzal gyanúsítanak alaposan, hogy laboratóriumában hozzátartozóik által négy eltűntnek bejelentett fiatal nőt meggyilkolt.

A vegyész a hírlapokban közzétett hirdetések útján titkárnőt keresett. A jelentkezők közül kiválasztotta az ízlésének legjobban megfelelőt, elvitte vacsorázni valamelyik jó vendéglőbe, leltatta, azután gépkocsiján hűsége néger sofőrje segítségével kiszállította villájába, ahol áldozatán kéjgyilkosságot követett el.

A rendőrségnek a vegyész már régen gyanús volt, de nem volt közvetlen oka a vele szemben való nyílt

fellépésre. A megfigyelés nem vezetett eredményre. A leleplezésre névtelen levél vezetett, amelyet a rendőrség kapott. A rendőrség a levélben kapott utasítások szerint járt el. A vegyész villáját szoros rendőri gyűrű vette körül, majd detektívek hatoltak be a házba. A vegyészt mély ópium- és kokainmámorban találták. A fürdőszobában, a fürdőkádban a legutoljára eltűnt fiatal nő hullájára bukkantak, mely valami ismeretlen, maró szagú folyadékban úszott.

A vegyész mámorából magához térve, a bizonyítékok súlya alatt megtört és mind a négy gyilkosságot beismerte. A holttesteket saját vegyi módszere segítségével tüntette el.

Erre az esetre azt mondhatja valaki, hogy messziről jött emberek gyakran nagyokat lódtanak s így a messziről jött újsághíreknek sem kell feltétlenül igaznak lenniök. Lehet, hogy így van. De itt van egy esetünk Magyarországon, amely néhány nappal ezelőtt került napvilágra.

Verpeléten egy hajadon beismerte a nyomozó csendőrzárőr előtt, hogy 1929-ben házasságon kívül gyermeket szült, akit két órával a szülés után, a gyermek apjának segítségével, erős lúgosvízben teljesen szétfőztek úgy, hogy semmi sem maradt belőle.

Amit a verpeléti kis családleány meg tud tenni, az kitélik az amerikai és német vegyészekről is.

A londoni híres rendőrségi bűnügyi nyomozó osztály, a „C. I. D.” (Criminal Investigation Department) hosszú ideig alkalmazta az ügyességukról nevezetes női detektívjeit. Legújában e téren fordulat állott be. A női detektíveket elbocsátották, mert bár ügyesek, ravaszok, buzgók, leleményesek, kitartók, de mégis csak nők s ezért, — kiszámíthatatlanok. Túlságosan az érzelmeik hatása alatt állanak.

A közelmúltban több olyan eset fordult elő, amelynél a legügyesebb női detektívek csütörtököt mondtak, ezáltal a szolgálatnak kárt okoztak és a rendőrségre szegyet hoztak.

Ime néhány azokból az előfordult esetekből, melyek a Scotland-Yard vezetőségét a női detektívek intézményének végleges feladására indították.

London legismertebb ékszerésze nagyobb ékszerkilldeményt várt. A küldemény meg is érkezett, a doboz azonban drágakövek helyett cukorkákat tartalmazott.

A gyanú egy bizonyos, rossz hírű egyénre irányult, akire azonban semmit sem lehetett rábizonyítani.

A rendőrség egyik ügyes női megbízottja erre azt a feladatot kapta, hogy az illetővel barátkozzék meg és igyekezzen tőle a lopott ékszerekből néhányat ajándékképpen kicsikarni.

Egyelőre minden programszerűen ment. A gyanúsított elhalmozta barátnőjét ékszerekkel, ezek azonban a rendőrség megállapítása szerint nem a lopott ékszerek közül származtak, hanem az ajándékozó valamennyihez jogos vásárlás útján jutott. A detektív nő heteken keresztül húzta az ügyet anélkül, hogy valami lényeges adatot szolgáltatott volna. Az eredménytelenség végül is feltűnt és most már egy férfi detektívet bíztak meg mindkettőjük megfigyelésével.

A detektív rövid megfigyelés után megállapította, hogy a detektív nő halálosan beleszeretett a gyanúsítottba és esze ágában sincs ellene adatokat szolgáltatni, ellenben mézesheteket él vele, a Scotland-Yard költségén.

Egy másik esetben nagyobb szabású csempészetet kel-

lett felderíteni, melynek számai a londoni alvilágba vezettek. A Scotland-Yard egyik ügyes női Scherlock Holmesének az volt a feladata, hogy a csempészbanda fejének a szeretőjével barátkozzék meg és igyekezzen belőle minél többet kivenni a banda üzemeire vonatkozólag.

A megbarátkozás rövid idő alatt sikerült, de ugyan-csak rövid idő alatt annyira el is mélyült, hogy a detektív nő saját existenciájának feláldozásával segédkezett nyújtott a bandavezetőnek és a szeretőjének a megszökéséhez. Letartóztatását nyugodtan fogadta és boldognak vallotta magát, hogy egy fiatal páron, akiket őszinte szerelem fűz egymáshoz, segíthetett.

Spanyolország fürdőhelyein ismert angol szélhámós és csekkeshaló nő bukkant fel a jóhangzású „Lady Marcia” név alatt.

A megfigyeléssel megbízott detektív nő szobaleánynak szegődött be a szélhámós nőhöz. A szélhámós nő jószágával, kedves, megnyerő modorával annyira meghatotta a fiatal angol leányt, hogy megbízatását elárulta. A szélhámós nő erre nem mutatott ajtót, hanem a leányt fényes anyagi előnyök ígéretével, mint társalkodónőt véglegesen magához láncolta. A detektív nő kötelességéről megfeledkezve, a szélhámós nőt körülvevő gazdaságtól és pompától megszédítve, egyszerűen átváltott az ellenséges táborba.

*

A biztosítási csalás napjainkban divatos bűncselekmény. Ha a bűnöző ravasz és ügyesen jár el, ez igen egyszerű és eredményes módja a jogtalan vagyonszerzésnek. Tűzokozással, betörés színelésével elkövetett biztosítási csalások napirenden vannak, de jócskán előfordulnak olyan esetek is, ahol valakinek az életét magas összegre biztosítják, azután elteszik láb alól, hogy a biztosítási összeg t megkaparíthassák.

Egyik délbulgáriai város polgármestere fényes estélyt adott. Az estély folyamán a vendégek valami fátylas táncot jártak, a polgármester pedig feleségével elkövetett biztosítási csalásként a tánc befejezésével a vendégek is kitódultak. Ebben a pillanatban a sötét kertből lövés dörrent el és a polgármesterné holtan rogyott össze.

A nyomozás abból a tényből, hogy a fényesen megvilágított verandán a lövés pillanatában a polgármester felesége mellett állt, arra következtetett, hogy a lövés tulajdonképpen a polgármesternek lehetett szánva és ezért politikai merényletre gyanakodott. A nyomozás ilyen irányban folyt tovább, de a tettest nem sikerült kézrekeríteni. A politikai merénylet gyanúja azonban rendíthetetlenül fennmaradt továbbra is. Az elhalt polgármesterné halála előtt nemrég, férje javára 2 millió levára biztosította életét. A biztosítási társaság ezt az összeget kénytelen volt kifizetni.

A szokatlanul magas biztosítási összeg, a biztosítás megkötése és a halál között eltelt rövid idő, továbbá a hirtelen bekövetkezett halál szegyet ütött a biztosító társaság fejébe, ezért a polgármestert figyeltette. Kiderült, hogy a polgármester felesége halála után kicsapongó életmódra szokott. Dörbézolt, nőkkel barátkozott. Ezt kihasználva, a társaság felbérelt egy nagyon szép török nőt, hogy a polgármesterrel barátkozzék meg és fürkészsze ki titkait. A megbarátkozás sikerült, a polgármester barátnőjévé fogadta a török nőt. Egy alkalommal a polgármester, aki időközben másodszor is megnősült, de azért viszonyát a török nővel fenntartotta, megkérte a török nőt, hogy számára bizonyos leveleket vegyen át, mert nem akarja, hogy azok felesége kezébe jussanak. Egyike ezeknek a leveleknek — melyeket a nő természet-

esen mindig bemutatott a biztosító társaságnak — vesztét okozta a polgármesternek.

A levél ismeretlen írója további 350.000 leva hallgatási díjat követelt a polgármestertől „azért a bizonyos lövésért”. A levél a polgármester tudta nélkül megjárta a rendőrséget, ahonnan rendőrök mentek ki a levélben megjelölt találka színhelyére és a polgármestert zsarolójával együtt elfogták. A zsaroló, egyébként volt rendőrtisztviselő, lőtte le annakidején a polgármester feleségét a polgármester felbujtására, aki ilyen módon a biztosítási összeghez akart jutni.

*

A bűncselekményekből sokszor igen nehéz feladat az indítókra következtetni, mert az emberi lélek annyira mély, bonyolult és kifürkészhetetlen valami, hogy semmiféle kaptafát sem lehet ráhúzni.

A bűnügytörténet gazdag a rendkívüli, más ember számára teljesen érthetetlen indítókok felsorolásában. Ilyen az alábbi eset is, amelynek a kutató- és tudomány-szomj ösztökélte az egyébként tiszteletreméltó és kifogástalan múltú tettest a legsúlyosabb és legkegyetlenebb bűncselekmények elkövetésére.

Huntigtown, Kansas állambeli város határában különböző helyeken (zsilipen fennakadva, homok gödörben) egymásután három fiatal leány lefejezett hulláját találták. Két hulla kilétét sikerült megállapítani. Farmerek fiatal leányai voltak, akik megelőzőleg nyomtalanul eltűntek. A harmadik hullát nem sikerült agnoszkálni. A megindított nyomozás eredménytelen maradt, ismeretlen tettes által elkövetett kéjgyilkosságra gondoltak.

A sorozatos gyilkosságok óriási izgalmat keltettek az egész környéken. A lakosság rettegésben élt, a nők a sötétség beállta után alig merészkedtek ki az utcára.

Egy napon fiatal leány jelentkezett a rendőrségen azzal, hogy a város határában egy ismeretlen férfit, aki gumibottal orozva rátámadt, agyonlőtt. Azonnal rendőrök siettek ki a helyszínre, hol súlyosan sérült, eszméletlen férfit találtak, akit azonnal kórházba szállítottak. A férfi kilétét is sikerült John Henry Bartmann főiskolai tanár személyébe megállapítani.

A tanár néhány napig eszméletlenül vergődött a kórházban, azután magához térve töredelmes vallomást tett. Elmondta, hogy évek hosszú sora óta olyan physiologiai kísérletekkel foglalkozik, amelyek főleg a halál beállta után közvetlenül jelentkező fájdalomérzetek és idegreakciók megfigyelésére vonatkoznak.

Ezeket a jelenségeket embereken akarta tanulmányozni, ezért egy izben már kérvényt nyújtott be, hogy kísérleteit halálraítélteken folytathassa. Kérelmével elutasították. Így jutott arra a szörnyű gondolatra, hogy erőszakos úton szerezzen tudományos kutatásaihoz kísérleti alanyokat. Beismerte mindhárom gyilkosság elkövetését. A bűncselekmények elkövetési módjára vonatkozóan előadta, hogy csukott gépkocsiján néptelen utakon cirkált, áldozataira vadászva. Kedvező alkalom esetén áldozatát gumibottal leütötte, gépkocsiján hazaszállította magánklinikájára, ahol azokat magaszerkesztette, guillotinere emlékeztető készülékével lefejezte, hogy tesztükön tudományos méréseket és kísérleteket végezhesen.

Az esküdtszék halálra ítélte a professzort, aki a vilamos széken fejezte be életét.

*

A sok hátborzongató történet után búcsúzóul néhány sort a humornak szentelek.

Lisandro Debes szerelmes spanyol-amerikai fiatal ember volt, akiben a legényvirtus semmivel sem ágas-

kodott kisebb mértékben, mint az alföldi magyar falvak virágszálaiban, Debes olyan különleges lopást követett el, mellyel nevét a bűnügyek történetébe soha el nem halványuló tintával írta be. Lisandro Debes ugyanis egyszerűen egy egész gyorsvonatot lopott el.

A nevezetes eset a következőképpen történt:

Lisandro Debes, kinek egy fillér sem volt a zsebében, a ternucói vasútállomáson sétálgatva, vágyakozva gondolt fekete fürtű arájára, aki az 50 kilométer távol-ságban fekvő Vera Cruz városában lakott. Eközben be-futott a Vera Cruz felé haladó gyorsvonat. Nagy sürgős-forgás az állomáson. A mozdonyvezető és a fűtők néhány pillanatra leszállnak a mozdonyról, hogy a forró naptól és a kazán hőségétől eltikkadt testüket kissé kipihentes-sék. Ebben a pillanatban Debes mesternek nagyszerű ötlete támadt. Itt a vonat, csak fel kell rá ugrani. A távolból hívogatólag int a szép Inez képe. Debes nem so-káfg habozott. A pénztelensége felett érzett mérhetetlen keaserősége, a hívogató kép és a vérbeli amerikai feltű-nési vágy alakjában jelentkező legényvirtus leküzdött minden gátlást.

Egy ugrással a mozdonyon termett, gőzt adott és a vonat máris vígan robogott Vera Cruz felé. Debes dia-dalmasan és boldogan szálguldott vágyai célja felé, tele-tüdővel szívta a szembeáramló hús levegőt.

Az állomáson a vonat időelőtti kirobogása óriási riadalmat keltett. Vad futkosás és ordítás támadt. Mindezekkel azonban nem lehetett megállásra vagy visz-szatérésre birni a büszkén tovaszálguldó Lisandro Debest. Ezt hamorasan be is látták a derék vasútasok és össze-ültek tanácskozni. Sok idejük nem volt, hiszen Vera

Cruz, a következő állomás mindössze 50 kilométer távol-ságban fekszik.

A tanácskozás eredményeképpen géppuskával fel-szerelt express-mozdonyt indítottak a megszökött gyors-vonat után, a Vera Cruz-i állomást pedig felszólították, hogy a gyorsvonat útját üres teherkocsikból álló szerel-vénnyel állja el.

Az express-mozdony csakhamar beérte a gyorsvo-natot. A vagonok fölé leadott riasztólövésekre azonban Debes rá se hederített.

De a Vera Cruz-i üres szerelvényt megpillantva, megszűnt a tudománya. Nem volt már mit tennie, leál-lította a gőzt és csikorgó fogakkal meghúzta a féket. A vonat 2 kilométerrel Vera Cruz előtt megállt. A vonat-kísérő személyzet rátette a kezét Debesre, akinek ilye-ténképpen mégsem sikerült menyasszonyát meglátogat-nia, mert a bíróság huzamosabb időre alkalmat nyújtott neki az afölötti töprengésre, hogy érdemes-e manapság annyira szerelmesnek lenni, hogy gyorsvonatot lopjon érette az ember.

Megjegyzem, ezt a történetet vagy tíz nagy külföldi ujság egybehangzó tudósításából vettem. Ha ők fül-len-tettek, akkor én sem mondtam igazat.

*

A londoni rendőrségi irattár őrizi az alábbi humoros esetek megtörténtét igazoló okmányokat. Ezek az ese-tek azt bizonyítják, hogy előfordulhatnak olyan helyze-tek is, amidőn a rend őre öntudatlanul segédkezet nyújt a bűnözéshez.

Egy szép napon egy londoni rendőr külvárosi lakó-

házának ajtaja előtt egy idegent látott. „Már 10 perc óta csengetek, de enki sem jelentkezik”, mondta az idegen a rendőr kérdő pillantására. Arra a kérdésre, hogy kit keres, az idegen valami Smith nevű embert emlegetett. A rendőr erre felvilágosította, hogy Smith úr itt ismeretlen, a házban csupán ő lakik családjával, de a családja most néhány hétig vidéken van. Az idegen szépen megköszönte a felvilágosítást és bocsánatkérések között eltávozott. Másnap reggel, mikor a rendőr éjjeli szolgálatból hazatért, lakását teljesen kifosztva találta.

A betörőknek könnyű dolguk volt, hiszen előző nap maga a rendőr adta nekik a szükséges felvilágosításokat.

Más alkalommal egy szolgálatban álló rendőr tettenért egy jól öltözött urat, aki egy villa földszinti ablakpárkányára akart felugrani. A rendőr el akarta az illetőt fogni, de az kijelentette, hogy ő a villa tulajdonosa, a kapukulcsot elveszítette. Rögtön meg is kérte a rendőrt, hogy nem lenne-e olyan kedves őt az ablakpárkányra felségíteni? A derék rendőr tudta, hogy mi az udvariaságáról híres londoni rendőr kötelessége s ezért besegített az idegent a nyitott ablakon, aki udvariasan megköszönte a szíveséget. Ezután meggyújtotta a lámpát, rágyújtott egy cigarettára és könyvvel a kezében kiült az ablakhoz olvasni. A rendőr erre már igazán gyanutlanul továbbhaladt és a házzal nem törődött többé. Másnap tudta meg, hogy a házat az éjszaka folyamán betörők kifosztották. Most már tisztában volt vele, kit segített be az ablakon.

London egyik külső negyedében, Dél-Croydonban nagyon elszaporodtak a betöréses lopások. Egy Jobbins nevű rendőr fejébe vette, hogy a betörőbandát leleplezi. Szolgálatát alkalmával fáradhatatlanul portyázott az elhagyatott házak körül, le ott, figyelt, szóval minden tőle telhetőt elkövetett.

Egy alkalommal az egyik ház pincelyukához támaszkodott létrát vett észre, amely fél órával előbb még nem volt ott. Hopp, itt vannak a betörők, gondolta magában. A sikert nem akarta másokkal megosztani, ezért nem sípolt társaiért, hanem sapkáját és nehéz szolgálati köpenyét letéve, óvatosan hemászkodott a pincelyukon. A pincében nem talált semmi gyanúsat, ezért vissza akart mászni a föld színére, de akkor megdöbbenve látta, hogy a létra időközben eltűnt.

Kikucskálva a pincéből, fent a járdán saját köpenyébe és sapkájába öltözve egy embert látott, aki a ház előtt örködött.

Az árendőr őrtállása mellett a banda tagjai kifosztották a házban levő lakást, azután a zsákmánnyal megpakodva, őrtálló cimborájukkal együtt háborítatlanul eltávoztak. Az árendőr távozása előtt letette a köpenyt és a sisakot s a pincében gubbasztó rendőrnek hálás köszönetet mondott a kölcsönruháért. Nesze neked.

A lombardiai csendőrezredben a próbacsendő, ha rendfokozata nem volt, egyszínű sárga gyapju kardbojtot hordott. Véglegesítése után ugyancsak sárgát, de olyant, amelynek a makkján olyan fekete átszövés volt, mint amilyen most a tisztegi kardbojt átszövése. A csendőrkáplár és alkáplár (őrsparancsnokok voltak) kardbojtja sárga selyemből volt, a makkjának az egyik oldalán őfelsége névbetűivel, a másikon a kétfejú sasal, úgy, amint az a tiszti kardbojtokon volt előírva. A csendőrmester kardbojtja ugyanolyan volt, mint a kápláré, de a névbetűk és a sas arannyal voltak dímezve. A hadsereg minden más altisztje csak olyan kardbojtot hordott, mint a véglegesített csendőr. A kardbojtok nyitoltak voltak, mert akkor az egész hadseregben csak kardon hordottak kardbojtot, szuronyon nem.

A m. kir. csendőrség öltözete 1876-tól a világháborúig.

Írta: GERGELY ENDRE ny. százados.

Mielőtt az erdélyi és a horvát-szlavon csendőrsparancsnokságok a közös hadügyminisztérium rendelkezése alól a m. kir. honvédelmi minisztérium alá rendeltettek, az állományukba tartozó csendőrség öltözete a következő volt.

Kalap tollforgóval: mint a mai, de a címer helyett sárgarézből készült égő gránáttal.

Sapka: az akkor a hadseregben általánosan hordott sapka sötét-kékszürke posztóból. Olyan, mint a mai tábori sapka, de ernyője is volt.

Kabát: acélzöld posztóból, világos buzérvörös gallérral és hajtókával, egy sorban 6 sárga fémgommbal. A legénységé világosbuzérvörös vállszalagokkal és vállperekkel.

Zubbony: acélzöld posztóból, a galléron világosbuzérvörös hajtókákkal. Fedett csontgombokkal.

Jelszínór: fűzőld, mint a ma is használt.

Nadrág: sötétkékszürke pantalló világosbuzérvörös szegéllyel.

Köpeny: sötétkékszürke posztóból világos buzérvörös hajtókával. A legénységi 5 pár, a tiszti 6 pár sárga lapos gommbal. A tiszti köpenynek fekete bársony gallérja volt és a köpeny világos buzérvörössel volt szegélyezve.

Lábbeli: nyári és téli csizma.

A szíjazat lakkozott fekete volt. A jó nagy tölténytáskát a derékon hátul viselték, födelén égő gránát volt sárgarézből. A tisztek sárga selyem szolgálati övet hordottak két nagy sárga rojttal, amilyen a közös hadsereg tisztejei volt.

A tisztek fegyvere a gyalogtiszti kard volt, a legénységé a nyolclövetű, előágytáras Fruhwirt-ismétlőpuska markolat nélküli döfőszuronnal és a hagyományos sárgarézmárkolatú gyalogcsendőrkard bőrhüvelyben.

A csendőrségnek a honvédelmi minisztérium alá rendelésével 1876-ban a következő változások történtek a csendőrség öltözetében.

A kalap csak annyiban változott meg, hogy a gránátot a magyar címerrel cserélték fel. Ez a címer nem pajzsalakú, hanem kerek, köralakú volt, felette a szent koronával, alatta pedig a mai jelmonddal, amely a horvát-szlavon csendőrségnél horvát nyelvű volt.

A kabát lapos gombjait a honvédségi köpenyen használt, félgömbalakú sárgarézből gombokkal cserélték fel. Különben változatlanul maradt.

A zubbonyra olyan zsinórzat és gombok kerültek, amilyenek a honvédségi zubbonyra voltak előírva. Azaz 5 félgömbalakú sárga gomb (kisebb, mint a kabátón és a köpenyen) és a galléron és a két ujján meggyeznő (a tisztek zubbonyán arany) zsinórzat. A zubbonyon a zubbony posztójából készült vállszalagok és vállperek is voltak. Hátul a derékon pedig ráncra volt szedve, azaz korcgal ellátva.

A köpeny gombjait is felcserélték a félgömbalakú gombokkal.

Különben minden egyéb öltözeti cikk lényegileg változatlan maradt. A tölténytár káról a gránátot levették. A fegyverzet nem változott meg.

Mikor a m. kir. csendőrséget 1882-től kezdve az egész országban felállították, az 1881-ben kiadott Öltö-

zeti és felszerelési szabályzat a csendőrség öltözetét újra szabályozta.

A kalap és a sapka nem változtak meg.

A kabátot eltörölték, úgyhogy a legénységnek ettől kezdve igazi diszruhája egyelőre nem volt. Diszskabátot vagy atillát takarékoságból nem rendszeresítették, mert a tömegátalány annak beszerzését nem bírta volna meg, tekintettel arra, hogy mindenkit teljesen új ruházattal kellett ellátni, mivel becsült ruha még nem volt.

A zubbony ugyanolyan maradt, mint volt, de két-féle kivitelben készült. Volt egy könnyebb nyári zubbony és egy téli zubbony, amely erősebb posztóból készült és bélelve volt. A legénység díszöltözetben ezt a téli zubbonyt hordotta.

Minden egyéb változatlanul maradt, kivéve a történytáskát, amely olyan lett, mint a honvédlövasságé, de feketítve és a derékszíjon elől volt viselendő.

Most már lovaslegénysége is volt a m. kir. csendőrségnek. Ennek öltözete azonos volt a gyalogcsendőrével; lovaglónadrág sem volt a számára előírva. Csak a csizmában volt különbség; a lovascsizma is olyan volt, mint a gyalogcsendőré, de térdig érő szárral. (És természetesen a szára fent egyenesen elvágva, zsinór és rózsza nélkül.) A sarkantyú olyan volt, mint a lovasított honvéd gyalogtiszteké (vagyis a közös hadseregben dragonyos-sarkantyúként ismert sarkantyú) felcsatoló szülékkel. A lovas karabélyhordszija és a kardkötő mint a honvédhuszároké. A kardkötőn szuronyhüvely-táska.

A fegyverzet lényegesebben megváltozott. Lőfegyverül a szintén 8 lövetű, előágytáras Kropatschek-féle ismétlőkarabélyt rendszeresítették, amelynek szerkezete a Fruhwirth-félékhez hasonló volt ugyan, de ennél jobb volt. Szuronya ugyanolyan volt, mint a Fruhwirth-puskáé. Az erdélyi, most már I. számú csendőrpáncsnokság a Fruhwirth-puskákat egyelőre megtartotta. (Megtartotta azokat a m. kir. horvát-szlavon csendőrség, amely a Kropatschek-féle karabélyt sohasem használta, hanem a Fruhwirth-félét 1896-ban az 1890. min-

tájú, rövidszuronyos Mannlicher-kurtállyal cserélte fel, amelyet, — valamint a sárgarézmarkolatú kardot is, — végig megtartott.)

A gyalogcsendőrök számára a még most is hordott gyalogcsendőkardot rendszeresítették, de bőrhüvelyben. Az Erdélyben szolgáló csendőrök a régi sárgarézmarkolatú kardot megtartották. A lovascsendőrök számára a mostani lovascsendőkardot rendszeresítették.

A tisztek öltözete ugyanolyan maradt mint volt, de a kabát helyett atillát kaptak, szolgálati jelvényül pedig a honvéd gyalogtiszti derékövet.

Az atilla sötétzöld posztóból készült, világos buzérvörös gallérral és hajtókákkal. Aranyzsinórzata ugyanolyan volt, mint az akkori honvédtiszti atilláé, illetve olyan, amilyent a honvéd gyalogtisztek később is hordtak. Abban az időben, amíg a csendőrtisztek számára atilla volt rendszeresítve, a honvédhuszártisztek atillájára is ugyanolyan egyszerűbb zsinórzat volt előírva.

A m. kir. csendőrség 1884-ben már az ország egész területén működött. Öltözetének végleges megállapítása végett a honvédelmi minisztérium elrendelte a kerületi parancsnokságoknak, hogy 1884 végére jelentést tegyenek az eddigi öltözetre vonatkozó tapasztalatokról és az esetleges javaslatukat is jelentsék.

A hat kerületi parancsnokság erre vonatkozó jelentéseiben igen érdekes dolgok találhatók.

Az ernyős, puha kékszürke sapka helyett négy kerület olyan sapkát javasolt, mint a tiszti sapka, sárga zsinórral; a sapka színéül három kerület feketét, egy pedig sötétzöldet.

Öt kerület szerint a téli zubbony diszr hálul nem felel meg. Nem tartható állapot, hogy egyedül a csendőr ne bírjon valóságos diszruhával. De az atilla sem alkalmas erre, mert zsinórzata könnyen kopik és drága. A tiszti atilla sem felel meg, mert drága, zsinórja hamar kopik. A csendőrtiszt sokkal többször kénytelen atillát iselni, mint a honvéd, azt szemléire is magával kell vinnie. Becsomagolni pedig éppen nehéz az atillát,

a merev zsinórozása miatt, de éppen ez is egyik oka a gyors elhasználódásnak. Ezért úgy a tisztikar, mint a legénység számára kabátot vagy dolmányt javasolnak. Még pedig három kerület kabátot (az egyik csak esetlegesen, leírás nélkül), kettő pedig dolmányt.

Az egyik javasolt kabát kétsoros lett volna 10 pár lapos, a kerület számát feltüntető gombokkal, piros gallérral stb., de zsinórozás nélkül. A másik javaslat ehhez hasonló kabátot tervez, de 6 pár sima lapos gombbal és a galléron és ujjakon zsinorozással.

A budapesti III. és a kassai IV. kerület dolmányt javasolt, még pedig egyformát, amelyet a III. kerület megcsináltatott, a IV. kerület pedig annak színes rajzát csatolta a jelentéséhez. Ennek másolata a közölt ábrán látható. A dolmány színe sötétzöld, gallérja, vállperecei, hajtókái és szegélyezései pirosak, a gallér, az ujjak és a két vállsínor megyszínpiros, illetve arany. A tisztí dolmány válla sima, vállpercec nélküli. Elül 8 pár félgömbalakú sárga gomb. A két gombsor felülről lefelé összeszűkül. Hátnál hat gomb. Szegélyezés nemcsak elől, alul és a zsebfedeleken van, mint a hadseregbeli tisztí kabátokon, hanem a hát és az ujjak varrásain is, mint a dzsidások kabátján.

Mind a két kerület a világos buzérvörös szín helyett a skarlátpirosat javasolta a csendőrség számára.

Három kerület javasolta, hogy a nyári zubbonyról a zsinórozás és a sárgarézb ombok elhagyassanak, vagyis, hogy az olyan legyen, amilyen 1876 előtt volt. Indokolásul azt hozták fel, hogy a zsinór hamar foszlik, hurkaiban a por lerakódik és így az egész zubbonyt kopottnak láttatja már akkor is, mikor a zubbony maga még jó állapotban van.

Négy kerület zsaló- vagy vitorlavászon nadrag rendszeresítését javasolta nyáron szolgálatban való hordásra, mert a posztópantalló túlságosan meleg és nehéz, nyáron a nagy melegben a csendőrt feleslegesen kífárasztja. Egy kerület ugyanilyen célra zsalózubbonyt is javasolt. Ez ma már idegenszerűnek tűnik fel, de 1868-ig az egész hadsereg el volt ilyenül látva (az úgynevezett kiti), viszont posztózubbonya nem volt, hanem csak kabátja. Volt olyan hadjárat is, amelyben a különböző színű kabátok helyett az egész hadsereg a vászonkítit hordta.

A lovasscsendőrök számára négy kerület javasolta a lovaglónadrágot, még pedig a szín és a szegély megtartásával, de bőrvéze három kerület, egy pedig por-szürke színűt, mert ez jobb és tartósabb posztó volt, mint az akkor gyártott sötétkékszüre.

A felcsatolható sarkantyú helyett két kerület felvert sarkantyút javasolt.

A tisztí öltözetre vonatkozóan három kerület javasolta a vállszíjas tölténytáska (a deréköv helyett), a vállsínor és a lovassági kard rendszeresítését. Megoklásul azt hozták fel, hogy a régi csendőrség eredetileg lovasság volt, hogy a csendőrségnek jelentékeny része most is lovas és a csendőrtiszt váltakozva gyalog- és lovaslegénységet vezényel. A deréköv különben is hamar megkopik, gyakori pótlása többre is kerül, mint a drágább, de tartósabb vállszíjas tölténytáska. A tölténytáskát a hadsereg tölténytáskája mintájára javasolták. Öfelsége névjelével díszítve, a vállszíjat szintén a hadseregbeli mintára szatnyámbőről és arany paszománnyal borítva és nem a honvédhuszártisztek fekete lakk (paszomány nélküli) vállszíja mintájára, amely nem tartós, mert hamar megrepedezik.

Az 1885-ben megjelent új öltözeti és felszerelési szabályzat a javaslatoknak csak egy részét vette figye-

lembe. Nem részesültek figyelembe a sapkára, a zsinór nélküli zubbonyra, a zsalólynadrágra és zubbonyra, a vállszíjas tölténytáskára, a vállsínorra, a lovassági kardra és a skarlát színű hajtókára vonatkozólag tett javaslatok.

Az elrendelt változások a következők voltak:

Dolmány: acélzöld posztóból, két, egymással párhuzamos sorban elhelyeztet, 7 pár félgömbalakú sárga gombbal, hátul a derékon két gombbal, gallérja, hajtókái, vállszalagja, vállperecei és szegélyezése világos buzérvörös posztóból. Szegélyezve elől, alul, a zsebfedeleken és a hátvarrásokon. A vállszalagokon 1—1 gomb, az ujjak hajtókáinak felső hátsó részén 1—1 félgömbalakú kis gomb. Gallérja és az ujjak megyszínvörös zsinorozással. A tisztí dolmány zsinorozása arany, vállszalagjai és vállperecei nincsenek. Hátnál hat gombbal.

Megjegyzendő, hogy a dolmány ujjainak a varrásai eleinte nem voltak szegélyezve. Ezt csak később pótolták. Ugyanakkor a legénységi dolmány is hat gombbal lett hátul a zsebeknél ellátva.

Lovaglónadrág: a lovasscsendőrök számára: olyan mint az eddigi, de a csizmába a húzás végett a lábszáron szűkebb és szürke bőrborításokkal ellátva.

Csizmanadrág: a gyalogszendőrök számára: „a már viselték kékszüre posztónadrágból az alsó lábszárak szűkítése által készítették.”

Minden más változatlanul maradt.

Az 1885-ben rendszeresített öltözet hosszú ideig változatlanul megmaradt. Csak lassanként történtek változások, amelyek azonban a csendőrségi öltözet jellegét jelentékenyen nem befolyásolták.

1887-ben az I. kerületnél kicserélték a Fruhwirth-puskákat a Kropatschek-féle karabélyokkal.

1890-ben rendszeresítették a fekete bőrből készült csendőrségi hátbőröndöket a gyalog tábori csendőri szolgálatra kijelölt legénység részére.

1891-ben rendszeresítették a honvédségnél a kerek csákócimer helyett a barokkos sarkos címerpajzsú csákócímert. Ez azután sok év múlva lassankint kiszorította a csendőrség kalapjairól is a régi kerek címet és egészen a háborúig, sőt még tovább is használatban volt, jóllehet a honvédségnél akkor már régen rendszeresítve volt a jelenleg már csak a csendőrség kalapján látható egyszerű alakú pajzsos címer.

1895-ben rendszeresítették a járőrvezetői jelvényt, amely azonos a mostanival.

1906-ban a Kropatschek-karabélyokat kicserélték az 1895. mintájú Mannlicher-karabélyokkal, amelyekhez a csendőrség számára most is használt hosszú szuronyt szerkesztették. Ugyanekkor cserélték ki az I. kerületnél még meglevő régi, sárgabézmarmolatú gyalogszendőrkardokat a rendes csendőrkardokkal, amely ekkor már bőrhüvely helyett acélhüvelyt kapott.

Ekkor kapta a m. kir. csendőrség a ma is használt tölténytáskákat. A lakkozott fekete szíjzástot chrombőr szíjzástal pótolták. A zubbonyokból pedig a korcot eltüntették. A horvát-szlavón csendőrség megtartotta a régi szíjzástot és ettől kezdve a magyar és horvát csendőrt egymástól már nemcsak fegyverük, hanem barna, illetve fekete szíjzástuk is megkülönböztette.

1907-ben rendszeresítették a tiszték számára a sötétkékszüre körköpenyt, 1909-ben pedig a legénység számára az ugyancsak sötétkékszüre ujjas válgallért. Ezzel megszűnt a kétes időben nyáron is szolgálatba elviendő volt, kőszorúba kötött, nehéz köpeny hordozása. Az öltözet könnyebbé tételét szolgáltatta a nyári időre rendszeresítve volt, könnyű fészűszövetből készült ké-

A múltévi csendőrnapon leplezték le a képviselőházi őrség ügyeleti szobájában Kovács Lajos csendőr, címzetes őrmester hősi emléklapját. Az emléklap fölé badárkoszorút, alá pedig örökéget helyeztek el.

szürke nyári nadrág és a laktanyában való bordásra engedélyezett fehér vászonnadrág is.

Mikor 1910-ben a honvédség számára a csukaszürke ruházatot rendszeresítették, a csendőrség megtartotta a régi öltözetét, amelyen csak egyes, csekély változtatások történtek. Így szolgálatban való használatra rendszeresítették a szürke bőrkesztyűt a fehér helyett. Továbbá a köpeny színének megfelelő nyakkendőt, a kitüntetések helyett a szalagsávokat, tisztek számára pedig a bőrlábszáróvókat és a szürke lovaglónadrágot.

1912-ben rendszeresítették tisztek és legénység részére a zsinórozás és sárgarézgombok nélküli zubbonyt, amely a régítől még abban is különbözött, hogy mellsebei oldalránccal készültek, hogy tágíthatók legyenek. A legénység a tiszti sapkánál megfelelő alakú fekete sapkát kapott sárga zsinórral és az oldal- és felsővarráson piros szegéllyel. Ekkor rendszeresítették őrsparancsnokok számára parancsnoki jelvényül a gallérra egy kis sárga lapos fémgombot.

Az 1910-es évek elején kezdett divatba jönni, — a szerződött csizmaszállító árjegyzékeinek befolyására, — a bőrfonadékkal és rózsával ellátott szárú csizma, anélkül, hogy az rendszeresítve lett volna. Pedig 1 koronával drágább volt, mint a másik.

Különleges téli ruházat volt az egyes őrsökre kiadott postafedezeti bunda; amely igen erős kékszürke posztóból készült, báránybőrrel volt bélelve és gyakran nagy farkasprém gallérja és ujjfelhajtása is volt. Igen hosszú, bő és nehéz volt, gyalog alig lebetett benne mozogni.

Egy időben rendszeresítve volt a fekete báránybőrből készült bundás gallér is, amelynek a (rég)i puha) sapkával együtt szolgálatban való viselése kemény télen egy ideig meg volt engedve.

A csendőrség számvivő tisztjei és törzsozrmesterei a csendőrség egyenruháját viselték, de piros hajtóka és szegélyezés helyett világoskékkel, de nem fehér, hanem sárga gombokkal.

A számtanácsosok a honvédségi számellenőrző tisztviselők öltözetét viselték, de dolmányuk a csendőrdolmány volt, alizarinvörös hajtókéval.

1916-ban rendszeresítették a m. kir. csendőrség számára a csukaszürke, illetve tábori szürke öltözetet, tisztek és lovascsendőrök számára kiegészítve a szörmés bekeccsel. Megkülönböztető jelvényül pedig az acélzöld alapon világos buzérvörös kettős gallérhajtókat.

Első szolgálatom.

Írta: MADARAS ELEK tiszthelyettes
(Jászapáti).

Valahogy úgy vagyok vele, hogy minduntalan eszembe jut, ha olyan körülmények közé kerülök, mint akkoriban. Közel harminc esztendeje — ha szolgálatban vagyok — egyetlen egyazer nem felejték el ráemlékezni.

Deres fejű, szép szál őrsparancsnokot látok emlékeimben s vele feketehajú, pihosarcú fiatal csendőrt, magamat, amint megyünk. Előttünk a Duna széles, holdsugaras szalagja. Széles mezőket látok és hangokat hallok az éjszakában.

Erdélyi ivadék vagyok, szokva a hóhoz, hideghez. mégis majd megvett az Isten hidege, mikor mint próbacsendőr, előfogaton őrsöm felé tartottam a bácskai síkságon. Azóta tudom, hogy sikon a szél maróbb, merészebb és szabadabb. Ezért éreztem jobban, mint odahaza, a fogát.

Amint beléptem az őrsirodába, letagadtam volna, hogy hideg volt odakünt. Mert szép szál ember állott felém az asztaltól, felállott elém, a próbacsendőr elé!... Minden aggodalmam eloszlott. Az őrsvezető így fogad engem? S aki így előttem állott, annak araszos válla, csupa izom teste volt, majdnem tele volt vele az iroda. Sűrű, nagy bajusza, erős és rendetlen szemöldöke és csudálatos, hogy kék szeme volt. Röviden beszélt, nagyon nyugodtan. Mindenfelét kérdezett. Amikor megmondtam, hová való vagyok, kicsit feljebb löködött a feje s azt mondta: mindenben hozzám jöhet, de semmibe se várjon elnézést, annál inkább, mert földiek vagyunk...

November elseje volt és én hatodikán szolgálatba mentem az őrsparancsnokkal. Örültem, hogy végre megpróbálhatom, mi az a „rendes” szolgálat, amiről annyit hallottam az iskolában.

Dél előtt tíz órakor indultunk s egész nap a tanyákat jártuk, amilyeneket én eddig — mint erdélyi ember — nem igen láttam. Őrsparancsnokom meg is magyarázta, miért laknak itt az emberek a határban s nem úgy, mint nálunk, csak a községben. Estefelé egy csikótelep-pusztára értünk, ahol a csikósgazda egy öreg huszározmester volt. Cserzett bőré, érces hangú, lószagú ember. Nagyon szívesen fogadott bennünket és az este 11 óráig tartó nagypihenőt az ő társaságában töltöttem, azaz csak akartam, mert minduntalan elbóbiskoltam s integettem a fejemmel, hogy igen... igen... aztán csak az őrsparancsnokom hangját hallottam újból: vége a nagypihenésnek.

Elindulva őrsparancsnokom tudomra adta, hogy utunktól nem messze egy széles, karban nem tartott kocsút van, a Dunára vezet. Ezen az úton s amellet szoktak csempészek járni disznókkal, melyeket Szerbiából hoznak titokban, mert meg van tiltva a sertésvesz miatt. Ezeket minden szolgálatban lesni kell, most mi is lest tartunk majd. Az út mellett tarló van, azon kukoricaszárkúpok s azok közül választhatok egyet, mert abba kell bebújni s vagy két óra hosszáig onnan lesni kifelé. Mielőtt a bebújás megtörtént volna, kioktatott, hogy a csempészek nagyon éber és ravasz emberek, sőt vezérelmesek is, képesek még a késre is. Kioktatott, hogy a búvóhelyemről ne mozduljak, amíg ő nem szól majd. (Azóta de sokszor vettem hasznát a kitartásnak és soha nem bántam meg a barátságát.)

Azután bebújtam a kukoricakúphba. Soha ilyen furcsa helyzetet nem hittem volna. És még ha lett volna miért, de egy órája állottunk már hiába. Már fájni kezdtem és mozgolódni, mert a talpam zsibbadni kezdett, mintha ezer apró tűske szurkálta volna. A száraz kukorica zörgött, csörgött. Őrsparancsnokom a szomszéd kupac felől pers nyomban lecsillapított, mondván, helyesebben súgván, hogy ha letelik a les ideje, mozgathatok még eleget. Mint a cövek, állottam a kemény sutogására. Még is lett a jutalmam.

Egyszerre lépéseket hallok az úton. A kúp előtt egy ember ment el. Semmit se láttam rajta olyasmit, ami gyanús lett volna. Nem hittem, hogy erre lesünk. Illetve ilyenekre. Annál inkább tudta ezt az őrsparancsnokom, aki most már enyhültebb sűgással tudomra adta, hogy őt, igen, őt vártuk, de még azért csak várjunk. Öt perc múlva egy másik, ugyanolyan alak kopogott el előttünk. De mögötte már hangok keltek, izgalmat keltő hangok: sertésrőfögések. Melegem lett. Szemem kimeredt, állam leesett: nagy farka fekete színű sertés kocogott előttünk vagy tizenöt lépésre az úton, öt-hat ember terelése mellett.

Mikor a sertéskonda vége közelünkbe ért. Őrsparancsnokom hozzám súgta: most kiugrunk és a hátul levő két embert elcsípjük. Ez volt aztán az izgalmas perc! Pillanat alatt éreztem, hogy itt nekem is munkám lesz, azért vagyok járőrtárs. Igen, segíthetek az öreg csendőrnek s ezek a csempészek ravasz és merész emberek és a késtől se riadnak vissza és hogy is van az utasítás idevonatkozó pontja és... akartam még gondolni erre is, arra is, de őrsparancsnokom kiugrott, én mögötte. Hallottam a kiáltását és láttam, hogy hatan halfelé futnak. Akár a nyulak, ha puska dörren feléjük.

S mint a menekülő vadak után a jó kutya, én is szó és parancs nélkül utánuk eredtem. Sikerült 200 lépés után az egyiket elcsipnem. Soha a tenyerem olyan szívesen és szélesen nem nyílt ki azóta se, mint ezen az estén. Kint a holdvilágos tarlón, a kupacok között. Hívásomra őrsparancsnokom odajött és fejcsóválva ismerte fel emberemben a községi bíró öccsét. Ez aztán a többiek után kiabált s azok hamarosan mind visszavertek. Megállapítottuk, hogy 220 darab sertést csempésztett át a társaság a Dunán. Őrsparancsnokom megparancsolta a csempészeknek, hogy a konda tereljek a csikótelep felé. Megindultak ugyan nagy vonakodással, de útközben folyton rimádkodtak s egyszerre azt hallom, hogy a bíró öccse ezer koronát ajánlott fel nekünk, az őrsnek meg négy sertést, ha szabadonengedjük őket.

Őrsparancsnokom halgatott. A vén huszármester egy-kettő előkérült a zajra, nem győzött álmélkodni. A konda az ólakba került hamarosan s mi a pihenőszobába. Én az ajtónál állottam, őrsparancsnokom az

asztalnál ült s a túlsó sarokban sötétezemű emberek ültek, áldogáltak. Azóta se láttam olyan sötétbőrű embereket. A bíró öccse ugyan vörös volt s a fekete szeme ijedten nézegetett, többször könyörgésre fogta a bajját: lassan már 2000 koronára értékelte a büntetlenségét és a mi megvásárlásunkat. Ilyenkor őrsparancsnokom szótlanul csak rámnézett, mintha mondaná: hallja-e, fiatal csendőr barátom... Írta a jegyzeteit nyugodtan, mintha hang se rezdült volna a sarokból, mintha a kétórás állás a szárkúpban nem is lett volna. Mintha a hatalmas fogás nem is érdekelte volna...

De reggelfelé, mikor azt kérték tőle, hogy engedje őket szabadon, legyen az övé az egész sertésfalka s mikor a vén őrmester is tódította érdekükben a szót, hogy engedje el azokat, hiszen jól fog a csendőrökön is a pénz meg a konda, őrsparancsnokom felugrott hirtelen. Szembefordult a gubbaszkodó csempészbándával, hirtelen a bíró öccse elé lépett s azt mondta annak szinte hadarva, de csattantva a végét: Egy szót se többet!

Aztán hirtelen visszafordult és a hajdani huszármester arcába hajolva, annyit mondott: Szégyelje magát!

Reggel a főszolgabíró az állatorvossal a helyszínen volt és a sertésfalka két óra múlva élettelenül hevert a földön. Utolsó darabig. Mikor az utolsó hang is megszűnt felőlük, az addig szótlanul álló állatorvos is odalépett az őrsparancsnokomhoz, balkézével levette a kalapját, összeütötte a sarkait és kezét nyujtott. Szót sem szólt. Őrsparancsnokom se. Igazuk is volt, minek ilyenkor beszélni?

Bevonulás közben azt kérdezte tőlem az őrsparancsnokom:

— Mit gondol Madaras, megérte-e a kórok között várni?

Elment a nyár a fejem felett, inkább az őszben járok már az életem útján és ha szolgálatban vagyok, magam is már deres fejjel, mindig eszembe jut halóporában is áldott őrsparancsnokom, aki ezen az éjszakán tanított meg, szinte szótalanul annyi mindenre, hogy annak azóta is számtalanszor láttam hasznát.

Csavargó lettem.

Írta: EÖRDÖGH GYULA tiszthelyettes
(miskolci ny. alosztály).

Csak azt akarom leírni, hogy ha egyenruhában utaztam volna ez alkalommal, aligha lett volna akadály előttem. Mindenki megstívegelt volna, előzékenységet, segítséget mindenütt találtam volna, így azonban, majd elmondom.

Szolgálati feladatomban azt kívánta, hogy csavargó legyek és napok óta nem volt szabad borotvát használni.

Hideg januári estén érkeztem meg X. vasútállomásra, ahonnan 15 kilométerre volt a község, ahová igyekeztem. Mikor a vasúti állomáson egy szájtátó, cselédforma legénytől Y. község felől érdeklődtem, röviden ezt a választ kaptam: — Csak tesszen mindenhol egyenesen menni, nem térni le az országútról. — Nagyszerű, gondoltam, így még 3—4 óra alatt ott is leszek s még találok fentlévő embereket. Mégis csak van ilyenkor fosztóka, meg megymás falun s a kocsma se zár a tyúkok elülésével.

Most már így utólag gyakran töröm a fejemet, hogyan tudnám még egyszer nyélbeütni a találkozást azzal a szájtátóval, ugyanis becsapott a nyavalyás.

Amint szaporázom a lépést és építgetem feladatomban

minél eredményesebb megoldásához a terveimet, egy-szerre azon veszem észre magamat, hogy válaszút előtt állok. Útkeresztezés. No, most aztán merre? ... Nyugalom, mondom, mert ily helyeken helységnévtábla szokott lenni. Villamos szeblámpát vettem elő. Keresem a táblán Y. község nevét. De hiába ágaskodom. Háttha a hátulján? ... Nincs. Egyenesen tovább, határozom el s a fagyott úton tovább kopogok.

Időközben két szekér jön utánam lassú lépésben. Szerencsének tartottam és vérmes reményeket ébresztgettem magamban ... szekerezés és hátba beszélgetés közben valamelyes felhasználható adatokat tudnék meg. Már volt ilyen esetem. Vártam bát a szekerek közeledését és biztos voltam benne, hogy mint kései gyalogutast, tekintettel a hidegre is, felvesznek. Csalódtam. Nem vettem ugyanis számításba álöltözetemet. Kérésemre a kocsiok ügetésre és később, amint látták, hogy mögöttük maradni iparkodok, vágatásra kényszerítették lovaikat, azt se mondva felém: félkalap.

Mikor aztán kifulladásra az iparkodásban és lassítottam, eszembe jutott a ruházatom. Persze ... Nevetnem kellett, mert láttam, hogy megijedtek tőlem. Nem csoda. Nagyon hasonlíthattam mindenhez, csak éppen becsültes szándékú emberhez nem. Szörös ábrázatom, a „városi” sapkám a félsötétben nem volt bizalomgerjesztő és hosszú, kopott kabátom is inkább kaittan volt, amiben tudvalevőleg nem mindig járnak tiszta szándékú emberek. Így hát, persze, hogy a kocsierekerek hamar elzörögtek mellőlem. Még jó, hogy valami löcsöt, vasvillát nem támasztottak nekem ...

Baktattam hát tovább. Figyeltem az éjjeli portyázásokból olyan jólismert és megszokott kutyaugatásokat s ebből kivettem, hogy nem messze járok valami lakott helytől. Rövidesen meg is érkeztem B. községbe. De nyomban eszembe ötlött, hogy nem mehettem én még 15 kilométert, nyilvánvaló tehát, hogy nem a célom szerinti helyre érkeztem.

Bezörgetek megbizonyosodás végett az egyik ablakon, amely mögül egy nem éppen barátságos hang érkezik szerény személyem iránt. Vándor mivoltomat hangoztatom, érdeklődöm utam iránya iránt. A válasz lecsújtó. Fordulhatok vissza.

Amint kiértem a községből, a szél feléledt, de különösen fújt, mert sokszor percekig csend volt, aztán dúdolni kezdett mellettem, mintha csúfolt volna, majd meg úgy verdeste lábszáraimhoz a kaftánom szárnyait, mint amikor porolásnál a pokrócot a kerítéshez vagdoszák.

No, de hozzá vagyok én szokva az ilyes ráncigáláshoz, ismerjük mi már egymást szél úrfi, csak te nem ismeresz rám ebben a „polgári ruhában”.

Elértem ismét egy községet, amit a fentebb írt ablak mögül jelzett az útbaigazítóm. Itt az utam további iránya felől egy polgárembertől megkaptam a szükséges adatokat s ezt csupán azért említem meg, mert ez a polgár már úrnak szólított. — Javul a helyzet — gondoltam. — Igaz, a polgár szájából dült a szőlő levének illata. Lehet, ezért lettem neki úr. Jónak láttam hát mást is megkérdezni. Persze, az megint más irányba igazított.

Ezért aztán és tekintettel az előrehaladt időre is, elhatároztam, hogy az éjszakát itt töltöm valahol. Igen, könnyű azt így kimondani, de tudhatják polgári ruhás bajtársaim, milyen nehéz ezt a gondolatot tetté változtatni éjjel, ismeretlen helyen, nem éppen bizalomgerjesztő külsővel és ahol még hozzá őr sincs.

Sehol nem fogadtak be. Egyik helyen azt mondták, hogy a vándor utasok a bikaistállóban szoktak tanyázni,

próbáljam meg ott. Gondoltam: háttha összehoz a véletlen valakivel, akitől megtudhatok feladatommal kapcsolatban valamit. Országutak vándora sok mindent tud, hall, lát. Nem tudja, hogy ami tudomására jut, abban van-e valami, ami nekem s nekünk hasznos.

Bezörgettem hát a bikaistállóba, de a „szálloda” utolsó helyig foglalt volt. Hej, ha egy egyenruhás járőr itt járt volna a nyomozó kulccsal! ... Így azonban a szállodaportás szerepét betöltő bikaápoló elutasított. Vagy inkább: elzavart.

Kint voltam ismét az utcán, kitéve annak a veszélynek is, hogy az éjjeli őrök, mint nem kívánatos valakit, elcsipnek és valami fűtetlen helyiségben óvnak reggelig a szélfúvástól. Viszont el nem árulhattam magamat, mert feladatom szerint esetleg ők is elem kerülnének még.

Néma csend volt az utcákon. Éjfél körül járt. Falun nagy idő ez. Jövök-megyek. Cipőm a nagy csendben hangosan kopog. Amire a falu éber őrői — de nem ám az éjjeli őrök, hanem a négy lábúak — olyan hangorkánnal üdvözölnek, hogy szinte megriadtam. Amelyik kerítés mellett elkopogtam, annak túlsó oldalán vészes ordítás, csattogó fogak, üvöltés, deszkadöngés ... Uramisten, ennyire rossz ember volnék én? A merészebbek átlendültek a kerítéseken, kibujtak a kapu alatti lyukon és nadrágszáram iránt kezdtek érdeklődni, tengelyem körül nem egyszer megforgattak. Az útszéli körakás, amelyből a kényszerű közelharc folyamán tekintélyes mennyiséget felhasználtam, mentett meg a pasteurintézeti kezeléstől. Ilyen zenében csaptunk mi így egynehányan ott C. községben, a palánkok tövében, zuzmarás januári éjjelén.

Viszontagságos utam vége egy vendéglő lett. Igaz, nem üdvözölt kalaplevéve és meghajolva a tulajdonos, de mégis fedél alá jutottam. Mikor szállást kértem, kivágott egy árat a barátságtalan tulajdonos, gondolván, hogy nekem annyi úgy sincs. Volt.

Mikor bankóval fizettem s mikor abból visszaszámolt a tenyerembe, szemébe húzott sapkája alól úgy villogott sanda szeme az arcomba, mintha olvasni akarta volna a lelkemen eddig száradt gyilkosságokat. Nem baj. Reggelig szobában voltam, igaz, hogy mosdatlanul léptem ki belőle, mert a tálban a víz fenéig fagyott.

Most már nem messze kellett lenni utam végcéljának. Szerencsésen is kezdődött a reggeli, illetve hajnali utam, mert alig indultam el, kocsi zörgött mögöttem. Mikor gazdája elért és kértem, hogy vegyen fel egy kis útra, nem felelt. Hallgatás beleegyezés, gondoltam, és a következő pillanatban már a futó szekéren guggoltam. Aztán elhelyezkedtem. Előbb az oldalon ültem, de mert itt úgy éreztem magamat, mintha a vesémet akarnák kiszítálni, odébb csúsztam s így kerültem én is az ülésre. Persze, háttal a menetiránynak. Tisztesség dolga a szeke-rezővel együtt ülni s én tudtam mi a tisztesség. Kérdéseimre, melyekben a legnyájasabb igyekeztem lenni, nem igen felelt. Hümmögött. Azt mondta egyszerre csak, hogy utána még öt kocsi következik. Ezt bevezetés és utólagos magyarázat nélkül mondta. Mindjárt észrevettem ebből, hogy ez is fél tőlem.

Aztán meg azt kérte tőlem, hogy igazítsam meg a

Nem szabad elfelejteni,

hogy egy 1276-ból való okmány szerint már annakelőtte Veszprémben egyetemünk volt, a pécsi egyetemet 1367-ben, a budait 1388-ban, a pozsonyit 1467-ben alapítottuk. Vegyük emellé azt, hogy Trianon csupán Erdélyben 1906 elemi iskolát vett el tőlünk ...

lőszerszámot. Szívesen, mondtam, hogy valamivel kiérdemljem bizalmát és leugrottam. Ebben a pillanatban csatant az ostor és a lovak. mintha megvadultak volna, nekiugrottak az országútnak. Én pedig lemaradtam.

Jött a többi kocsi hamarosan. Persze, én az utolsóra vártam, hogy majd felkapaszkodom. Hiába. Amint az első kocsi meglátott, köz bűk vágott a lovaknak s azok neki az útnak! A többiek is csak úgy elnéztek mellettem. Nagyon dühös lettem. Ennek fele se tréfa. A kiskésit hát tényleg csavargó lettem. Így megcsúfolnak!

Ugyannyira, hogy amikor mögöttem ismét egy szerkezőledett, se eléje, se feléje nem néztem. Ha ő nem hív, én nem fogom kérni. határozottan el. Hagytam hát, hogy jöjjön. Mellem érve, a gazda utam iránt érdeklődött. Feleltem, mire meghívott a kocsijára. Csakhogy a szekér baromfi ember kocsija volt, rajta ketrecek egymáson, így hát én azok tetejére kerültem. Beszélgetés közben egyszer csak azzal fordult hozzám: Ugy-e, bort tetszik vásárolni. Ráhagytam. De aztán jöttek a kérdések egymásután s nekem ugyancsak össze kellett szedni a hallottakból, olvasottakból az idevonatkozó tudományomat, tapasztalataim ugyanis az ivászat terén nincsenek,

Végill is megegyeztünk, hogy én s flert veszek — ha ulcsón adja — a komájától, akihez előzetes borkóstolóra meghívott.

Végrevalabára megérkeztünk utam céljához. A piacon igen sok asszony nép várakozott, mint emberemtől megtudtam, őreá. Emberem zzel hajtott végig az utcán és a piacon: — Veszek mindenféle aprójószágot, csirke 70. liba 160, réce 120!

Az asszonyok, mivel az általuk várt ketrecek tetején ültem, engem is vásárlónak néztek, vagy a segédjének, amint később megtudtam. Egyelőre elmentünk bort kóstolni, nem akartam ugyanis gyanussá válni holmi szabadkozással. Itt kezdődött aztán az igaz szakérdeklődés a bór irányában. Ugyannyira, hogy mikor már nagyon szorult a kapca, engedelmet kértem néhány percre, hogy a postára kell sietnem, éppen most jutott eszembe...

A piacon keresztül kellett menni, ahol a baromfi-tulajdonosnők megrohmoztak. „Mennyiért veszi?” „Mit jár a szája?” Ezeket hallottam szaporán. Határozottan furcsa helyzetbe jutottam, amiből ismét csak azzal vágtam ki magamat, hogy rögtön jövök vissza a postáról s akkor adok a csirkéért 75 fillért, de csak a sárga húsuért s hogy, aki siet, addig se várjon, a szövetkezeti kocsi udvarán ott a megbízottam, vigyék abhoz.

Azzal továbbálltam s mikor a piac sarkán sürgősen jobbraátot csináltam, majdnem fellöktem egy csendőrpárót. Ahogy ezek a bajtársak súlyba kapták a puskájukat! S mellé hogyan néztek rám! Azóta tudom igazán, hogy nem tanácsos csavargónak lenni.

Ne nézze senki ezt a leírásomat mesének, ha annak látszik is. Más dolog egyenruhában nyomozni és más amúgy civilezen. De így is szép, úgy is szép.

1848-ig a régi hadseregben csak egy csendőrezred volt, a lombardiai csendőrezred, amelyet Nap leon seregéből vettek át. 1849. júliusában Pozsonyban felállítottak egy új csendőrezredet, amelynek 1. magyar csendőrezred volt az elnevezése. Ennek a keretét a lombardiai ezred adta. 1850-ben a csendőrezredek összes száma 16-ra emelkedett. Az 1. magyar csendőrezred 1850. júniusában az 5. számot kapta és Kassára helyezték át.

Dicsőségek csarnoka.

Ez a felirata annak a hatalmas gyűjteménynek, amelyet egy nyugállományú bajtársunk, *Horváth József Géza* tiszthelyettes emlékül állított a maga életének s amely telve bajtársunk hosszú csendőri szolgálatának irásos emlékeivel, valóban dicsőséges emlékekkel. Ugyanakkor alkalmunk volt egy másik gyűjteményét is látni, melyben viszont fényképekben van megörökítve újonc korától nyugdíjba helyezéséig *Horváth* tiszthelyettes élete.

A csendőrnapon különös örömmel emlékezünk meg ezekről a gyűjteményekről, amelyekből egy cselekvéssel tele, gazdag és értékes csendőréletet s annak egyéni emlékei révén egyes csendőrségi kortörténeti adatokat ismertünk meg.

Aki ilyen következetesen széleskörű tervszerűséggel és pontossággal rakosgatta évtizede en át egymás mellé az emlékeit, az már a testületbe való belépésekor jó csendőr volt, mert magával hozta a jó csendőr alap-tulajdonságait. S hogy teljes mértékben megfelelt előjárói bizalmának és jól töltötte be a hivatását, azt ezek a gyűjteményei is igazolják. *Horváth* tiszthelyettes 1892–1926-ig szolgált a testületünkben, 11 ízben részesült dícséretben, 2 külföldi és számos belföldi kitüntetés van. A csendőrségi múzeumnak felajánlott fényképgyűjtemény utolsó oldalára ezt írta:

„Kedves fiatal Bajtársam, aki ezt a könyvet átlapoztat, vedd tudomásul, hogy 1887. évtől számítva a katonas-

ságnál és a csendőrségnél összesen 42 évet szolgáltam, tehát ifjúságomat a Hazámnak s a magyar csendőrségnek áldoztam. Ma, öszülő fejjel s közelebb a végleszámláshoz, mint az élethez, minden befolyás nélkül mondhatom: a csendőr testület mindig jó és tekintélyes kenyeret adott és soha nem kellett szégyenlenem, hogy altszjt voltam, a becslést mindenholnan mindenkoron megkaptam, az előjáróim mindenkor becsültek, sőt szerettek, megadtak mindent, ami a szolgálati viszonyokhoz mérten megadható volt annak idejében. Megfelelő korban megnősültem, 7 gyermeket neveltem, egy művészt, 2 doktort, 2 iparost, 2 leányt. Sem fel, sem lefelé senkivel bajom nem volt s boldogan mentem nyugdíjba, ahol polgártársaim becsülésében élek s csak azt mondhatom, ha újból kellene kezdeni, ismét csendőr lennék. Mi kell ahhoz, hogy ily hosszú ideig kellemesen és jó emlékekkel szolgáltam? Becsületes, józan, vallásos élet, kitartás és a fő: folyton-folyton tanulni, önmagadat képezni, előjáróidban bízni, azokat szeretni."

*

Amint megválnak az öreg bajtárs az évtizedek emlékeitől, visszatekint... Ismét ott kezdené, ismét csendőr lenne. Mert megtalált mindent a testületben, ami egy férfi életét kitöltheti és leginkább a munkát, ami az igazi férfi legfőbb életeleme. A munkát, amit ma sem tud elhagyni, mert ott látjuk a gyűjteményben a polgári hatóságok és vezetők köszönő sorait, elismeréseit, a társaskörök, válaaztmányok, jótékonysági egyletek és más, a közt szolgáló intézmények sokasága sorolja őt szívesen tagjai közé. Mint nyugállományú csendőrnek olyan elismerésben van része, annyi becsülésben, amilyet a tényleges szolgálata alatt annyiszor elismert csendőr meg is érdemel.

Köszöntjük a csendőrnapon őt és vele valamennyi érdemes, kiszolgált öreg bajtársunkat. Mérföldetelen kilométerek portyázásait és tengersok éjszaka virrasztásait, veszélyeit és izgalmát nem hiába szenvedték. Minden csüpp becsületben ejtett verejtékük a szilárd jelen és biztos jövő talaját termékenyítette és egyengette a mi útjainkat, hogy mi azután az utánunk jövőkre hagyjuk a mind gazdagabb csendőrmúlt erőforrásait. A mai nap nagyrészt az öreg bajtársaké, ezt mi tudjuk s nem feledkezünk meg róluk. Tisztelet a régieknek, akik már nincsenek, a velünk élők pedig éljenek még sokáig erőben, egészségekben s a jól végzett munka becsületében.

MAGYAR VAGYOK!

*Magyar vagyok! E szó azt jelenti,
Hogy e szent föld bölcsőm és sírom:
Hogy e földért fogok én dolgozni,
Amíg élek, míg erőm bírom.*

*Magyar vagyok! Vallem, amíg élek,
Jöjjenek bár szörnyű viharok:
En egy szebb, egy jobb jövőt remélek,
Ezért élek és ezért halok.*

*Magyar vagyok! Tudom, hogy e szóban
Az van írva: élet vagy halál,
Mert bár haljak hős csatán meg érte,
De boldog lesz s nagy az én hazám!*

POHARNOK JENŐ.

Itt az igazi csendőrcsárdás.

Amit ugyanis az emberek eddig annak hittek, éppen nem az, mert így kezdődik:

Már én többet csendőrkáplár nem leszek...

Hát az a nóta, amelyik leszereléssel kezd, a mi nótánk nem lehet s így aztán van csárdása a bakának számtalan, van a huszárnak, a jogásznak, a borbélynak, meg a tűzoltónak, van mindenkinek, akinek a magyar élethez köze van, csak éppen nekünk nincsen.

Azaz, most már van. Zakariás J. Erásébet író nő írta és ajánlotta fel nekünk csendőrnapi meglepetésül a következő nótaszöveget:

*Minden este házuk előtt mennek el a kakastollas
vitézek,*

*Pirongat az édesanyám, ha utánuk az ablakon
kinézek.*

Sűrű könnyem patakzik

S bár az anyám haragszik,

Tiltkon mégis kinézek (mert)

Az ablakon kilesni, magyar csendőrt szeretni,

Akármit mond édesanyám, bizony Isten, nem vétek.

*Kiskertünkben most bontja az égő-piros muskátli a
virágját,*

*Este-reggel gyöngyharmattal bontozgetem locsolgatom az
ágát.*

Ha kinyílik, letöröm,

Bokrétába kötözöm,

Bokrétába kötözöm,

Akárhogy szid az anyám, akárhogy haragszik rám,

Magyar csendőr kakastollas kalapjára foltüzöm.

Szép ez a nótaszöveg. Izig-vérig magyar és tiszta népies költészet, benne a falu a muskátlivirággal, a délceg csendőr után ablakon át kileső leánnyal és benne az a sok viszontagság is, amíg a muskátli eljut odáig, hogy egy-egy csendőrkalapra a kislány csakugyan odátűzze. Mert sehol nincsen olyan nagy sora és nehéz próbatétele a szerelemnek, mint éppen minálunk s ki ne tudná ezt legelőbb, ha nem a sok lányos anya?

Nekünk termett, ránk illik ez a nóta, köszönjük az íróőnek, Mostanában vannak ugyan ennél komolyabb gondjaink is, de a magyar föld népével, a nótában megnyilatkozó legtisztább néplélekkel örömet találkoznak és egybeolvadunk mi így, nótászó mellett is.

A szöveget egy fiatal, igen tehetséges, a magyar népdal színtiszta forrásait kutató és merítő zeneszerző, Teghze-Gerber Miklós karnagy zenésítette meg. Január 28-án este az íróő, továbbá vitéz Sainay Béla tábornok, Lovag Rományai Czágler Gusztáv tábornok, vitéz Dobó István tábornok, Csiba István ezredes, Száday Rezső ezredes, vitéz Doóry László ezredes, Tomory Endre ezredes, dr. Preszly Lóránd alezredes, Bánházy József alezredes, vitéz Temesváry Endre őrnagy, Abay Kálmán százados, Gergely Endre ny. százados és Mohácsy Lajos százados urak társaságában a budapesti csendőr tisztikaszinó zongorájához ült a csendőrnóta megzenésítője és beadrái Karácsonyi Margit, a rádióból is jólismert énekművész nő elénekelte a csendőr-csárdást.

A hangulatos, ropogós, fordultatos, kellő szilajsággal is fűszerezett és színtisztán magyaros, népies nótát mindenki a várakozáson felüli, osztatlan tetazéssel fogadta. Könnyen énekelhető, hegedűn, zongorán könnyen játszható. A csárdások beláthatatlanul elszaporodott birodalmában sok a férctanuka, a hevenyézett és innen-onnan

lopkodott heje-huja, annál jobban esik, hogy ez a mi csárdásunk a komolyértékű magyar nóták sorában kereshet magának helyet.

Hálásak vagyunk az írónőnek és zeneszerzőnek, hogy ezzel, a magyar népelethez odafűző újabb színes kapocccsal gazdagabbá tett bennünket s most már rajtunk a sor, hogy ezt a nekünk termett szép magyar nótát megtanuljuk, hogy módjával itt-ott ebben a mai keserves világunkban is eldanoalgassuk, de majd annál szilajabban ropjuk, amikor felvirrad felettük az ég. Mindenkor persze csak addig a határig, hogy azér a nóta vége kivizsgálás ne legyen...

A Rádió igazgatósága megígérte, hogy a csendőrcsárdást *beodrai Karácsonyi Margit* énekművésznő legközelebbi nőtaestje keretében előadja, hogy így a nagyközönség is megismerje és megtanulja. Köszönjük a művésznőnek, hogy gyönyörű hangját és kivételes nótaelőadó tehetségét a nekünk szánt új szerzemény előadásával is megcsillogtatta s kérjük, hogy a mikrofon előtt is szívesen és szépen énekelje el a csendőrcsárdást.

Ko táját a szerzők fogják kiadni, ha elegendő megrendelés érkezik. A megrendeléseket akár egyszerű levelezőlapon is szerkesztőségünkhöz kérjük beküldeni, mi továbbítjuk, esetleg a kiadásban is közreműködünk. Arra az 50 filléren nem lesz felül.

Ki a legtalpraesettebb?

I.

(A január 1-én lezárult pályázatunkra beérkezett pályamunkák.)

A Baskó község határában terülő erdőben 1922 tavaszán 2—300 munkás foglalatzkodott favágással és cserhántással. A munkások ellenőrzését egyéb teendőink ellátása mellett a boldogkőváralajai őrsről végeztük, némelykor 40 órai szolgálatra is kivezényelve. Egy alkalommal én, mint csendőr, egy Bisztrán nevű próbacsendőrrel — akit azután hamarosan elbocsátottak a testületből — lettem kivezényelve a munkások ellenőrzésére. Pünkösdi ünnepe következett s a munkások nagyobb része haza szándékozott menni a más megyékbeli falujába, hogy az ünnepet otthon tölthesse és pénzt vigyen a családjának. A munkások kifizetését a pünkösdi előtti napon délelőtt megkezdtek Baskón a vállalat által bérelt helyiségben, a munkások pedig a helyiség bekerített udvarán üldögélve várták a bérüket. A fizetést a fatermelő vállalat tisztviselői végezték, akik fiatal, kevés tapasztalattal rendelkező emberek voltak és valamennyien zsidók. A fizetés nem haladt a kellő gyorsasággal. A fizetésre váró munkástömeg türelmetlenkedett és sürgette a fizetést eszközöző tisztviselőket, hogy iparkodjanak a kifizetéssel, mert lekésik a Boldogkőváraljáról este induló vonatot és akkor nem érnek haza az ünnepre.

A tisztviselők a sürgősségre erősebb szavakkal válaszoltak a munkásoknak s itt vetették el maguknak a későbbi események magvát, mert a munkások a gorbaskódásra hasonlóképpen feleltek s így a hangulat feszült lett. Ez a feszült hangulat és kiabálás viszont még jobban megnehezítette a kifizetés ütemét s a munkások a lekéséstől félve, egyre hangosabbak lettek.

Ekkor valamelyik zsidó tisztviselő kiszólt az ablakon a munkásoknak, hogy közéjük lő, ha kiabálnak. Egy vadászpuska és egy pisztoly volt is náluk az irodában, amiről a munkások is tudtak. Erre a fenyegetésre a munkások egyrésze fejszét fogott és bekiabált az

irodaablakon, hogy lőjjenek hát ki. A tisztviselők látva a munkások támadó magatartását, a puskát és a pisztolyt kézbe is vették, ami azonban csak olaj volt a tűzre, mert a munkások közül még többen fejszét fogtak s kiabálva, fenyegetőzve az ajtó és ablak elé állottak.

A tisztviselők sem kilőnni, sem kijönni nem mertek, hanem ijedten várták, hogy a munkások lecsillapodjanak. A munkások azonban nem nyugodtak meg, mert a fizetésüket nem kapták meg, így el sem tudtak volna utazni, ami mind keserűbb dühbe hozta őket és megfenyegették a tisztviselőket, hogy szétverik az irodát, ha nem fizetik ki őket.

A tisztviselők most már nagyon megijedtek s egyikük az épület hátsó részén, a tető kibontása után, a szomszédos udvaron át az utcára menekült, hogy a községházáról kérjen védelmet. Amint az utcára ért, meglátott bennünket, amint a szorongatott háztól alig 20—30 lépésre a községbe érkeztünk. Odaosont hozánk, de örömeiben vagy félelmében alig tudott beszélni, mindent egyszerre akart elmondani. Beszédéből amint megértettem, hogy olyan esemény előtt állok, amilyen-nél fiatal csendőreltemben még nem volt dolgom s ilyenről nem is hallottam.

Azonnal elindultunk a kérdéses ház felé, de menetközben a tisztviselőt tovább beszéltettem. Persze a maga szájaize szerint beszélt, alaposan kiszinezve az eseményeket, azt mégis sikerült kivennem belőle, hogy a hérek kiűzése körül kell keresnem a baj forrását, tehát ugyanitt kell majd keresnem a megoldást is.

Mikor a helyszínre érkeztünk, láttam, hogy az igazalom a tetőfokára hágott. Ott állottam tehát a 2—300 főnyi felháborodott, fejszével hadonászó, a világháború kemény harcaiban résztvevő munkástömeggel szemben egy olyan próbacsendőrrel, akire a munkások hencegő magatartása miatt haragudtak és akiben egyébként sem láttam komoly, harcképes csendőrt.

Csak fokozta a helyzetem kényes voltát, hogy a próbacsendőr néhány nappal előbb más járőrvezetővel ugyanitt járt szolgálatban és egy munkást megütött. Emiatt beszorították őket a munkások az irodahelyiségbe és csak a járőrvezető erélyes fellépése és pillanatilag védett helyzete mentette meg őket a komolyabb bajtól.

Arra kellett tehát számítanom, hogy ha a felizgatott munkások a próbacsendőrt meglátják, azonnal megtámadnak bennünket, habár arra, hogy engem is megtámadjanak, bennem rejlő személyes okuk nem volt, dehát a felizgatott tömeg szemében egyik csendőr olyan, mint a másik.

A munkásokat meglátva, azonnal szemügyre vettem őket s láttam, hogy egyesek, akiknél még nem volt fejsze, amint megláttak bennünket, óvatosan kezdték a fejszét batyújukról leoldani azok is. Pisszegéssel adtak jelt egymásnak és valamennyi felénk fordult, mutatva magatartásukkal, hogy nem ijednek meg, készek a támadásra és olyasmit is észleltem rajtuk, mintha jó alkalomnak tartanák megérkezésünket a próbacsendőr megtámadására, mert az a csoport látszott feléje közeledni, amelyik között az a munkás is volt, akit előző napon a próbacsendőr megütött.

A tisztviselő mindegyre panaszkodva hibáztatta a munkásokat s a helyzet minden pillanatban válságosra fordulhatott. A munkások magatartásából azt láttam, hogy inkább támadó, mint engedelmeskedő a szándékuk s hogy hiábavalónak láttam a fejszék letételére és a tisztviselők szorongatásának abbahagyására való felszólítást.

De valamit cselekednem kellett, hogy a kezdeménnyel járó előnyt biztosítsam magamnak. Már idejövét átgondolva a helyzetet, a felfordulás okát abban láttam, hogy a munkások nem kapták meg idejében a fizetésüket. Emiatt lekésbettek a vonatjukról és egyben arról, hogy ritkán látott családjuk körébe eljussanak a az ünnepekre idejében hazajuttassák a bérüket. Izgalomuk és elkeseredésük tehát érthető volt. És eszerint cselekedtem.

Részoltam a mellettem álló és még mindig panaszkodó tisztviselőre: „Ha kifizették volna a munkásokat, most nem bántanák magukat!”, de ugyanakkor erőlyesen felszólítottam a munkásokat is, hogy „Két ember lépjen előre és adja elő panaszát, de a többi pedig menjen hátra a batyujához és tegye le a fejszét!”

Felszólításomnak a munkások eleget tettek, mert rendkívül jó és váratlan hatást tett rájuk, hogy az izgága tisztviselőkön kezdtem a rendcsinálást, nem pedig szorongosan árt r jtuk. Két ember fejszéjét letéve előre jött, a többi pedig hátra ment a batyujához és nyugodtan várta az intézkedésemet. Nyugodtan meghallgattam a két munkás panaszát és biztosítottam őket, hogy a bérüket most már gyors egymásutánban megkapják, ehhez azonban az is szükséges, hogy nyugodtan várakozzanak.

Ezek után a munkások kifizetése zavartalanul és gyorsan megtörtént, a munkások el is utazhattak. Biztos vagyok benne, hogy a szokásos felszólítás, vagy a fegyverhasználatval való fenyegetés a munkásokból csak megtámadtatásunkat váltotta volna ki. Néhány haszontalan, izgága zsidó fiatalember miatt pedig igazán nagy kár lett volna magyar vért ontani. Így azonban a tisztviselőköz intézett korholó szavaimnak az volt a követ ezménye, hogy az elkeseredett munkástömeg látta: a csendőr megérti és védelmébe veszi az ő igazát is éppen úgy, mint akárki másét, de amellet keményen áll a talpán s az alkudozást nem ismeri.

Barta József tisztbelyettes,
tomori őrsparancsnok.

II.

1917 augusztusában az illavai fegyrintézet igazgatóság a szentgáli őrsparancsnokságot táviratilag értesítette, hogy a szándékos emberölés és rablás miatt 15 évi fegyházra elítélt Anyos János szentgáli illetőségű fegyenc az intézetből megszökött.

Anyos János családja Szentgálon lakott, ezért a távirat vétele után a nyomozást minden irányban meg ejtettem, de eredményt elérni nem sikerült.

Körülbelül egy hét múlva bizalmi egyéneimtől megtudtam, hogy a szökött fegyenc a szentgáli erdőben tartózkodik, ahova felesége hord neki ennivalót, mert a községbe hazamenni nem mer.

A felesége lakása közelében tartott eredménytelen lesállítások bizalmi egyénem fentebbi bemondásának valódiságát igazolták, de a szentgáli erdőnek a rendelkezésemre állott legénységgel, valamint a szentgáli erdő és vadőrszemélyzettel való átkutatása sem hozta meg az eredményt.

Láttam, hogy ezen az úton nem tudok eredményt elérni, mert az a rész, ahol Anyos tartózkodott, Szentgál fölött egy magaslaton volt s ha valaki Szentgálról vagy bármely más irányból az erdő felé közeledett, mindjárt észrevehette és kerekét oldhatott. Ejjeli átkutatását pedig nem tartottam célravezetőnek, mert a fe-

gyenc éjjeli bűvő, illetve tartózkodási helyét nem sikerült megállapítanom.

Mindig az volt a főrekvésem, hogy bármilyen módon, de eredményre kell jutnom. Arra semmi kilátás sem volt, hogy a szökevény bűvőhelyét nappal egyenruhában észrevétlenül megközelítem, itt már csak az segíthetett, ha eltérek a szokásos eljárástól, de ezzel eltérek a szabályoktól is. Régen volt, ma már bevallhatom, de egyébként is csak a szolgálatnak akartam jót s a siker sok mindent igazolni tud. Elhatároztam, hogy polgári ruhában fogom el a fegyencet. Háborús időben bizony sokszor úgy segít magán mindenki, ahogyan éppen tud.

Egyik ismerősimtől két rend polgári ruhát kértem kölcsön és az egyik ügyesebb népfőlkelőmmel felöltöztünk a kölcsönkért polgári ruhába. Akadt egy-egy rozoga forgópisztoly is, amit a kézbilincessel és fűzőláncal zsebre téve, elindultunk a déli órákban azon az úton, ahol Anyosné az ebédet szokta vinni az urának. Óvatosságból, illetve előrelátásból egy-egy darab kötelet is vettünk magunkkal, hogy azt a látszatot keltsük, mintha szárazfa-szedés végett mennénk az erdőbe.

Az első napon nem volt szerencsénk, mert az aszszony már az üres kosárral tért vissza az erdőből, így kénytelenek voltunk eredmény nélkül hazatérni.

Másnap azután korábban mentünk ki a község végére s már azt hittük, hogy megint elkéstünk, mikor feltűnt Anyosné alakja a község végén, mint az erdőbe vezető úton haladt egy kézi kosárral. Mi egy tengeri föld végénél álltunk s bementünk a tengeribe, amíg Anyosné mellettünk elhaladt. Nem tűntünk fel neki, mert azt hitte, hogy a tengeriben dolgozik akadt.

Megvártuk, míg elhaladt s azután 50—60 lépésre követtük az aszszonyt. Nem tűnbetett fel neki az sem, hogy követjük, mert a rajtuk levő rossz polgári ruhában olyanok voltunk, mint valami szegénysorsú emberek, akiknek valami dolguk van az erdőben. Anyosné tehát nyugodtan haladt az erdő felé. Mikor az erdőt elérte, ott körülhézett. Alig állott 10—15 másodpercig, midőn feltűnt az erdő magasabban fekvő részén, egy tisztáson Anyos alakja, vállán vadászpuskával. Amint Anyosné megpillantotta a férjét, feléje tartott, megcsókolták egymást és leültek egy kiemelkedő ponton. Anyos puskáját maga mellé tette a földre.

Kényes helyzetben voltunk. Arra nem számítottunk, hogy Anyosnál fegyver is van. Rossz, megbízhatatlan forgópisztolyainkban nem igen bíztam, azok legfeljebb ijesztésre voltak alkalmasak.

Gyors elhatározásra volt szükség, mert addig kellett cselekednünk, amíg a szökött fegyenc az étkezést be nem felezi és amíg a puszka a földön hever.

Faszedés ürügye alatt Anyost 20—25 lépésre megközelítettük, s ekkor Anyos közelében f rakást pillantottam meg.

— Mienien csak oda a farakáshoz — szóltam hal-kan a népfelkelőnek. — Kössön a fából egy jó rakást és kérje Anyost, hogy segítse fel azt a hátára.

Számításom az volt, hogy Anyos a segítséget nem fogja megtagadni. Ha odamegy a népfelkelőhöz, a puskát vagy odaviszi magával, vagy pedig otthagya a felesége mellett. Ha magával is viszi, amikor a fát fel-felkelő felveszi és fellép Anyossal szemben. Ha pedig a fegyvert otthagya a felesége mellett, akkor én veszem fel és cselekszem. Azért küldöttem előre a népfelkelőt, mert én nem akartam magamat Anyossal idővelőt felismertelni. Engem felismert volna azonnal, mivel én szer-
eztem neki a 15 évi illavai fegyházat,

Mindezt másodpercek alatt elgondoltam és megbeszéltem a népfőlkelővel, s mire Anyos a levest felkanalazta, akkor már a népfőlkelő egy jó csomó fát kötött össze. Én pedig mind közelebb férkőztem Anyoshoz, hogy a kellő pillanatban kéznél legyek.

— Jó ember, nem segitené fel a vállamra ezt a fát? — hallatszott a népfőlkelő szava Anyoshoz.

— Miért ne? Szívesen! — mondta Anyos és ültéből felkelve, megindult a népfőlkelő felé. Puskáját felesége mellett, a földön fekve hagyta. Én akkor már csak 15–20 lépésvire lehettem onnan, tehát azonnal Anyos felesége mellett termettem és a puskát felvettem.

Amint Anyos felesége meglátott, megismert és hangosan felsikoltott. Erre Anyos visszanézett, de akkor már a népfőlkelő nyakszirten ragadta a forgópisztolyát nekiszegezve, „a törvény nevében foglyom” szavakkal fogva tartotta. Ekkor már én is ott voltam. Anyos felismert. Nem ellenkezett. Összetette kezét, hogy bilincseljük meg. Megbilincseltek és bekiaértük az örsre.

Bavonulásunk nem valami díszes volt a rossz polgári ruhában, de azért nem szégyenkezünk, mert eredményt értünk el, megszabadítottuk a vidéket egy szökött fegyenc garázdálkodásaitól.

Németh Pál I. tiszthelyettes
(Pápa).

III.

Egy fogolykiszéretből az ajkai örsre hazafelé tartva, Veszprém killső-pályaudvaron a Celldömölk felé induló vonatra szálltam át. Mivel nem dohányzom, egy nemdohányzó kocsiba szálltam fel. A kocsi vasmegyei somás-munkásokkal volt tele, akik hazafelé utaztak. A munkások erősen dohányoztak s emiatt nem foglaltam helyet a kocsiban. Láttam azt is, hogy a munkások egy része ittas. Mikor a kocsin keresztülhaladtam, mögöttem ittott egy megjegyzést tettek rám a munkások. A kocsi ajtajából visszafordultam és végignéztem a munkásokon, akik erre elhallgattak. Egy másik mellette levő kocsiba szálltam fel. Ebben a kocsiban is munkások voltak, de itt volt néhány nem közéjük tartozó utas is. A kocsin áthaladva, a másik végén levő üres padon helyet foglaltam, háttal a közönségnek. Mikor elhelyezkedtem, ismét hallottam a hátam mögött a munkások részéről az előbbi kocsiban elhangzottakhoz hasonló kijelentéseket. A szavak csak elfojtottan értek hozzám, úgy, hogy kezdetben az értelmüket tisztán kivenni nem tudtam, erre jobban figyelni kezdtem s most már kivehettem, hogy az ittas emberek szidalmazó szavakat mondanak rám és a csendőrségre.

Felálltam és visszafordultam, hogy megláthassam a beszélőket, de egyszerre mindenki elhallgatott. Az összes munkások, de a többi utasok is mind felém fordultak. Rájuk szóltam:

— Figyelmeztetem önöket, hogy sértő kifejezésektől tartózkodjanak!

Majd visszaültem a helyemre, de most már úgy, hogy láthassam az egész utazó közönséget. Halkan beszélgettek, majd trágár dalokat kezdtek énekelni. A vasúti kocsi nem közéjük tartozó utasai is sejtettek valamit, mert egyik a másik után hagyta ott a munkások között előzőleg elfoglalt helyét és a közelemben foglaltak helyet. Akinek itt nem jutott hely, az igyekezett mielőbb átjutni a másik kocsiba. Közben a munkások csoportvezetője munkásai igazolványait osztotta szét. Eközben a legcsományabb kifejezések hagyták el a száját.

Meg kellett szüntetnem a munkásoknak ezt a botrányos viselkedését. Felálltam a helyemről és a munkavezetőhöz fordultam:

— Utoljára figyelmeztetem őt, mint munkavezetőt, hogy rendesen viselkedjék!

Erre a kijelentésemre a munkavezető a munkásigazolványokat eldobta és e szavakkal ugrott felém:

— Kicsoda maga, mi maga? — és felém kapott.

Én jobbkezemben a szurony nélküli puskát tartottam, balkezemmel pedig a közelemben kerített munkavezetőt löktem el magamtól. Az a lökés erejétől a padok közé esett. Felugorva, magánkívül ordította:

— Fogjátok meg, vegyétok el a puskát tőle!

A munkások, — akikről láttam, hogy csak erre vártak, — felugrottak helyeikről, hogy rám rohanjanak. Gyorsan készbe vettem a puskámat és rájuk kiáltottam:

— A törvény nevében figyelmeztetek mindenkit, hogy maradjon a helyén, mert aki hozzám nyúl, keresztül-lövöm!

Az erélyes felszólítás hatott, mert visszahúzódtak a helyükre és meglapultak. Eközben az ellenszegülő munkavezető a velem szemben levő ajtón kirohant abba a kocsiba, amelyikbe én először szálltam fel. Ebben a kocsiban volt ugyanis a munkások zöme. Néhány másodpercig olyan csend volt, hogy az emberek lélegzését meg lehetett hallani. Egyik végén a vasúti kocsiban én álltam lövésre kész puskával, a másik végén a feldühödött, de puszkacsővel fékentartott munkások. Ezt az alkalmat felhasználtam és feltűztem a szuronyt. Majd egy, a hátam mögött álló, de nem a munkások közé tartozó férfitust megkértem, hogy álljon az ajtóba és ne engedjen be senkit.

Alig, hogy ez megtörtént, azaz az ajtón, amelyen másodpercekkel előbb kirohant a munkavezető, az ajtót szinte felszakítva, már jött is vissza a másik kocsiban utazó munkások élén. Pillanat alatt átláttam, hogy el kell készülnöm a legsúlyosabb esetre. Egyedül szemben 70 ittas munkással, még hozzá vasúti kocsiban, ahol a mozgásom sem szabad. Vagy a legsúlyosabb itimeneteli fegyverhasználat következik, vagy, ha tétovázok, engem fépnek szét ezek a részeg, megvadult emberek.

A másik kocsi beözönlő munkásai után az eddig fékentartott munkásokat is felugráltak.

Vad azitkozódások közé kétségbeesett sikoltozások is vegyültek, mert a munkások között maradt még néhány békésebb természetű utas is. Mivel magam felé nem engedtem senkit, ezek a másik ajtón igyekeztek a kocsiból kimenekülni. De beleütköztek a másik kocsiból jövő munkásokba.

Ott álltam az előttem kavargó és rám rontani készülő tömeg előtt egyedül, egy szál szuronyos puskával. A tömegben öklök, gazdasági eszközök, kapák, vasvillák emelkedtek a levegőbe. Egy pillanatra hátranéztem. Az ajtó őrzésével megbízott polgári egyén sehol sem volt. A munkások a padsorok közötti folyosóra tömörültek. Egyesek a padok és polgyasztartók közötti résen átbújva, igyekeztek megközelíteni. A közvetlenül előttem állók előbbre jönni nem mertek. A hátullevők azonban nagy erővel tolták őket előre. Én centiméterről centiméterre hátráltam, hogy a fedezetlenül hagyott ajtóig eljussak és azt biztosítsam a hátulról való megtámadás ellen.

Vége az ajtóig jutottam. Képzeletben már láttam a lövéseim nyomán felbukó embereket, közöttük az ártatlan utasokat is. Ha ezek nincsenek az ittas tömegbe vegyülve, puskám már megszólalt volna, de így húztam a fegyverhasználatot, amíg csak lehetett. Azzal is tisztában voltam, hogy az első puskalövésig még megvan a lövésre

emelt puská visszaretentő hatása, de az első lövés és annak nyomán kifolyó vér megőrjíti a tömeget, kétoldaltól és szemből nekemrontanak s legfeljebb, ha még két-három lövésre marad időm. Ezért, ha az egyikről láttam, hogy oldalról közelíteni akar, célbavettem. Erre megrettent és visszahúzódott.

Így néztünk farkasszemet s folyt az idegfeszítő játék. miközben a vonat egykedvűen dőcögött. Céloztam és nem lőttem, így ment percek át. S a lövésre kész, de néma puská valahogy megbabonázta az embereket. Megborzadtak a sötét puskacsőtől, amint sorra rájuk emeltem. Rádöbrentek, hogy a halál néz otnan rájuk és riadtan elcsendesedtek.

Időérzésem ezalatt elveszett s arra eszméltem fel, hogy a vonat a nyílt pályán hatalmas zökkenéssel megállt. Valaki meghúzta a vészféket. Egy pillantást vetettem hátra és láttam, hogy a szolgálaton kívül utazó Polgár Mihály, hajmáskéri örsbeli törzsrőrmester áll ott, mögötte a vasúti kalauzok. Most már egyesült erővel, fegyverhasználat nélkül is sikerült a munkásokat megfékezni. A szentgáli állomásfőnök a vonatot nem akarta tovább engedni, de megnyugtatómra szándékától elállt. Megkértem, hogy telefonon értesítse a történetekről az ajkai örsöt.

Mire a vonat az ajkai vasútállomásra befutott, már ott volt az örsről egy 4 főből álló járőr. Ezek segítségével a bujtogatókat — betet — elfogtuk. A veszprémi kir. ügyészségek adtuk át őket. Ittas állapotuk figyelembevételével egy-másfél havi fogházra ítélték őket azután.

Nem tudtam és nem is tudhattam teljes hűséggel és részletességgel leírni a sorsdöntő perceket, de nyugodt lélekkel állítom, hogy az adott esetben csak a nyugalman mentett meg egész sor embert — köztük magamat is — a haláltól. Azt hiszem, az segített, hogy mindenre elszántságomat látták, de mégis időt kaptak, hogy a következményeket átgondolják. Ami nem azt jelenti, hogy ez mindig így van. Mert az egyik pillanat sohasem azonos a másikkal.

Hogy a munkások milyen szándékkal voltak irántam, jellemzik a veszprémi törvényszéken tartott főtárgyalás után, — amikor az ítéletkihirdetés megtörtént, — a törvényszéki épület folyosóján tett kijelentéseik. Szörnyen méltatlankodtak a büntetés súlyossága miatt. Többek között említették, hogy mi lett volna akkor velük, ha azt a csendőrt (már mint engem), agyoncsapják és kidobják a vonat ablakán. Vajjon mind a hetvenet becsukták volna érte?

Gulyás Sándor törzsrőrmester
(Lepsény).

IV.

1927-ben Hercegfalva községben 14 napi szabadságom töltöttem. Egy vasárnap polgári egyének társaságában haladva, a községháza közelében arra lettünk figyelmesek, hogy a közönség pánikszzerűen menekül. Azt kiabálva, hogy Horváth Lajos 25—26 év körüli fiatalember megőrült s a községháza ablakait tördeli be.

A községházához érve, azon vettem magamat észre, hogy a társaságomban volt polgári egyének is elmene-kültek, én persze mint csendőr nem utánozhattam s nem is akartam utánozni őket. De mit csináljak egymagam egy dühöngő örülttel, hiszen az ilyen szerencsétlen, beteg embert nem levágni, hanem lefogni és gyógyítani kell, Vlaszont Horváth nagyerejű legény volt s hozzá az

örültek vadsága az erőt meg is szokta kétszerezni. Láttam tehát, hogy erőszakkal nem fog menni a dolog, ezért cselhez folyamodtam. Elővettem a cigarettatárcámát, odaléptem az örült legényhez:

— Nesze, Lajos, gyujts rá!

Elfogadta a cigarettát s megkérdezte, hogy hová megyek.

— Lakodalomba! — feleltem.

Ennek nagyon megörült, én pedig hívtam, jöjjön velem. Egymásba karolva mentünk a községházára. Tudtam, hogy az egyik szobában kényszerzubbonyt találok. A kényszerzubbonyt a kezembe véve, azt mondtam neki, hogy nagyon kopott a kabátja, vegye fel ezt az újat helyette, mielőtt még jönnek a vendégek.

Ajánlatomnak nagy örömmel tett eleget s így lehetővé vált az elmeegógyintézetbe való elszállítása.

Vértés György tiszthelyettes
(Erd).

V.

1912/13-ban mint fiatal, másfél éves csendőr, a bálványosváraljai örsön teljesítettem szolgálatot. Egyik téli estén, vacsora után kardsón a községbe távoztam, majd 20 óra tájban a laktanya felé siettem, miközben az utcán nagy csoportosulást láttam már messziről, mert szép holdvilágos este volt. A csoportból káromkodással vegyes jajveszékélés hallatszott. A csoporthoz közeledve, az emberek észrevettek, többen hozzám siettek, hogy csináljak rendet, mert Vass István, a község egyik fuvarosa szánra részegen jött haza Désről s az úton megállva, egy husánggal mindenkit agyonütéssel fenyeget.

Ezt hallva, a tömegbe mentem, de mikor a garázdálkodó ember meglátott, a husángot ütésre emelve, „Már Oláh úr is engem akar bántani?” szavakkal szaladt felém.

Hirtelen kellett határoznom, hogy kardot rántsak-e és úgy fékezzem meg a garázdálkodót, vagy fegyverhasználat nélkül kíséreljem meg az ártalmatlanná tételét. Arra gondoltam, hogy ő teljesen részeg, én pedig józan vagyok és az összegyűlt tömeg is ő ellene van, tehát fegyverhasználat nélkül is elértem a célomat. Rákíáltottam tehát:

— Mit akar?! Azért jöttem, hogy megmentsem magát mert hallottam, hogy meg akarják verni.

Erre lecsillapodott és pár szót váltott velem, de ki-sült, hogy túllöttem a célon, mert verszemet kapva, hogy most már csendőr van a pártján, ütésre emelt husánggal megint a tömegb akart rohanni. Megállítottam és mondtam neki:

— Mondja meg nekem, ki az az ember aki magát bántani akarja, annak aztán majd ellátjuk a baját!

Ekkor több embert megnevezett a tömegből, mire én a tömeg felé fordulva, a következőket mondtam:

— Na, emberek, hát most próbáljanak Vass Istvánhoz nyúlni, tudom Istenem, jaj lesz annak, aki bántani merészezi. Azt ajánlom maguknak, menjenek szépen haza, amíg baj nem lesz!

Persze a tömegben több értelmes ember is volt, ezek mindjárt felismerték a helyzetet és indítványozták, hogy menjenek haza. Mikor a tömeg eloszlott, magam maradtam ott Vassal, meg a feleséggel.

Most már megint meggyűlt a bajom a részeg emberrel, mert nem akart hazamenni. Annnyira elhitte a mesémet, hogy azt hajtogatta, megverik őt hazaig, ha elvállik tőlem. Mivel a szánra sem akart felülni, gyalog kellett

hazakísérnem, helyesebben vinnem, mert mire bizaértem vele, már alig állt a lábán. Mikor a meleg szobába bejutott, nyomban elaludt, de előbb még egy liternyi tejet beletöltöttem alkoholmérgezés ellen és hazamentem a laktanyába.

Másnap reggel, még alig keltünk fel, már ott volt az ember a laktanyában és bocsánatot kért előző esti garázdálkodásáért és kért, hogy ne jelentsük fel. Büntessük meg, ahogyan akarjuk, csak feljelentést ne tegyünk ellene. Mikor őrsparancsnokom — kinek az esetet még az este jelentettem — megígérte, hogy nem fogja most az egyszer feljelenteni, nagyon megköszönte és megkérdezte, hogy nekem mivel hálálja meg, amiért olyan szépen kíségettem a veszedelemből. Csak annyi kértem tőle, hogy ígérje meg, többet nem tesz ilyent és azt tartsa is be. Meg is ígérte, meg is tartotta. Nem volt vele a csendőrségnek sem azelőtt, sem azután semmi baja. Még másfél évig voltam azután az őrsön, de mindig nagy tisztelettel viseltetett a csendőrség iránt.

Részeg emberrel sokszor találjuk szembe magunkat. Kár volna erőszakosan bajba sodorni és sodródni, okosabb dolog a borgőzös észjáráshoz alkalmazkodni, ahol és ameddig persze lehetséges.

Oláh József törzsőrmester
(Nyíregyháza).

VI.

1931-ben a szombathelyi osztályparancsnokságnál segéd munkás voltam. Egyik napon, mikor a városban éppen országos vásár volt és a vásárról hazatérők a városzéli korcsmákban jól felöntve indultak hazafelé, s már délutánra járt az idő, osztályparancsnokom a postára küldött. Kerékpárra ülve hajtottam ki a laktanya udvarán s mikor a laktanya sarkához értem, hirtelen magam előtt találtam két erős testalkatú, ittas embert, akiket egy rendőr akart bekísérni, de nem bírt velük.

Ebben a hirtelen találkozásban nem volt sok gonkogni való időm, mert ha gyorsan nem cselekszem, akkor a rendőr kerül alul, akitől már-már a kardot is elvették s a feje felett emelkedett a bot és más ütőszerszám is.

Kerékpárommal gyorsan nekikhajtottam. Úgy számítottam ki, hogy esés közben azt a támadót, aki már ütni készült a rendőre, torkon ragadjam. Sikeriült s így menekült meg a rendőr az ütéstől, én meg attól, hogy nem estem a földre, mert az erős ember nyakát átmarkolva, függve maradtam rajta.

Igy aztán gyorsan összekötöztük őket s én mehettem dolgomra. Később még láttam, hogy négy rendőr is alig bírta tovább kísérni őket.

Orbán József I. törzsőrmester
(Szombathely).

VII.

1934 augusztus 26-án 8 órától 12 óráig a balatonfüredi őrsről, mint fürdőügyeleti járőr a Fenék-fürdőhöz (Homokfürdő) voltam kivezényelve. Feladatomból volt a fürdőtelepen felügyelni, avagy a halászok ellenőrzése és az orvhalászat megakadályozása.

11 órakor — amikor a fürdőközönség nagyrésze ebédelni ment — a Fenék-fürdő melletti nagy fűzfa mellé álltam, ami dombos helyen áll, és onnan figyeltem a nádas szélét. Egyszer csak 300 méter távolságra megpillantottam egy embert, aki a nádas szélén hajladozott, majd a nádason keresztül a Balaton felé ment és a nádásban eltűnt. A nádas a Balaton partján 40 méter szé-

FEBRUÁR 14-ÉN.

Mi sohemi pihenünk...

Haladunk éj s nappal a bánók után

És eléjük megyünk. Szüntelenül.

És akkor is látnak a széles mezők,

Ha fény, láma, ima s minden él.

Előttünk zászló leng: a becsülete

Hőscím selymére kakastoll ragyog

S habér övezi és cserlevél zöldsje...

Vizik a voltak, a régi Nagyok.

Hogy ha egy percre ma mégis megállunk

S tisztelgünk tízezer zászlónk előtt:

Ima a percünk is: új félszázadra

Ebből merítjük az újabb erőt.

BEÖTHY KÁLMÁN százados.

lességben húzódt. Odasiettem, ahol az ember eltűnt a nádasban és megtaláltam a rejtekútját, amelyen bement a Balatonba halászni. A nádasba 20 méterre bementem a rejtekúton, de tovább nem bírtam, mert az iszapban térdig lemerültem, addig is csak a nádgyökerekre lépkedve haladtam.

Mikor láttam, hogy nem bírok az ember után a Balaton vizéig bemenni, visszamentem a fürdőhöz. Ott a mentőszolgálatot ellátó Szabó István községi rendőrt megkértem, hogy a csónakkal menjen el a Balaton vizén addig a helyig, ahol egy ember halászik — megmagyaráztam neki a helyet — és amikor az orvhalász közelébe ér, kiáltson hátrafelé, hogy „Örmester úr, jöjjön gyorsan, itt van!”

Szabó rendőr a feladatot szívesen vállalta. Magam visszasiettem ahhoz a helyhez, ahol a rejtekút volt és ott egy fűzfabokornál húzódtam meg. 8–10 perc múlva Szabó rendőr elkiáltotta a megbeszélte mondatát, rá 1–2 percre egy mezítlábos, felgyűrt nadrágos ember szaladt hozzám a bokorhoz, kezében 2 darab nyeleshorog, nyakában egy vászonzacskó, melyben kenyér és hús volt. Ott rákiáltottam: „Allj!”, mire az ember mintha leszögezték volna, szótlannul megállt, csak pár másodperc múlva ocsúdott fel az ijedségtől és reszkető hangon annyit mondott: „No, így még nem csaptak be soha!”

Az orvhalászt a fürdőhöz kísértem és igazoltattam. Beismerte az orvhalászatot. A horgászatot akkor hagyta abba, amikor Szabó községi rendőrt meglátta feléje csónakázni és hallotta, hogy az hátra felé kiabált, hogy „Örmester úr, jöjjön gyorsan, itt van!”. Megijedt, mert azt gondolta, hogy Szabó után egy másik csónakon csendőr közeleg s bele futott éppen a csendőr karjába.

Eredmény: az orvhalász nem tűnhetett el a szemem elől, nem volt ideje halat fogni és a fürdőtelep mindössze félórát volt felügyelet nélkül, de közben a vendégek ebédeltek.

Tóth Ferenc I. őrmester
(Sárvár).

A Nyomozati Értesítőről.

Írta: KRIMINALISTA.

Nyomozó Utasításunk a Nyomozati Értesítő (Nyé.) rendszeresítésével a csendőrség közbiztonsági szolgálatában régi hiányt pótol. A Nyé. életbeléptetése előtt a területileg széjjelszórta elhelyezett őrsaink nagy általánosságban önálló, elszigetelt nyomozásokat folytattak. A szomszédos őrsőknek adott esetben közreműködésre való felhívása, a szárnyak, osztályok és kerületek által sokszorosított, az elkövetett és kiderítetlenül maradt bűncselekményekre vagy elmenekült tettesekre vonatkozó parancsai az őrsők elszigetelt nyomozásai között bizonyos fokú kapcsolatot létesítettek ugyan, de mivel ezek az eszközök a rendszerességet és a gyorsaságot nélkülözték, nem váltak be.

Mai fejlett közlekedési viszonyaink (sűrű út- és vasúthálózat, vasút-, hajó-, gépjárműforgalom) a bűnözők gyors mozgását, helyváltoztatását teszik lehetővé. A bűncselekmény elkövetője 24 óra alatt az ország ellenében szélső határára bukkanhat fel, hogy ott elrejtőzzön, újabb bűncselekményt kövessen el vagy bűnjelket értékesítsen. Nyen viszonyok között csak a bűncselekmény elkövetési helyének szomszédságában fekvő közbiztonsági szervek felriasztása, a magasabb parancsnokságok által huzamosabb idő elteltével kibocsátott parancsok és a Bünyügyi Körözések Lapjában sokszor csak hetek, de néha hónapok múltán megjelenő körözések, elfogató parancsok ma már meglehetősen kezdetleges eljárás, amely (pl. a körözések a Bünyügyi Körözések Lapjában való közzététele) megfelelhet a perrendtartás alaki szabályainak, de nem felel meg a gyakorlat követelményeinek. A bűnöző, aki ma Biharban követ el betörést, a bűnjelket holnap vagy holnapután Budapesten értékesítheti és 3—4 nap leforgásáig már Szombathely környékén bukkanhat fel, hogy újabb betörést kövessen el vagy pedig üzemeinek hozamát élvezve, elrejtőzzön.

Ezeket figyelembe véve, olyan nyomozati segédeszközre volt szükségünk, mely a nyomozati adatokat az ország összes közbiztonsági szervei előtt megbízhatóan és a legrövidebb idő alatt ismertté teszi és ezáltal azokat a nyomozatban eredetileg és közvetlenül érdekelt közbiztonsági szervek munkájába ténylegesen bekapcsolja.

A Nyé. az az eszköz, mely helyesen szerkesztve és helyesen felhasználva, ezt a célt adott helyzetekben a legteljesebb mértékben szolgálja.

Két követelményt állítottam fel: a helyesen szerkesztést, vagyis azt, hogy a Nyomozati Értesítőben mi, mikor, milyen tartalommal és csoportosításban kerüljön be, másodszor: a felhasználást, vagyis azt, hogy mit csináljanak a Nyé.-vel, hogyan aknázzák ki annak tartalmát azok, akik kapják.

Gyakorlati tapasztalatokból kiindulva, erre a két kérdésre igyekszem választ keresni, rámutatva a hibákra és ajánlva azokat az utakat, melyeken a hibák kiküszöbölhetők.

Vegyük először az első tényezőt, a Nyé. helyes meg szerkesztését sorra.

A lovaglási jutalomdíjat a régi hadseregben 1806-ban rendszeresítették. A 10 évig lovagolt, kifogástalan állapotú ló után 2 arany és minden további évben 1—1 arany járt. A 10 évi időt először a csendőrségnél, ezután a lovasságnál később 8 évre szállították le, majd 1868. óta 3 évre. A kiszabás ugyanaz maradt. Így volt ez érvényben a m. kir. csendőrségnél is a háttörőig.

A Nyé. tartalmát, fejezetenként való csoportosítását a Nyut. írja elő, ez mindannyiunk előtt ismeretes, nem is foglalkozom vele. Mitől függ a Nyé. jósága? A beküldött nyomozati bejelentések minőségétől és mennyiségétől, valamint az összeállítás, sokszorosítás és expedálás technikai fokától.

Utóbbira vonatkozólag olvasóimat a legteljesebb mértékben megnyugtathatom. A Nyé. összeállítása, gépeken való sokszorosítása, alaposan megszervezett expedálása az eddigi négy esztendő tapasztalatainak kihasználásával a lehető legtökéletesebb színvonalat érte el. Nem ér ez azonban semmit, ha az anyag, melyet a Nyé.-ben fel kell dolgozni, nem mindig és nem minden szempontból megfelelő. Ezzel a jó szerkesztés első és főkövetelményére, a Nyé. tulajdonképpeni alapjára, a nyomozati bejelentésekre célzok.

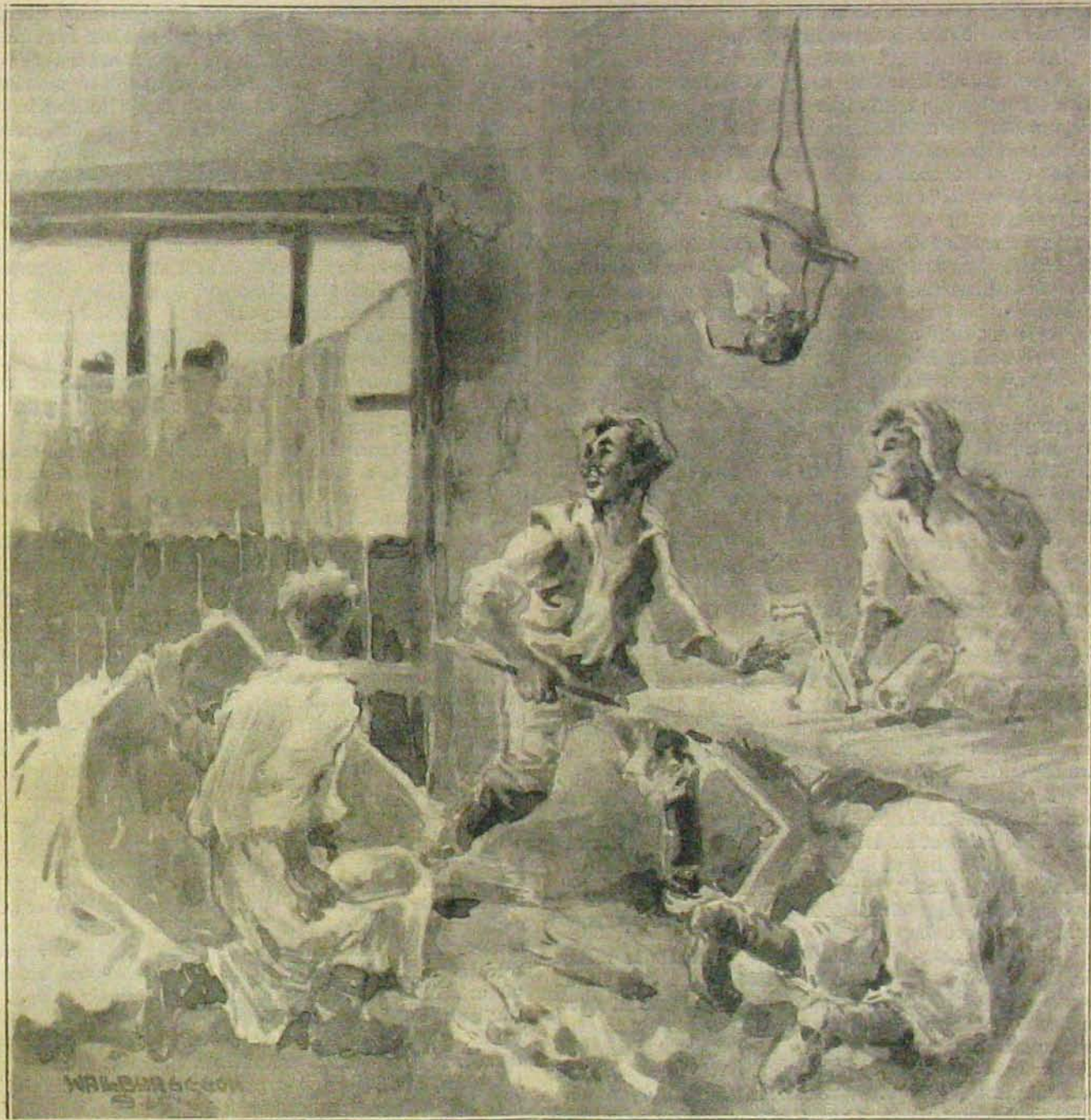
Az újságokba az a hirtudósítás kerül, amit tudósítók, hírügynökségek, riporterek hoznak. Ha a tudósítók, hírügynökségek, riporterek rosszak, az újság is rossz. A Nyomozati Értesítő szintén abból az anyagokból táplálkozik, amit hírszolgáltatói, a nyomozati bejelentések nyújtanak. Ha a nyomozati bejelentések bármilyen szempontból sántítanak, a Nyé. a legtökéletesebb megszerkesztés, stb. mellett sem lehet kifogástalan és jó. A Nyé. jósága és használhatósága tehát elsősorban a nyomozati bejelentések használhatóságától függ.

Mik a jó nyomozati bejelentések kellékei?

A gyorsaság és a tartalom. Azt, mint természetes dolgot, nem is említem, hogy nyomozati bejelentés tárgyát kell képeznie minden olyan eseménynek, melyre nézve a Nyé.-ben közzétett nyomozat révén eredményre lehet kilátás. A gyorsaság körül a gyakorlatban sok hiányosság észlelhető. A nyomozati bejelentés mindig sürgős. A takarékoskodás helyes és kötelező, de nem vesztélyezteteti a szolgálat érdekeit. Hétfőn elkövetett, kiderítetlen betörés lopásról szerkesztett nyomozati bejelentést nem lehet a szerdai postázási napon a birközpont címére feladni. Az ilyen, a hírközponthoz legjobb esetben csütörtökön beérkezett nyomozati bejelentést a hírközpont még aznap megjelenő Nyé.-be felveszi ugyan, de az csak másnap, pénteken, vagyis az elkövetéstől számított negyedik napon kerül az ország összes nyomozására bivatott szervei kezébe. A tettes ekkor már a hetedik határban járhat, a bűnjelket kétszer is gazdát cserélhetek. A hétfőn elkövetett kiderítetlen betörést tehát még hétfőn kell bejelenteni. Ez kétnapi előnyt jelent. Azt, hogy a jelentést mikor kell írásban, távirattal vagy távbeszélőn megtenni, a Nyut. 9. melléklete írja elő.

A káros takarékoskodáson, a feledékenységen, felületességen, mint a késedelmes nyomozati bejelentések gyakori okain kívül a hiúság is sokszor szerepet játszik. Hátha ki tudom magam deríteni? Ráérek jelenteni akkor is, ha ez nem sikerült. Ez teljesen helytelen felfogás. A cél a bűncselekmény kiderítése, a tettesnek az igazságszolgáltatás kezeibe való juttatása és az okozott kár lehető enyhítése (bűnjelmegszerezés). E főcélok mellett minden egyéb szempontnak háttérbe kell szorulnia. Nem fontos a köz szempontjából, hogy az elkövetett bűncselekményt ki derítette ki s aki kiderítette, az a Nyomozati Értesítő segítségével vagy anélkül jutott-e eredményhez. Egyéni érdeknek, hiúságnak a közérdek mellett nem szabad erőhoz jutnia.

Néha a túl-lelkimeretesség a késedelem okozója. A nyomozati bejelentés megtételénél arra várnak, hogy több és részletesebb adatot tudjanak bejelenteni. Az alaposság és részletesség kellékei ugyan a jó nyomozati be-

Jönnelk!...

jelentésnek, de ha a gyorsaság és a részletesség követelményei összeütközésbe kerülnek, mindig a gyorsaság, tehát a hiányos adatok azonnali bejelentése mellett kell dönten. Ilyenkor jelenteni kell, hogy a nyomozati bejelentés azért hiányos, mert egyelőre több adat nem áll rendelkezésre és hogy ezt a hiányt az örs a nyomozás során később felmerülő adatok bejelentésével pótolni fogja. Az eltelt időt, vagyis a késedelemmel okozott mulasztást soha többé nem lehet pótolni, helyrehozni, míg a hiányzó részletek későbbi pótlása időben és számban egyaránt korlátlanul lehetséges. Elv legyen tehát: bármilyen keveset is, amit egyelőre megtudnunk sikerült, azonnal jelenteni és később, ha szükséges, az eredeti nyomozati bejelentést kiegészíteni.

Jegyezzük meg, hogy a késedelmes nyomozati bejelentés a nyomozás sikerét veszélyezteti, sokszor pedig egyenes és kizárólagos okozója a sikertelenségnek. E téren gyökeres változás szükséges, mert ma még ott tartunk, hogy az elkövetési idő után a hírközponthoz 6—8 nap múlva befutó nyomozati bejelentések sem tartoznak a ritkaságok közé.

A nyomozati bejelentés második kelléke a megfelelő tartalom. A nyomozati bejelentés tartalmának jóságát az alaposág, részletesség és szakszerűség határozza meg. E téren, sajnos, még gyermekcipőkben járunk. A nyomozati bejelentések zöme tartalom szempontjából még nagyon messze van a tökéletességtől. Az alábbiakban nagy vonalakban rá fogok mutatni azokra a hibákra,

melyek leggyakrabban előfordulnak. Vegyük talán sorra a Nyomozati Értesítő egyes fejezeteit.

Az I. és II. fejezet (Elfogandók és keresett személyek) anyagának alapjául szolgáló nyomozati bejelentések legfontosabb kellékei: a részletes, megbízható személyi adatok és a találó személyleírás. A Nyut. 8. mellékletében rendszerezített személyleírási űrlap a személyleírást egyszerű technikai műveletté teszi, kitöltéséhez csupán jó szem és alaposság szükséges. Ennek dacára történnék hibák, amelyek csak nagyfokú felületességgel magyarázhatók. Előfordul, hogy a személyleírási űrlap III. részében az arc leírásánál alá van húzva a „kerek” és a „hosszú” is, vagy pl. a személyleírási űrlap I. fejezeténél a leírt személy neve „Hantos”-nak, a nyomozati bejelentés szövegében „Hangos”-nak van írva. Honnan tudja a hírközpont, hogy melyik az igazi? Nincs más hátra, mint iratváltással tisztázni a kérdést, ami legalább 3—4 napba beletelik és a nyomozat késedelmes megjelenését eredményezi.

Minél részletesebbek a személyi és személyleírási adatok, — utóbbiak közül főleg a különös ismertetőjelek — annál több remény van arra, hogy a Nyé-ben közzétett nyomozat eredményt fog hozni.

Mint különös ismertetőjelek foghatók fel és igen fontosak a személyleírási űrlap II. fejezetében a megjelenésre vonatkozólag felsorolt adatok, mert személyek felismerését a különös ismertetőjelekkel egyetemben ezek az adatok segítik legi kább elő. A különös ismertetőjelek közül különösen a tetoválások fontosságára mutat rá. Vitán felül áll, hogy olyan embert, akiről tudjuk, hogy görnyedt testtartású, jobb lábára sántít és bal alsó karján női fej van tetoválva, könnyebben felismerhetünk, mint olyant, akiről semmi jellegzetes személyleírási adat nincs birtokunkban.

A személyleírási űrlap IX. (Megjegyzés) rovatának nem tulajdonítják az őrsön a neki joggal kijáró jelentőséget. Ide mindent fel lehet venni, ami a többi fejezetekben nem talált helyet. Ilyenek elsősorban az illető szokásai, pl. „pipázik”, vagy „sodort cigarettát sziv”, „a cigarettát egy kézzel sodorja”, „országos vásárokon szokott megfordulni” stb.

A jó fénykép a legjobb személyleírásnál is többet ér, de csak a jó fénykép. Nem sok hasznát vesszük az olyan húsz év előtti fényképnek, mely pl. a ma 40 éves, elhízott, kopaszodó embert még 20 éves, uyurga, dús sörényű ifjú korában ábrázolja, vagy egy rossz amatőr-felvételnek, amelyen az édesanyja se ismerné fel azt, akit ábrázol. A fényképek sokszorosítása költséges, ezért a Nyé. mellékleteként csak olyan esetekben adható ki fénykép, midőn a bűncselekmény súlya a költségekkel arányban áll. Fényképeket azonban a hírközpont csekélyebb jelentőségű ügyekben is szívesen lát, mert azokat a nyilvántartásban hasznosítani tudja.

Az I. fejezetbe, mint elfogandók, csak azok az egyének veendők fel, akiknek elfogása a Szut. 312. pontjának valamelyik alpontja alapján indokolt. A nyomozati bejelentésnek tartalmaznia kell a beküldő határozott állásfoglalását, hogy az illetőt el akarja-e fogatni s ha igen, milyen alapon. Vannak olyan őrsparancsnokok, akiknek nyomozati bejelentéséből nem lehet határozottan kiolvasni, hogy tulajdonképpen mit akarnak, de azért a

sorok közül az illető elfogása iránt megnyilvánuló titkos óhajítás érezhető ki. Ezek az őrsparancsnokok nem biztosak a dolgukban; gyanúsítanak ugyan valakit, de a 312. pont A. pontjában megkövetelt nyomatékos gyanúra még nincsen elég alapjuk. Szeretnék, ha az illető kézrekerülne, de azt — a felelősség miatt — határozottan nem merik kérni. A hírközpont persze nem tudja elbírálni az esetet, ezért az ilyen ravaszkodó nyomozati bejelentés megint csak iratváltást és késedelmet okoz.

A bűncselekmény elkövetési idejének pontos feltüntetésére az alibi-igazolás miatt van szükség.

A bűncselekmény elkövetési módjára, a bűnjelek leírására a IV., illetve VI. fejezetnél fogok kitérni.

A II. (Keresett személyek) és III. (Személyazonosság megállapítások) fejezetekre vonatkozó nyomozati bejelentések használhatóságának szintén a pontos és részletes személyi adatok, valamint jó személyleírás az ismérvei.

A IV. fejezetnél (Kiderítetlen bűncselekmények) a kiderítetlen bűncselekmény elkövetési idejének, elkövetési módjának, a tettesre vonatkozó ismert adatoknak és a tettes által elvitt bűnjeleknek helyes leírása szabja meg a nyomozati bejelentés használhatóságát.

Az elkövetési mód részletes leírásától az őrsök különösképpen idegenkednek. Gyakori pl. a következő szövegű bejelentés: „Nagy Jánostól Kiss Péter az országos vásáron 71 P 50 fillért kicsalt és azután ismeretlen helyre elmenekült”, vagy „Július 24-ére virradó éjjel Nagy Mihály lakos villájába ismeretlen tettes betört és onnan az alábbi tárgyakat ellopta:” Az első példánál az elkövetési mód leírása teljes egészében hiányzik, a másodiknál csupán annyi van feltüntetve, hogy betöréses lopás történt, de a betörés végrehajtási módjára vonatkozólag a jelentés nem tartalmaz adatokat. Azt mondja a közmondás, hogy a madarat tolláról, embert barátjáról lebet felismerni. Ezt a mondást egész nyugodtan kiegészíthetjük a mi céljainknak megfelelően és azt állíthatjuk, hogy a bűnözőt a munkájáról, módszeréről lehet felismerni. Ez a tény minden további fejtegetést feleslegessé tesz, hogy a nyomozati bejelentéseknek miért kell a bűncselekmény elkövetési módját is részletesen tartalmazniok. A betöréses lopásra vonatkozó példa helyesen leírva pl. a következőképpen módosulna: „Július 24-ére virradó éjjel Nagy Mihály lakosnak a Balaton partján fekvő egyedülálló, ezidő szerint lakatlan villájába ismeretlen tettes betört. A tettes a kert 2 m magas léckerítésén keresztül mászott be a telekre, a szárnyas előszobába egyik deszkabetétjét több helyen megfúrta, azután a betétdeszkát kivágta és az-így támadt 30 cm széles, 50 cm magas résen a lakásba behatolt. A dolgozószobában lévő íróasztalt a visszahagyott nyom szerint 3 cm széles pengéjű vésővel kifesztette és abból a következő tárgyakat lopta el: Tettes a lopás elkövetése után kinyitotta a dolgozószoba egyik ablakát és azon keresztül távozott.”

Ha ez a betörő a múltban már követett el betörést vagy ilyeneket a jövőben fog elkövetni, a különböző helyeken és időben elkövetett cselekmények elkövetési módjának összehasonlítása könnyen kiténének megállapításához vezethet.

Ha a tettesnek nyomai maradtak a helyszínen, ha ott tárgyakat hagyott hátra (eszközök, használati tárgyak, stb.), ha megsérült, ruháját elszakította (dula-kodás, leesés, stb.) vagy rá a cselekmény elkövetése bármi más fizikai hatással járt (pl. frissen festett padra, kátrányos hordóra ült, kezét a klöntött pirostinta el-színeztette, stb.), ezeket az adatokat is pontosan és rész-

KI TUDJA?

Melyik folyódn folyik három európai ország fő-városán keresztül?

letesen (nyomokról méretek és leírás) fel kell venni a nyomozati bejelentésbe.

Döntő jelentősége van a bűnjelek teljes felsorolásának, valamint pontos és szakszerű leírásának. A tettes személyéhez a személyleírás, az elkövetési mód ismerete vagy pedig a bűnjelek révén juthatunk el. A bűnjelek azonban csak akkor lehetnek segítségünkre, ha azokat ismerjük, ennek viszont a szakszerű és alapos tárgyleírás az előfeltétele. A tárgyleírás szinte külön tudomány, ezért azt itt csupán érinteni fogom a VI., VII. és VIII. fejezet tárgyalásánál.

(Folytatjuk).

Vissza a rabságba.

Írta: OLCSVAY GÉZA.

Hadifogoly voltam. Egy szép, enyhe márciusi regelen szokott sétámra indultam. Nagyon különös lelkiállapotban voltam, boldogan, de mégis fájón örültem mindennek, még a megszokott utamon heverő köveknek is, mert jött a tavasz. Minden: a felbős ég, a gyenge erejű napsugár, a környék mezőiről börtönünk felé áramló fűszag mind csak fokozták lelkem különös hullámzását... Mentem, bandukoltam a három méter magas kerítés mellett. Fölöttem a kék ég volt; alattam a fekete színű szibériai föld repedezett hátá és éreztem, hogy az ég is, a föld is túlmegy a kerítésen. Valami sejtő öröm környékezett s tombolni kezdett tőle a lelkem. Az utam a nagy, táborkapu mellett vitt el s mikor odaértem, szemem, szám elállt... Nyitva volt a kapu s százával özönlöttek ki rajta a foglyok!...

Az arcukon bántó, eszelős öröm nyomai látszottak, rekedt, üvöltő hívásokat hallottam s durva tolongásukba én is belevegyültem, aztán kisodródtam a: szabadságba!

Óh! a gyűlölt, elátkozott kerítés ott állott, de mögöttem és én szabad voltam! Sehol egy őr; egy puska; még a rút „Vissza!”-kiáltást is mintha száműzték volna. Csecsemőkorom ártatlanságát éltem meg egyszer végig s éreztem, hogy itt csoda történt. A többiek?... Bátortalan óvatossággal, mintha előre nem látott messzeségbe távolodtak volna, húzódott a foglyok szabaddá lett tömege. Olyan félős volt a járásuk, húzták, vonszolták a lábukat s mégis mind kipirulva sietett. Ha megkérdezték tőlük: hová?, fulladt hangon a legtöbb ezt mondta: haza! Úgy fájt, amikor rájuk néztem, láttam, hogy mozgólataik ügyetlenek, holtak, színtelenek voltak s alakjuk hajlottsága fájdalmas érzést keltett bennem.

Amint ott a kapuban az áradat magával sodort, valami meleg, kívülről kapott érzés hajtott a nekem már olyannyira ismeretlen szabadságba. Repülni, száguldan szerettem volna, de nem bírtam. Lábam ólmos járása hamar kimerített, úgy, hogy időnként meg-megálltam. Ilyenkor körülnéztem. Ott voltak előttem Tolsztoj, Gorkij és Dosztojevszkij képei, történeteinek hátterei, melyeket én csak most tanultam megérteni. Láttam, hogy Konowalov-világ volt az, amely mellett három hosszú, rab-évet éltem s ami körülött, mint idegennek, megfektetetlennek tetszett. Aztán ez is unalmas lett s tovább siettem előre, a bizonytalanságba...

Ütközben azért rá-rámosolyogtam az előttem hajladozó buja szibériai fűszálakra s kamasz-pajkossággal odébb-odébb rúgtam egy-egy agyaggöröngyöt. Replült a göröngy s ahol leesett, öt-hat letörött fűszálat olvastam meg. Ennek annyira megörültem, hogy a steppén szerte-szét botorkálós többi felé ordítottam: Hé! Emberek!...

Szabad vagyok!... Persze, ügyet sem vetettek rám, hiszen ki-ki önmagával volt elfoglalva s „haza”-felé tartott!...

Ha falu-tűnt felém, aranyos kupolája után kaptam. Már azt hittem, egy hete gyaloglok s a feljövő hold jelezte, hogy csak reggel óta... Azért csak mentem tovább, előre... Rohamosan sötétedett. Megijedtem; babonázott erőtlenség ült rám s bolt-fáradtan rogytam a fűbe és erre a buja, puha vánkásra hajtottam lüktető fejemet. Gondolkodtam, mi lesz velem, hogy lesz a jövőm?... Haza gondoltam szüntelen. Bensőmben otthoni emlékek jajveszékelték, de időnként lelkembe toppant kietlen fogoly-szobám... Elűztem magamtól; rávertem eszemmel a lelkemre és ezt duruzsoltam feléje: Szabadok vagyunk... Ahogy ott a buja fűvön heverészttem, erőszakkal betájékoztam magamat és számolgatni kezdtem a kilométereket. Illetőleg orosz viszonylatban a: verszteket!... A kevés és a sok váltakozása megdöbbentett. Ugyanis, kevésnek ígérkezett a napi teljesítmény, de túl soknak a maradék. Hiszen, ha minden simán ment volna, akkor is kb. ötezer kilométert kellett volna gyalogolnom, esetleg valamelyik vasúti kocsii ütközőjén vagy egyéb alkatrészre között végig szenvednem... Ebbe a nagy és kínos töprengésbe jótékonyan beleavatkozott az álom. Elnyomott a szabadság édes álma...

Almomban valósággal mérföldcsizmáztam a kilométerek ezreit és fölöttem jókedvűvé tett, hogy mindenütt sikerült „kitolni” a muszkákkal. Csak az utolsó állomáson, a határ mentén kerítettek be a kozákjárőrök. Felordítottam a fájdalomtól és felébredtem az álomból... Ott feküdtem a fűvön s a reggeli derengésből már kikilátszott az elhagyott fogolytábor távoli körvonala. Nagy fázás rángott végig rajtam s minden pillanatban azt hittem, hogy elájulok!... Fel akartam állni, visszacsédültem. Rövid gondolkodás után rájöttem, hogy tegnap délelőtt óta még egy falatot sem ettem, egy korty vizet sem ittam, este óta egy lelket sem láttam s megremültem.

Sokáig feküdtem felkőnyökölve, kábultan hallgatva a reggeli szellő által meg-megmozgatott kövér füveket. Susogtak, hajladoztak, de mind felém s azt susogták: „Mi lesz veled?...”, „Mi lesz veled?...”

Köröttem üres némaság tátongott felém. Az elhagyatottság, a magamrautaltság annyira szívemre feküdt, hogy két csepp könnyem esett a harmatos fűre. Nehezen, nehézkesen feltápáskodtam s tántorogva elindultam abba az irányba..., amerről jöttem...

Valami húzott visszafelé; talán a megszokott sok fogoly?... Nem tudom, csak mind élénkebben, mind idegesebben siettem, néha azonban magamat szidva, erős akarattal más irányba kanyarodtam...

Nemsokára — úgylátszik eltévedtem — eléem került a városi temető, melynek láttán megörültem. Mikor odaértem, rárogytam az első sírra. Ott a temető körül már embereket láttam! Ezeknek is megörültem. Tátogettam a számát, hogy odakiáltssak nekik, de nem jött ki hang a torkomból. Mikor újra erőre kaptam, észrevettem a fogolytemető obeliszkjét s átbukdácsolva a sírokon, odavánszorogtam. Ütközben az elhalt fogolytársak neveit betűztem és a keresztjeikbe fogóztam s mikor tovább

Érdekes

hitvallást tesz egy híres nagy ember e szavakkal:

A pillangó szárnya és a légy szeme elegendő arra, hogy megszégyenítse az istentagadót.

léptem, kiegészítettem a kereszteket egy-egy símogatással...

Az árokmenti fogolytemető szélén nyitott tömegsír tátongett. Belenéztem... Hét, gyalultatlan deszkából készült koporsó volt benne, keresztbe rakva egymáson... Hét megfagyott rabtestvérem.

Megsírattam, megsajnáltam őket, pedig ők „boldogok” voltak; túl voltak minden kérdőjeles, földi ezen-vedésen...

Páni félelem üledett rám. Félni kezdtem a baláltól, amely így megfagyasztja a testet; meg-megfojtogatott újra az egyedüllét; a magamrautaltság ráimjesztett s emberek közé vágytam!... Sokra, annyira, amennyitől tegnap még riadoztam! Egyszerűen iramba szedtem a lábam s mikor már jól kirajzolódott előttem a fogolytábor otromba deszkakapuja, úgy éreztem, hogy azon belül van számomra is élet!...

Közeledtem az előtérben deszkakerítéshez. A kapuban és az előtérben foglyok ólálkodtak. Bent az udvaron úgy sétáltak, mintha semmi sem történt volna; mintha újra rabok lennének, sőt most még szorosabban húzódtak egymás mellé. Nem hívott senki s én mégis örömmel léptem át újra börtönöm kapuját...

Bent az volt az érzésem, hogy: „Mindenütt jó, de legjobb otthon!” Felbaktattam csúnya börtönszobámba, ráborultam deszkafekhelyemre s elsírattam a tegnapi életemet...

Bálint Mihály tiszthelyettes.

A világháború kitörésekor önként jelentkezett harc-téri szolgálatra. 1914. szeptember 10-én vonult be a marosvásárhelyi 22. honvéd gyalogezredhez és a II. had-tápszázlóalj 3-ik századához osztották be szolgálatveze-tői minőségben.

Az orosz harctérre került. Nemcsak jó csendőr, de kiváló katona és harcos volt. Nagyszerűen tudott tájékozódni az előtte ismeretlen terepen s ezért sok ön-álló feladat: terepalkutatás, felderítés, hírszerzés stb. végrehajtásával bízták meg. A reábizott feladatokat mindig teljes meglepedésre oldotta meg. Előljárói ké-ességeit elismerték; alárendeltjei bíztak benne s örömmel jelentkeztek járőrbe, ha Bálint tiszthelyettes volt a parancsnok. Tudták, hogy jó kezekben van életük.

Csapatának 1914. október hó 2-án Nagybockónál álltak harcban. Az oroszok észrevétlenül bekerítették csapatainkat s puska-, gépfegyver- és ágyútűzzel igye-keztek megsemmisíteni. Hiába volt minden erőlködés, nem tudták a gyűrűt áttörni s úgy látszott, hogy a gyl-kos tűzben mindnyájuknak el kell pusztulni.

És ekkor kezdett Bálint tiszthelyettes agya láza-san dolgozni. Felülkerekedett benne a csendőr. Harsány hangon kiáltotta, hogy aki ebből a pokolból élve akar kijutni, észrevétlenül kövesse őt. Eleinte csúszva-mászva, később már rendesen menetelve, sőt egy ízben egy orosz járőrrel barcolva, mentette meg azokat, akik követték.

Amikor biztonságban érezte magát, számbavette az őt követő csapatot. 5 tiszti és 126 népfőlkelő volt. És ekkor a legidősebb tiszt úrnak alázatosan átadta a további vezetést és parancsnokságot, aki hálásan szorított kezét vele s meghatottan csak ennyit mondott: látszik, hogy magyar csendőr!

Bálint Mihály tiszthelyettest ezért a bátor tettéért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

*

Kiss Gyula tiszthelyettes.

1914 augusztus 3-tól 1918 március 3-ig harctéri szol-gálatot teljesített s ekkor is akarata ellenére rendelték vissza, mert a mögöttes országrészekben is szükség volt a bő harctéri tapasztalattal rendelkező csendőrré.

Sokoldalú ember volt. A harctéri életnek nem volt olyan mozzanata, melyből ki ne vette volna részét és ne érvényesítette volna tudását, rátermettségét.

Vakmerősége, feladatainak végrehajtásában minden akadályt leküzdő tetteje, veszélyt, félelmet, megalku-vást nem ismerő egyénisége, a bátor katona mintaképévé tették s alakját legendás hírrel övezték.

Bármit bíztak rá, végrehajtotta. Ha emberei körülk-ben tudták, mindenki nyugodt volt. Lényéből kisugárzó erő bizalommal töltötte el a csüggedőket és pusztá jelen-léte a biztonság érzetét keltette alárendeltjeiben.

Előljárói értéke szerint megbecsülték, szerették. Minden nehezebb, kényesebb feladat végrehajtásával Kiss Gyula tiszthelyettest bízták meg, aki nagy körül-tekintéssel és kitartással teljesítette a kapott parancsot.

Az orosz és az olasz harctéren szerzett érdemeket és megbecsülést a magyar csendőr névnek.

1914 szeptember 12-én, a ravaruszaki nagy vissza-vonulása után, a 41. honvéd gyaloghadosztály vonatát

mentette meg a rendelkezésére adott törzsszázadbeli legénységgel és bár az oroszok heves puskatűzzel támadtak a bátor csapatra, a támadást visszaverte, a vonatot és embereit állandó harcok között, sértetlenül vezette rendeltetési helyére.

1914 október havában az oroszok Jaroslautól

Mint felderítő járőrparancsnok, minden alkalommal értékes hírszerzést szerzett. Szívesen ment vele mindenki felderítő szolgálatba, mert embereit mindig hiánytalanul vezette vissza.

Kiss tiszthelyettes ezekért a bátor és vitéz tetteiért a bronz és a 2. osztályú ezüst vitézségi érmmel tüntették ki.

✱

Béres Lajos tiszthelyettes.

A világháború kitörésekor önként jelentkezett harctéri szolgálatra s a 2. honvéd népfelkelő gyalogezredhez osztották be. Az ezreddel a montenegrói harctérre került ki, hol mint szolgálatvezető, szakaszparancsnok-helyettes, később pedig mint szakaszparancsnok harcolt.

Különös szeretettel jelentkezett a veszélyes éjjeli felderítő szolgálatokra és néhány önként jelentkezett emberrel a legbravúrosabb eredményeket érte el. Az el-lenség erejéről, hangulatáról, a fegyvernemekről mindig a legpontosabb és legmegbízhatóbb értesüléseket szerezte. Leleményessége, alkalmazkodási képessége, bámulatos kitartása nagyban hozzájárult a szép eredményekhez s sok jeles fegyvertény fűződik nevéhez.

1915. év őszén a Trebinje alatt vívott ütközetben csapataink löszere elfogyott és ez kétségesre tette a győzelmet. Béres tiszthelyettes nem gondolkozott sokáig, hanem maga mellé vett két embert s azok segítségével zsákokban hordta a lövészárkokba a löszert. Ezzel a már ingadozó rajvonalat a visszavonulástól megmentette és a győzelmet biztosította.

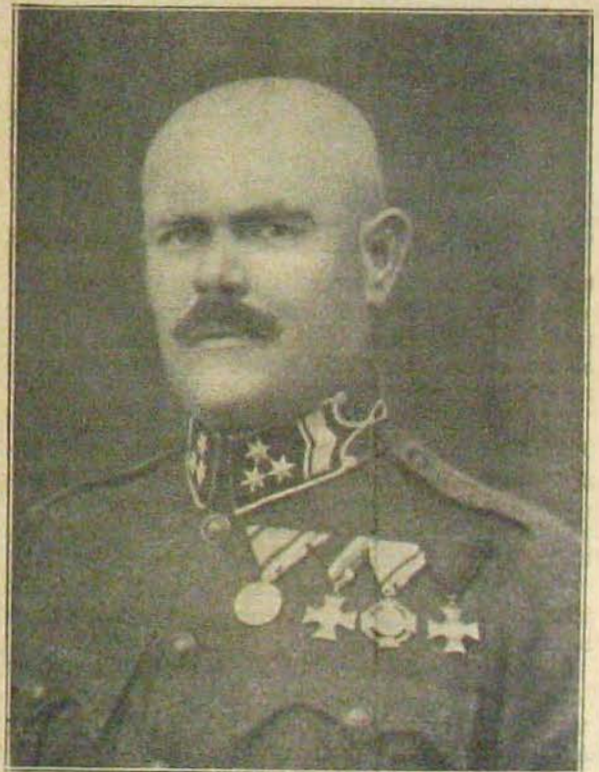
Ott volt a Lovcsen elleni támadásnál is, hol szakaszával derekasan megállta helyét. Súlyos sebesülése kényszerítette a harctér elhagyására.

északra a 31. honvéd gyalogezredet támadták meg. Az ezred keményen tartotta magát, de helyzete a tüzéséggel ellátott túlerővel szemben reménytelen volt. Kiss tiszthelyettes ekkor azt a parancsot kapta, hogy a hadosztály hegyiütegét keresse fel, vezesse a küzdő ezred mögé és a küzdelem eredményét ezzel csapatainknak biztosítsa. Kiss tiszthelyettes a kapott parancsot életveszedelemek között nemcsak teljesítette, de a harcban maga is részt vett és vakmerő bátorságával nagyban hozzájárult az oroszok megfutatásához. Sok foglyot, ágyút, hadiszert zsákmányoltak s az ellenségnek nagy veszteséget okoztak.

De nemcsak az ellenséggel szemben, az első vonalban állta meg a helyét, hanem a front mögött is talpig férfi volt. Sok győzelem csak azért sikerült, sok elhagyott állást csak azért foglalhattak vissza csapataink, mert Kiss tiszthelyettes a visszamenekülő katonákat emberei segítségével összegyűjtötte, lelket, bátorságot öntött beléjük s maga vezette őket rohamra. Babonás tisztelettel hallgatták bátorító, lelkesítő szavait s egy emberként rohantak halált osztogatni, az elhagyott állást visszafoglalni. Így történt ez Galiciában és a Karsztokban is.

1914 november havában a hadosztály jobb oldalvédje a 20. honvéd gyalogezred 3. zászlóalja volt. Ezt a zászlóaljat a kozákok bekerítették s már a teljes megsemmisülés fenyegette. Kiss tiszthelyettest rendelték ki egy lovas szakasszal a zászlóalj felmentésére. Kiss tiszthelyettes fergeteges rohammal megmentette a zászlóaljat s az ellenségnek két rohamát verte vissza gyilkos tüzeléssel.

Béres Lajos tiszthelyettest kötelességű és bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi érmmel tüntették ki.

Schiller Gáspár tiszthelyettes.

A világháború kitörésekor a csobányosi határőrizeti őrsre rendelték, majd 1915. december 15-én a lóberci határőrizetre őrsre osztották be. Mindkét hely igen fontos volt, mert az ellenséges hírszerzők a még semleges Románia felől igyekeztek hazánkba. Talpig férfit, egész csendőrt, izzó bazaszeretetet kívánt ez a nehéz szolgálat. Schiller tiszthelyettes mindkét helyen derekasan megállta helyét.

A román betöréskor a lóberci őrs legénysége az oláhokkal felvette a harcot. Ott kellemetlenkedett s okozott veszteséget nekik és zavarta őket, ahol csak tudta. Az őrs felvonult a feltízi „Piripo” nevű magaslatra s az ellenség két századát, miután annak súlyos veszteséget okozott, visszavonulásra kényszerítette. Később az ellenség három századnyi megerősítéssel újból támadott, me-

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Gyilkosság kiderítése.

Írta: VÁRNAGY IMRE II. törzsőrmester
(Kisújszállás).

1932 október 25-én Abádszalók községben özv. Farmos Istvánnét*) — egy 81 éves öregasszonyt — házában lakószobájában, ahol magányosan lakott, felakasztva holtan találták. Az abádszalóki őrs akkori parancsnoka szolgálaton kívül a községben tartózkodva, reggel 8 óra előtt értesült az esetről. Azonnal a helyszínre sietett, ahol a községi orvost már ott találta. Később egy polgári egyént elszalasztott a laktanyába, hogy a két honnlevő csendőr, Horváth István I. és Várnagy Imre II. őrmesterek szereljenek fel és siessenek szintén a helyszínre.

A szolgálatba induló járőr a laktanya kapujában találkozott a visszatérő őrsparancsnokkal, aki a járőrt a következőkkel tájékoztatta: A helyszínen a községi orvoson kívül az elhalt Rózsai nevű, 50 éves leányát, férjezett Nemes Józsefnét és egy csomó szomszédasszonyt talált. A hulla a kötélről már le volt véve és fehér lepedővel letakarva, a lakószobában levő ágyon hevert. Az orvos az őrsparancsnoknak a történeteket és vizsgálatának eredményét illetőleg elmondta, hogy a halál akasztás következtében állott be. Helyszínre érkezésekor a konyhaajtó belülről kulcsra be volt zárva és belülről be voltak csukva az ablakok is. A kötélen levő hullát az ablakon keresztül jól lehetett látni. Ostoros Imre községi rendőr az ablak kifeszítése után bemászott a szobába, azután a zárban levő kulccsal belülről kinyitotta a konyhaajtót.

Özv. Farmos Istvánnét ülő helyzetben találták a földön, nyakán hurokkal. A kötélt a mennyezet gerendájára volt erősítve. A hullát megvizsgálta és kétséget kizáróan megállapította, hogy öngyilkosság történt.

A hullát az őrsparancsnok is megnézte és annak bal karján sérülést látott. Az orvost erre vonatkozólag megkérdezte, aki azt mondta, hogy a 81 éves öregasszony kezét előző este, midőn a szomszédból hazajött, a kerítésben üthette meg.

Az őrsparancsnok ezután az orvossal együtt eltávozott a helyszínről. Az őrsparancsnok a lakószobát, melyben a hulla feküdt, továbbá a konyha ajtaját kulccsal bezárta és a kulcsot az elhalt Róza nevű leányának átadta azzal, hogy a járőr megérkezéséig az ajtót ki ne nyissa.

Az őrsparancsnok ezután az esetet a szolnoki kir. ügyészségnek távbeszélőn bejelentette és a temetési engedély megadását kérte. A kir. ügyészség a temetésre az engedélyt meg is adta.

*) A neveket megváltoztattuk (Szék.)

lyet Schiller tiszthelyettes és bajtársai két napig tűzharcban feltartóztattak s csak akkor vonultak harcolva vissza, midőn bekerítve, az elfogás veszélyének lettek kitéve. Ezekben a harcokban Schiller tiszthelyettes különösen vitézségének adta tanujelét.

1916. szeptember 30-án azt a parancsot kapta, hogy a Kismédész közséből vezető utat négy emberrel szállja meg és akadályozza meg, hogy az ellenség azon átjöheszen. Schiller tiszthelyettes az utat a négy emberével az oláhok állandó támadásaival és túlerejével szemben megtartotta. Ekkor ő maga s négy embere is megsebesült és bár mindannyian súlyos sebekből véreztek, csak akkor vonultak vissza, mikor csapataink az ő védelme alatt felvonultak.

Rendes lőszerutánpótlásról, étkezésről, pihenőről szó sem lehetett, sem éjjel, sem nappal. Szüntelenül katagott a gépfegyver s ezek a derék legények mégis sziklaszilárdan álltak azon a helyen, ahova a parancs állította őket. A hazájukat védtek! És ennek a legnemesebb kötelességnek Schiller tiszthelyettes önfeláldozó készséggel tett eleget. Bátor magatartásáért a 2. o. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Ezek szerint az esemény — mint öngyilkosság — már kétségtelenül tisztázottnak látszott és a járőrre csupán az a feladat várt, hogy az öngyilkosság közlebbi körülményeit és indítóokát felderítse.

A járőr két községi közeeggel a helyszínre ment, hova 8 óra 35 perckor érkezett meg.

A helyszínen a járőr a következő helyzetet találta:

A konyha és a szoba ajtaja, melyet az őrsparancsnok bezárt, nyitva volt és ott Nemes Józsefné, sz. Farnos Rozália, az elhalt leánya, éppen a hulla felravatalozásával foglalkozott. A hullát a járőr alapos vizsgálat alá vonta, minek folytán az arc homlokrészén ütéstől eredő véraláfutást talált. A hullát ravatalozó Nemesné, sz. Farnos Rozália bal arcán szintén látszott egy 2 pengős nagyságú véraláfutás. A bulla karján levő sérülést, melyről az őrsparancsnok említést tett, a járőr nem látta, mert elhalt leánya a hullára hosszú ujjú, szűk ruhát húzott. A ruha ujjának lehúzása után a bal karon 8 cm. hosszú, 5 cm. széles folytonossághiányt vált láthatóvá. A seb szélei cafatosak voltak, a csont és a véresek kilátszottak.

A látottakból levont következtetések alapján a járőr most már arra a feltevésre jutott, hogy nem öngyilkosság, hanem szándékos cselekmény (gyilkosság vagy szándékos emberölés) történt, még pedig olyan képpen, hogy sértettet először agyonütöttek és azután félrevezetési céllal öngyilkosságot színleltek. A további ravatalozást a járőr megtiltotta és azután hozzákezdett, hogy adatok gyűjtésével feltevésének helytállóságáról vagy helyt nem állóságáról meggyőződést szerezzen. Az orvos azt mondta, hogy elhalt előző este a kerítésbe ütötte bele a karját. Alaposan végigvizsgálták az egész kerítést, de azon sem vérnyomokat, sem olyan kiálló éles részt nem találtak, mely ilyen sérülést létrehozhatott volna.

A járőr kikérdezte az elhalt szomszédasszonyát, Kerekes Kelemennét, akinél az előző este tartózkodott. Kerekesné előadása szerint az elhalt tőlük 21 órakor ment haza. A cselekményt tehát 21 óra után követték el.

Következő feladatul a járőr az elhalt multjának és viszonyainak felderítését tűzte ki. Ennek során megállapította, hogy az öregasszonyt leánya, Nemes Józsefné gondozta, aki minden nap elhozta anyjának az enni-valót. Az egyik szomszédasszony október 24-én 18—19 óra tájban látta Nemesné 11 éves kisleányával az elhalt lakásába bemenni. A vacsorát hozták. A kisleány rövid idő múlva egyedül távozott.

A járőr most már a cselekmény felfedezésének körülményeit óhajtotta tisztázni. Valami ütközött, nem vágott a feltevessel. Bűncselekmény fennforgására vonatkozó feltevését ugyanis az a körülmény, hogy mind az ablakok, mind az ajtó belülről voltak bezárva, megdönteni látszott. Elsőnek Ostoros Imre községi rendőrt kérdezték meg. A kikérdezés kellemes meglepetést hozott. Kiderült, hogy annak az ablaknak, melyen bemászott, csupán egyik szárnya volt belülről bezárva, a másik csak be volt téve. Az ablak alatt a szobában — egy széket talált. Az ablakot tehát nem kellett felfeszíteni. Előadása egyebekben egyezett a már ismert adatokkal.

Időközben a sértette vonatkozó megállapítások tovább folytak. A szomszédok kihallgatásával megállapítást nyert, hogy az elhalthoz — leányán és annak családtagjain kívül — sohasem járt senki. A elhalt — öregségére való tekintettel — egy vashegyű akácfabotot használt. Október 24-én este 21 órakor is erre a botra támaszkodva távozott Kerekesné. Ez a bot cl-

tűnt. Kerekesné újabb kikérdezése alkalmával azt is előadta, hogy a sértetten más ruha volt 24-én este, mint amilyenben halva találták. Ez a tény újabb fontos adatot jelentett. Az orvosi megállapítás szerint a halál még a késő esti órákban következett be. Valószínűtlennek látszott, hogy a 81 éves öregasszony este 21 óra után még egyszer átöltözött volna.

Ezek után a járőr újabb alapos helyszíni szemlét és kutatást tartott. A konyha döngölt földjén, közvetlenül az ajtó előtt frissen levert meszet és a falon vércseppet talált. A konyha és a szoba frissen volt felmázolva.

Az elhalt akácfabotja — tele vérnyomokkal — a kemencéből került elő. Megtalálta a járőr azt a ruhát is, melyet az elhalt előző nap este, Kerekeséktől való távozásakor viselt. A ruha frissen kimosva, még teljesen nedves állapotban, a lakószobában álló láda fenekén hevert. A ládában a járőr 1 pengő 45 fillér pénzt is talált, de viszont seholsem találta azt a fehérneműt, melyet az elhalt — Kerekesné előadása szerint — azért tartogatott, hogy halála esetén abba öltöztessék. Nemesné az erre vonatkozó kérdésre azt adta elő, hogy a kérdéses fehérneműt körülbelül 2 héttel azelőtt vitte haza kimosni. Ajánlkozott is, hogy érte megy. Nemesné valótlanul állított, mert Kerekesné a kérdéses fehérneműt két nappal azelőtt is látta az öregasszony lakásán.

Arról, hogy a bot miként lett véres, hogyan került a kemencébe, továbbá a frissen kimosott nedves ruha miként jutott a láda fenekébe, Nemesné nem akart tudni.

Az arcán talált 2 pengős nagyságú véraláfutásra vonatkozólag előadta, hogy a lakásán a kemencét fűtötte s amikor tudtára adták, hogy édesanyja felakasztotta magát, arcát ijedtében a kezében tartott paráznál vonóval ütötte meg.

A járőr most már elég bizonyítékot látott fennforogni a szándékos cselekmény elkövetésére és Nemesné tettességére nézve, ezért őt elfogta és a község házára kísérte, ahol Nemesné rövid tagadás után a cselekmény elkövetését beismerte. Részletesen a következőket adta elő:

Anyját már 20 év óta tartja, ki cagaszkodott ahhoz, hogy házában külön lakjék. Ez órá nagy terhet rótt, mert az ételt házhoz kellett hordani és a magával tehetetlen, külön lakó öregasszony gondozása különben is sok fáradságot okozott neki. Ismételten kérte, hogy költözzön hozzájuk, de az öregasszony hajthatatlan maradt. Ez elkésérítette. Már több ízben elhatározta, hogy el fogja tenni láb alól, hogy így megszabaduljon tőle. Tervét férjével és gyermekével is közölte. Október 24-én este, amikor anyja vacsoráját vitte, elhatározta, hogy ha most anyja nem hajlandó hozzá költözni, akkor agyonveri. Ezt a vele levő kisleányának is megmondta. Amint kisleányával anyja udvarára ért, anyját nem találta odahaza. A vacsorát kisleányával 19 órakor visszaküldte és azt mondta neki, hogy ő megvárja édesanyját és végez vele. Mivel már este volt, beállt a folyosóra és várt. 2 óra eltelté után édesanyja hazajött, a konyha ajtaját kulccsal kinyitotta és a konyhába belépett. Erre ő hátulról anyjára vetette magát. Anyja védekezett és kis botjával őt egy ízben arculütötte. Elvette tőle a botot és azzal a fejét kezdte ütni. Anyja az ütések felemelt karjával igyekezett kivédeni, ekkor szenvedte a csontig hatoló sérülést. Midőn látta, hogy anyja az üteektől nem esik el, megfogta, leteperle a földre, száját a nála

levő zsebkendővel bedugta és addig ült anyja mellén, míg az meg nem fűt.

Mikor látta, hogy anyja már meghalt, a folyosón volt ruhaszárító kötelet leoldotta és azt a szobában a mennyezet gerendájára kötötte. Hogy anyja ruháján a vér és dulakodás nyoma ne látszanak, másik ruhába öltöztette és azután a kötelet anyja nyakára hurkolta. A véres ruhát kimosta, a vér és dulakodás nyomait eltüntette, a botot a kemencébe dobta, a konyha ajtaját belülről kulccsal bezárta és az ablakon keresztül eltávozott. Haza érve, a történeteket férjével, 18 éves fiával és 11 éves kisleányával még akkor este közölte.

15 órakor a járőr a fogollyal betört a lakanyába és az esetet jelentette az őrsparancsnoknak, aki arról 16 órakor a szolnoki kir. ügyészségnek távbeszélőn jelentést tett. Szolnokról a bizottság — élén a vizsgálobíróval — még ugyanaznap kiszállt. A boncolás a járőr megállapításait igazolta. A vizsgálobíró a gyanúsítottal a gyilkosság végrehajtását a helyszínen bemutatattatta.

A szolnoki kir. törvényszék Nemesné életfogytiglani fegyházra ítélte, büntetését tölti.

Ez a nyomozás nagyon sok, érdekes tanulást nyújt. Két részből áll. Az első elrettentő példát mutat és arra tanít, miként nem szabad nyomozni. A második — teljes mikor koronázta rész — viszont minden tekintetben követendő példát szolgáltat.

A helyszínt a legtöbb esetben nem kapjuk érintetlenül, tehát mindannak kiértékeléséhez, magyarázásához, amit ott látunk, találunk, csak akkor szabad hozzákezdenünk, ha részletekig behatólag alaposan vizsgáljuk, hogy miként nézett ki a helyszín eredeti állapotában, vagyis milyen — az elkövetéssel összefüggésben nem álló — változások jöttek azóta létre. Továbbá: a nyomozó csendőrnek azt, amit talál, tanuktól hall, sohasem szabad egyszerűen elfogadni. Mindezeket gondosan vizsgálni, ellenőrizni, bírálni kell.

Ha az őrsparancsnok ezt a két szarkatós elvet nem téveszti szem elől és nem épít egyszerűen arra, amit egy — előtte a helyszínen járt — nem nyomozótól hallott, azonnal ültába jön azzal, hogy az ablak nem volt zárva, azt a közvégtelenség rendőr nem feszítette fel stb.

Az öngyilkosságot az ember élete ellen elkövetett szándékos bűncselekménytől puatán az orvosszakértői vélemény csak a legkritikább esetekben tudja kiilónválasztani. Ennek a kérdésnek az eldöntése rendszerint csak az orvosi vélemény és a nyomozás termelte egyéb adatok egybevetésével lehetséges. Még akkor is, ha az orvosi vélemény helytálló, hát még ilyen esetben, ahol szakértői tévedés forgott fenn.

Az első nyomozás, felült a tettes — meg lehetőszen otromba — félrevezetési kísérletének. A tettes ilyen mesterkedésével mindig számolnunk kell. A tévedésbeesés elleni védekezés abban áll, hogy mindig gondoljunk a koholás, unitás lehetőségére és adatainkat ebből a szempontból behatóan vizsgáljuk és bíráljuk.

Érdekes ennél ez esetben is, hogy az aránylag csakály harderejű indítók (csakély anyagi megterheléstől, sőt inkább kényelmetlenségtől, fáradtságtól való szabadulás óhaját) a leg súlyosabb bűncselekmények egyikéhez — az anyagyilkossághoz — vezetett. Ezt is jó megjegyeznünk. A tapasztalat szerint súlyos bűncselekmények néha egészen komolytalanul kisályn, jelentéktelen indítókra vezethetők vissza.

A második, eredményes nyomozás, amely néhány

óra leforgása alatt fényt derített egy súlyos bűncselekményre, szakszerűség, tervezettség és buzgóság felmutatásában egyaránt dicséretet érdemel.

II

Az alapos helyszínelés eredménye.

Irt: KISS JÓZSEF IV. őrmester (Kövágdóra).

Salgó Mihály földműves, Kövágdórsi lakos 1934. év augusztus 13-án a kövágdórsi őrsön bejelentette, hogy 1934 augusztus 12-én, az esti órákban, egyedül üldögélt lakószobájában, mikor úgy 20 óra tájban valaki megjelent a lakásán, őt egyből a fején megszúrta, majd a már megvetett ágyban lévő dunnáját meggyújtotta és elmenekült. Előadta, hogy mind a konyha, mind a szoba ajtaja nyitva volt, a gyanúsított észrevétlenül surrant be a szobájába, míg ő a székén ülve, szundikált. Mivel sötét volt, azt sem látta, hogy támadója férfi vagy nő volt-e és így kitérére vonatkozólag adatokat nem tud adni.

Az őrsparancsnok az eset nyomozására Kiss József IV. őrmestert és Horváth Lajos I. csendőrt vezényelte ki, akik 19 óras bűncsüggyleti szolgálatból fáradtan éppen akkor vonultak be. A járőrvezető, a helyszín felé menet, gondolkodott a feljelentés tárgyát képező furcsa eseten. Az, hogy valakit este a lakásán fejbe szúrjanak és a dunnáját meggyújtás, ényeg nem sorolható a mindennapi esetek közé. A járőr két bizalmi egyén kísérelében megérkezett a helyszínre. Ütközben érdeklődött tőlük a sértett személye iránt. Megtudta, hogy a sértett nagyon szeret inni és hogy az illetőt a községben csaváros észjárása miatt „ravasz Mihály”-nak nevezik.

A helyszínen, a folyosón a járőr egy félig elégett dunnát, a szoba padlóján pedig — az ajtóhoz 1 méter távolságra — nagy, alvadt vértócsát talált. A sértett feje erősen be volt pályázva. A helyszínt a járőr nagyjából áttekintette, majd a járőrvezető felszólította a sértettet, hogy a történeteket még egyszer mondja el részletesen. Ugyanazokat mondta el, amiket feljelentése alkalmával. A tettes személyére vagy a cselekmény indító okára nézve a legcsekélyebb felvilágosítást sem tudta nyújtani.

Ezután a járőr a szobában — az ajtótól kiindulva — a részletes helyszíni szemle megtartásához fogott. Mintegy 3 perce folyt már a munka, midőn a járőrvezető valami megpillantott, aminek révén egyszeriben világosság gyult az agyában. Ez a valami arra ösztökölte, hogy a sértett fején lévő sérülést megtekintse. A sértettnek csak annyit mondott, hogy megvan minden, amit keresnek, de most menjünk az orvoshoz, aki az este fejét bekötötte. Nézzük meg a sérülés helyét. Erre a „ravasz Mihály” észhez tért, de már későn. Ekkor már tudta, hogy minden ravaszága dacára valamit mégis elhibázott. Zavarában az alkudozáshoz folyamodott. Kérte, hogy hadd maradjon ő otthon, a járőr inkább hívja el az orvost a lakására. Kérését a járőr nem teljesítette, hanem minden tiltakozása dacára elkísérte az orvoshoz. A lakást becsukatta és egy esküdt őrizetvére bízta.

Az orvoshoz érve, leszedték a kötést Salgó fejéről. A sérülés az orvosi vélemény szerint a következő volt: „A koponya tetrajának bal felén 8 cm hosszú, egyenesen szélű, nem tátongó, kevéssé vérző éfrülés van, amely kompább élő tárggyal okozott, rúzott és szakított sehnak látszik.”

A járőr ezután megkérte az orvost, hogy jöjjön el vele a helyszínre. A helyszínen a járőrvezető a sértettnek a szobaajtó mögött elhelyezett szekrény és sarkán, a padlótól kb. 15 cm magasra, emberi hajszálcsomót és véres fejbőrdarabot mutatott meg. A sértett hamarjában nem is jutott szöveghez, majd azt mondta: „Látom, nincs mit kertetni, az urak mégis okosabbak, mint én vagyok, igazán van a főörzsőrmester úrnak Szégyeltem tettemet, azért eszeltem ki így, de hát ahogy látom, rosszul”. Beismerte, hogy kissé becsipett, leült egy, a felbontott ágy végében álló székre, cigarettára gyújtott, kezét pedig, melyben az égő cigaretta volt, az ágy végén pihentette. Közben az égő cigaretta kissejt a kezéből és míg ő szundikált, a dunna meggyulladt. A fejlődő füst felébresztette. Ijedtében fei akart ugrani a székéről, de egyensúlyát veszítve, fejével a szekrény sarkának esett. Az ütődéstől a leírt sérülést szenvedte.

*

Erre az esetre az előbbi nyomozásnál a helyszíni szemle alaposságára, a félvezetésre és áruitásra vonatkozólag leírt tanulságok alkalmazhatók. Ezenfelül bűntörténeti ismereteinket egy újabb esettel gazdagítottuk, mely rámutat arra, hogy a gyakorlati életben milyen rendkívüli indítókok is vezethetnek bűncselekmények kirokálásához.

Az Országos Tiszti Kaszinó február 25-én 18 órai kezdettel „Guraduk-Salamon 1914.” címmel előadást rendez. Az előadást vetített vázlatok kísérik. Előadó: vitéz báró Than Károly ny. altábornagy. Az előadásra csakis az Országos Tiszti Kaszinó tagjai és a külön meghívóval ellátott férfilyen-telek vehetnek részt.

A budapesti csendőr altiszti társalgó évi közgyűlése. A budapesti csendőraliszti társalgó január 26-án délután tartotta meg évi rendes közgyűlését. Bánhazy József alezredes úr, a társalgó elnökének üdvözlő szavai után Szorád János tiszthelyettes, titkár ismertette a múlt évi zárszámadást és előterjesztette a jövő évi költségvetést. A gyűlés a titkári beszámolót tudomásul vette, a költségvetési előirányzatot elfogadta és Csányi Károly gazdasági százados úr javaslatára a felmentést megadta. Ezután Bujáky Antal tiszthelyettes, könyvtáros terjesztette elő a könyvtárra vonatkozó jelentését és ennek keretében megemlékezett arról, hogy Abafalvy Sándor

alezredes úr több értékes könyvet ajándékozott a könyvtárnak. A gyűlés jegyzőkönyvvel mondott köszönetet, ugyan- csak jegyzőkönyvvel fejezte ki köszönetét a távozó közgyűléseknek is két évi szorgalmas munkálkodásáért. A gyűlés ekkor a kezéshizottság elnökéül Bezeg István tiszthelyet- test, könyvtárosnak Vitézy István őrmestert és másodtit- kárnak László András őrmestert egyhangúlag megválasztotta. Döntött a közgyűlés abban is, hogy a folyó évben az arra legjobban rászoruló egy-két csendőrvégnek vagy árvának a balafonfűredi bériz csendőrlőthozba való beutalása költ- ségeit fedezni fogja. Több kisebbjelentőségű ügy letárgyalása után Bánhazy József alezredes úr, a gyűlés tudomására hozta, hogy őt a csendőrség fellyelölje elnöki tisztsége alól felmen- tette és elnökül Abafalvy Sándor alezredes urat jelölte ki. A közgyűlés a távozó elnöknek a társalgó fenntartása és fejles- tése terén kifejtett fáradságos munkájáért jegyzőkönyvvel mondott köszönetet és egyhangú lelkesedéssel üdvözölte az új elnököt, aki azután berekesztette a közgyűlést.

Járőrvezetői tanfolyamok záróvizsgálja. A pestszent- erzsébeti járőrvezetői tanfolyam hallgatóinak záróvizsgá- ját január 28-án, a kispesti tanfolyamét pedig január 29-én tartották meg. A vizsgákon vitéz Szinai Sándor Béla tábor- nok úr elnököl. Jelen voltak még: Kérdőszentlélek, Volnos István alezredes úr, a budapesti I. kerület parancs- noka és vitéz Temesváry Endre őrnagy úr, a csendőrség fellyelöljének kiképzési előadója. A pestszent- erzsébeti tanfolyamot 40, a kispesti 37 hallgató végezte el eredmé- nyesen. A pestszent- erzsébeti tanfolyam hallgatói közül 5 kitűnő, 21 jeles, 11 jó és 3 elégséges, míg a kispesti tan- folyamban 3 kitűnő, 8 jeles, 19 jó és 7 elégséges besze- osztályzatot nyert. A pestszent- erzsébeti tanfolyamban első lett Földesi Pál budapesti I. kerületbeli, Kispeszen pedig Benkő Vince pécsi IV. kerületbeli őrmester. A vizsgák lezajlása után vitéz Szinai Sándor Béla tábornak úr teljes meglegedését fejezte ki az elért eredmény felett, mind a tanfolyam hallgatóit, mind oktatókat és segédoktatókat megdicsérte és a hallgatóknak 8 napi szabadságot engedé- lyezett.

Dicséretet. A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: Molnár Ferenc III. törm-t, mert 1931., 1933. és 1934. évben a gödöllői különleges őrszolgá- latot fáradságot nem ismerő buzgalommal, az átlagon felül emelkedő lelkiismeretességgel és odaadással teljesít- tette; Major Gábor ttht-t, mert 1923., 1929., 1931 és 1934. évben a gödöllői különleges őrszolgálatot fáradságot nem ismerő buzgalommal, különös lelkiismeretességgel és oda- adással teljesítette; Kovács István ttht-t, mert 1934 június 10-én Hardpusztán tartott politikai népgyűlés alkalmával erélyes, határozott fellépéssel és több eredményes szurony- fekgyerhasználattal az őrizetbe vett egyének kiszabadítá- sára irányuló támadást megakadályozta és ezzel szoron- gatott helyzetben levő társait a lefegyverzéstől meg- mentette. Erélyes és bátor fellépésével mind a hatóság, mind a lakosság elismerését kivívta; Bánhazy László törm-t azért, mert 1934 június 10-én Hardpusztán tartott politikai népgyűlés alkalmával az őrizetbe vett egyének kiszaba- dítását célzó támadás megakadályozásában járőrvezetőjét határozott fellépéssel, eredményesen támogatta a beláthatat- lan következményeknek elejét véve, gyors és bátor maga- tartásával a hatóság és lakosság elismerését vívta ki; Orbán György ttht-t azért, mert 1934 április 1-én Felső- galli község templomába történt betörés tetteseit 218 órán át tartó, fáradságot nem ismerő lankadalan szorgalommal, kitartással és leleményes nyomozással elfogta és ezzel kap- csolatban még 20 lopási esetet derített ki. Nyilvánosan meg- dicsérte: Gizi András, Kérpáti István törm-t és Erdélyi István cső-t, mert 1934 április 1-én Felsőgalla község templa- mába történt betörés tettesének kiderítése, elfogása és ezen- kívül még 29 lopási eset kiderítése körül őrsparancsnokként lankadalan buzgalommal és nagy kitartással támogatta; Halmai János őrm-t azért, mert 1934 június 10-én Hardpusztán tartott politikai gyűlés alkalmával a rendezavarás miatt őri- zethe vett egyének kiszabadítása céljából megkísérelt táma-

GROSZ LAJOS egyenruha fel-
szerezési vállalat
Székesfehérvár, Kossuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

20 Modern **BÚTOR** -házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VII. DOHANY-UTCA 46 ÉS 48. BAROSS-UTCA 42.

Cipők Előrangú mellényes arakt: Márlok után is
Lantos István cipész
Budapest, VII., Dob-u. 80. (20 Madár ut. tisztelet-ért)
Nem várni, hiszardlag háziminta. Dös választást raklaron.

dás megakadályozásában járőrvezetőjét igen eredményesen támogatta, a további támadás meggátolásában hathatósan közreműködött, a támadók szétszórásában tevékeny részt vett, az ellenszögölök és rendzavarók kézrekerítésénél, mint járőrtárs, tevékenyen működött közre: *Németh István* I. örm-t azért, mert 1932. és 1934. évben a gödöllői különleges szolgálatot fáradságot nem ismerő buzgalommal, lelkiismeretesen és odaadással teljesítette; *Cseh János* v. törm-t, mert 1932. és 1934. évben a gödöllői különleges őrszolgálatot fáradságot nem ismerő buzgalommal, az átlagon felül emelkedő lelkiismeretességgel és odaadással teljesítette. — A szombathelyi III. kerület parancsoka dícsérő okirattal látta el: *Kumi József* alhadgy-ot, mert 37 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban a közbiztonsági szolgálatot mindenkor előjárói teljes megelégedésére látta el, az utolsó 4 év alatt pedig, mint laktanyagondnok és az őrsparancsnokképző iskola raktárának kezelője, szolgálati kötelességét feltűnően és önfeláldozásig menő kötelességtudással, buzgalommal és szakértelemmel működött, továbbá példás magatartásával, rendíthetetlen haza szeretettel párosult kiváló fegyelmességével és önfeláldozásig menő kötelességtudásával bajtársainak kimagasló példát mutatott; *Kovári Károly* örm-t azért, mert 1934. október 9-én Egyházasaradóc községben az öngyilkossági szándékából kútból ugró *Bódis Gyula*, 73 éves, rádcújfalu lakost a jelen voltak támogatásával és életének veszélyeztetésével a kútból kimentette és az életnek visszaadta.

Csendőrségi Közlöny. 3. szám. Személyes ügyek. Legfeljebb elhatározások. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága legfeljebb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy nemes *Kriston György István* örgy. és kiskorú gyermekei családi nevüket magyar nemességük érintetlenül hagyása mellett „Csütty” névre változtassák. — A Kormányzó Úr Ó Főméltósága magas elhatározásával *Verbőci Szilva Dénes* budapesti I. kerületbeli örgy-nak várakozási illetményekkel határozatlan időre való szabadságolását elrendelni méltóztatott. — Mi-

nisteri rendjeleték. Odaitéltetett: a III. osztályi tiszti szolgálati jel: *Györkös Károly* és *Kubai Oszkár* szds-oknak. Állandó nyugállományba helyeztetek: *Szabó Sándor* I. budapesti I. kerületbeli alhadgy., *Törő János* és *Szűcs Gábor* székesfehérvári II. kerületbeli thts., *Vitéz Miklós* és *Garamvölgyi János* pécsi IV. kerületbeli thts., *Fodor Abrahám* szegedi V. kerületbeli thts., *Horváth Sándor* V., valamint *Faragó Vilmos* miskolci VII. kerületbeli thts. — Névváltoztatások: *Scholler Károly* *Kristóf* prbeső. családi nevét „*Bolymosi*”-ra, *Pillinger Pál* prbeső. „*Párkányi*”-ra, *Korcsmár József* thts. „*Békefi*”-re, *Huber Lajos* prbeső. „*Halmi*”-ra és *Klettner Ernő* cső. „*Kökényesi*”-re változtatta. — Szabályrendeletek: Rendfokozatokról önként lemondott csendőrnagydíjasok vasúti arcképes igazolványával követendő eljárás. — Csendőrségi lapok felelős szerkesztésében beállott személyi változásról szóló rendelet kiegészítése. — Rádióberendezések őrzetbevétele körüli eljárás. — Ervényletlenítések: *Réthy Miklós* g. szds. részére kiállított és elveszett személyazonossági igazolványt a szegedi V. kerületi parancsnokság, *Baranyai István* volt csendőrmester részére kiállított és elveszett szolgálati bizonyítványt pedig a szombathelyi csendőrszállyparancsnokság érvénytelenítette. — Melléklet: az 1934. évben megjelent Csendőrségi Közlönyök tartalomjegyzéke.

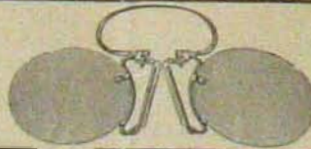
Gyanúsított öngyilkossági kísérlete. A derecskei őrs egyik járőre január 30-án *Borcsák Sándor* és három társa derecskei lakosok sérelmére elküvetett mezőrendőri kihágás (falopás) ügyében nyomozott. Nyomozás közben a járőr *Szabó Gáspár* és *Péter János*, derecskei lakos, gyanúsítottakat kikérdezés és bűnjelbiztosítás után hazaengedte lakásukra azzal, hogy később ismét jelentkezzenek a község házában a lopás színhelyének megmutatása céljából. *Szabó Gáspár* az istálló gerendájára öngyilkossági ázandékából felakasztotta magát. Felesége az öngyilkosságot felfedezte és Szabót a zsinagról levágta. A zsinag *Szabó Gáspár* nyakát úgy bevágta, hogy életveszélyes állapotban szállították a berettyóújfalusi kórházba. Az ügyben kivizsgálás indult.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít *Várjai (Vlahina) Mihály* polgári altiszt, Budapest, I. Bőszörményi-út 21. szám (Caendőrlaktanya), vagy *Fekete Imre* nyug. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-u. 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísz toll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Közlönynyilvánítás. A következő levelet kaptuk: „Nyolcadlévi szolgálatból kifolyólag keletkezett szívfbajom és ennek következtében történt lábamputálás miatt mindenkorra munkaképtelenné válván, a testület tagjainak áldozatkészse-

Calderoni és Társa

Iátszeresek Budapest,
V., Vörösmarty-tér 1. (Haas-palota) Tel.: 811-40.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsípítők Zeiss punktol és Ult-rasin üvegekkel.

Fényképezési cikkek nagy választékban

**A csendőr
vásároljon**

MÁRER

egyenruházati Intézetében,
Budapest, VIII., Baross-tér 9. T.: 321-73
Mindennemű egyenruházati és felszerelési
cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

45 év óta fennálló, szakkép-
zett egyenruhaszabóság és
sapkaműhely.

géhez voltam kénytelen folyamodni. Szabad legyen kérnem, fogadja leghevesebb köszönetemet minden jóakaróm és jószívű adakozóm. Kérem a Mindenhatót, segítse a testület minden tagját, hogy magasztos hivatását a legvégső határig erőben, egészségben és fellebbvalóinak legteljesebb megelégedését kiérdemelve teljesíthesse, s minden szolgálati ténykedése édes hazánk javára váljon. *Sztankó Zoltán, Eger.*"

Dani bá' újabb tréfái. Ki ne ismerné a „Rádligóbi” Dani bá' tréfáit? Most, hogy a Székelyországban minden eddignél keményebb szorongatások közepette tengődnek a góbétestvérek, dr. Hosszú Zoltán idehozza őket közénk, hogy az eddignél is jobban megismerjük őket. Mert Erdély jövő sorsa elsősorban az ő kiapadhatatlan életerejükhöz múlik, de azon is, hogy az érzésként és szellemi kapcsolatuk velük el ne veszítsük, hanem a nagy baj idején inkább erősítsük. Dr. Hosszú Zoltán szakasztott székelymivoltát, írói készségét és a góbét bemutató művészi hivatottságát nem kell olvasóinknak bemutatnunk, elég megint csak a rádióra hivatkoznunk. Senki sem hivatottabb nála, hogy a székely néplelék, észjárás és szokás hirdetője legyen. Nincs szüksége írói agyafürtségre és népies szótárra, hogy szóban és írásban úgy mutassa be nekünk a góbét, anilyen az minden szavával, mozdulatával és gondolatával a valóságban, mert hiszen a legtisztább művészet sokszor maga a valóság. Dani bá' most megjelent újabb tréfaiban is (ára 1 P., megrendelhető a szerzőnél: Budapest, Kinizsi-utca 10.) két igazi góbé mozog a világban s tűri a fejét hol ezen, hol azon, hogy sok viszontagság után mégis ők kerekedjenek a dolgok fölé, mert hát ilyen a székely. Csépetli a sors, ő meg állja, amíg muszáj, aztán fordít egyet a dolgot s megint csak ő van felül. Derül-

sen nevetünk a huncutságokon s végül mégis elkomolyodva tesszük le a könyvet, hogy legalább így gondolatban adjunk egy erősítő kézfogást az odaát szakadt azékely testvéreknek, akik megtanulták a csapást jaj nélkül tűrni s azt is, hogyan kell a másikkal — okosabbnak lenni. Tanulhatnánk tőlük.

SZEMÉLYI HÍREK.

— **Halálozások.** *Hargitai (Hajdúak) Ferenc* nyugalmányú tiszthelyettes január 22-én reggel egyenyed 8 órákor életének 64. évében Pécsen meghalt. Holttestét 24-én délután 3 órákor helyezték örök nyugalomra a pécsi központi temető halottasházából. — *Majda József* karancsági őrsbeli törzsőrmester a budapesti 8. sz. honvéd- és közrendészeti kórházban, vakbélioperáció után, január 12-én meghalt. Már régebben komoly fájdalmi voltak, panaszkodott is az őrsparancsnokának, aki figyelmébe ajánlotta, hogy vizsgáltsa meg magát, de *Majda* törzsőrmester nem akart sem orvoshoz, sem kórházba menni, hanem lelkesmeretesen végezte tovább a szolgálatát. Január 7-én rosszul lett, másnap kórházba szállították, de már késő volt, mert az operáló orvosok gennyes gyulladást, belétfürdést találtak s a fellépett hashártyagyulladást és szívgyengeséget nem bírta ki. Január 14-én temették el Budapesten, ravatalára őrsbeli bajtársai koszorút hoztak s lelki üdvéért Karancsságon misét szolgáltattak. Másfél éve nősült, özvegye és apró árvaja gyászolja szerencsétlen bajtársunkat s részvétel van Karancsság egész környéke is.

Családi hírek. Született: *Ferenczi Márton* miskolci VII. kerületbeli tthtsnek *Endre-Márton* nevű fia.

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség igazl. részére.

Egyes butirok és teljes berendezések. Szőnyegforgács. Ebedió- és főzőszőnyegek, szalonnák, paplanok stb. Agynemű és leheremű vásznak. Ruhaszőnyegek. Csillárok. Egyezre szerzi be és Ön tesz ajánlatot, hogy kíván fizetni.

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-lér 5.

Telefon: 271-77.

Vidékre megbízottat küldünk hivásra

ELŐLEGNELKÜLI RESZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 85-181

EBEDLŐSZŐNYEGEK P 21-161

Fotelok, paplanok, varbutorok, futószőnyegek, lehereművásznak, ruhaszőnyegek.

Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség igazl. részére árujegyzék

„Ha egyszer vásárol, állandó vevőnk marad.”

MINTA DIVATHÁZ RT.

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM.

Selyem-, gyapjú- és mosmunkák. Női kabátok, ruhák és lehereművek. Férfi ruhák, felöltők és lehereművek. Kötött mellények, karlenyők és zoknik. Férfi és női cipők.

Vásznak, szőnyegek, paplanok, függönyök. Mérték-szabóság.

A m. kir. csendőrség igazl. részére 6 havi tolvádszámítástól, áremelés és korlátozott költség nélkül.

BÚTORT

legelőnyösebben a készítőnél.
Részletkedvezmény!

Hádl István műbútorasztalos

Budapest, VIII., Baross-utca 22.

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereklő.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. szám, Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzékét!

a legmegbízhatóbb minőségben. CIPŐK

A m. kir. csendőrség igazl. részére fizetési feltevések

MÉLTÁNYOS ANGYAL KALMAN Budapest, VIII., József-lér 19.

A csendőrség kódyait bevásárlási helye.

GMB ADRIA BALATON

Magyar gyártmányú

PENGÉT HASZNÁLJUNK

KAPHATÓ MINDENÜTT

ÍRÓGÉPEK

írógépkellékek, javítás, karbantartás. Írógép vétel — eladás — csere. Sokszorosító kellékek. Megbízható, szakszerű, olcsó!

POLGAR

Budapest, V., Úrfi Tigris-utca 2.

nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros íróval: „Szószemléti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem fogadjuk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és választékosan ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tisztelődíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tisztelődíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyzésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomtatni. A nyomdal korrektúrát mi végezzük, korrektúralapokat csak kivételes esetekben adunk. Szerzőink különlenyomatokat közölhetnek a Stádium-nyomda igazgatóságánál (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) azbeskedőnek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszámba színti köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő választékosan mellékel. Minden levél teljes névvel és renszokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzáink intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kérés felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelligűl legcélszerűbb kisebb helység nevet vagy öfjgyű számot választani. Annak, aki jelligűt nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdések, kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok” rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadjuk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 26.342 számú postafelraképkönyvének csekk-számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Pál Lajos tiszthelyettes, Szeged. Vitéz Gaál Ernő ezredes címe: Kecskemét, gyalogsági lakánya. Jámhor Miklós százados meghalt. Soós-Nagy Ferenc tart. hadnagy címe: Budapest, VII., Hajós-utca 38.

Enikőkérem, Maké. Az osztrák háborús emlékérem szalagsávjának a viselésére ugyanaz a rendelet érvényes, mint egyéb külföldi kitüntetések szalagsávjainak a viselésére.

Balaton. Ha a házasságot a tényleges katonai szolgálat idejében kötötte, özvegyének özvegyi nyugdíj illetékes, bármennyig is szolgál a házasságkötés után. Lehetnek bizonyos körülmények a nyugdíjjogosultság megállapításánál, amelyeket mi nem ismerünk, azért ajánljuk, hogy kérdésére vonatkozólag olvassa meg el a folyó évi csendőrségi zsebkönyv 316—328. oldalain írtakat.

Kovács István ny. á. t.-őrm., Jászjákóhalma. 1. Áts Zoltán alezredes címe: Pécs, tüzérségi lakánya. Tamásy Károly tart. hadnagy címe: Budapest, Káda-utca 41.159. helyrajzi szám. 2. A 174. honvéd tábori tüzér ezred nincs nyilvántartásban. Nem tévedett a számában?

Kraszná. A kérdetettek címe ismeretlen.

Királydomb. Részletes adatok nélkül nem adhatunk választ.

Szeged. Két kézírata van nálunk. „Az őrsre kikerült próbacsendőrkök nevelése” és „Erdőti tiszthelyettes nőülése”. Az utóbbit annyira át kellene dolgozni, hogy akkor már nem az Ön írása volna. Az első alkalomilag közölni fogjuk.

Kőrös. Az 50 filléreket az illetékes őrs közzgazdálkodás kapja, az tehát, ahova áthelyezték.

Holyka. Ha különös méltánylást érdemlő körülmények nincsenek, a nőülési kérvényt nem lehet előbb beadni.

Az előírt feltételeket be kell tartani. Csak hadjárva és vitéz kaphat bizonyos előnyt.

Kárpátalja. A tevékenységi napló folyószámozásának a kérdése most van újabb rendezés alatt.

Üveges János cső. Tiszkesz. Vitéz Bogyal Kamill százados úr „Próbacsendőrkök tankönyv”-e készletéről nem tudunk. Forduljon közvetlenül a szerzőhöz.

Határozat. 1. Kötelezője 6 évre szól, ebbe az időbe be van számítva 3 év a honvédségnél töltött szolgálati időből. 2. A közölt adatok szerint Önnek 11 évi összszolgálat van, mely idő már nyugdíjra jogosít. 3. Nevének megváltoztatását kérheti. Hogy engedélyezve lesz-e annak idején, azt most nem mondhatjuk meg, de a leírtak szerint nem látjuk az engedélyezés akadályát. Nem kell sokat adni arra, hogy nevét csúfolódva emlegetjük, mert akik ilyet tesznek, komolytalan emberek.

Kemény 22. Ön súlyos műtéteken ment keresztül és az orvos diétás étkezést rendelt, különben életveszélyes állapotba kerülhetne. Akadt egy bajtárs, aki csak orvosi bizonyítvány bemutatása után hitte el a hozzátette, hogy diétás étkezést csak úgy kaphat, ha a napi betétet 20%-kal felemelten fizeti, s akkor is a diéta nem más, mint fűszertelenül enni ugyanazt, amit a többi eszik. Egészen jogosan kérdezi, micsoda diéta például a fűszertelen töltöttkáposzta? És még sincsen igaza sem önnek, sem a gazdálkodásvezetőnek, mert a Cs.—20. utasítás szerint kérhet diétás étkezést, de ezért annyit kell fizetnie, amennyibe az a gazdálkodásnak tényleg került. Viszont annak sem látjuk akadályát, hogy engedélyt kérjen az osztályparancsnokától arra, hogy a községben étkezhessék olyan helyen, ahol az előírt diétás ételmet megkaphatja. A Cs.—20. utasítás szerint erre az időre napi-betétjét napi 10 fillér levonásával visszakapja.

Rum. 1. Felvételek áprilisban lesznek. A feltételek minden őrsön meg vannak. 2. Az őrszetbe vett tárgyakat az őrszetbeviteli helye szerint illetékes községi előjáróságnak kell átadni. Különös helyzet, hogy az elkövetés helye szerint illetékes község, amely 18 km-re van, nem az önök körletébe tartozik, míg egy másik község, amely csak 4 km-re van, de nem illetékes az elkövetési helyre nézve, viszont az önök körletébe esik, ami az alföldi tanyavilágban előfordulhat. A közigazgatási hatóság esetleg segíthet a helyzeten.

Vita. Meggyőződésünk, hogy ha a folyó évi csendőrségi zsebkönyv 273—279. oldalán írtakat elolvassák, megszűnik a vita. Úgy látjuk, hogy az időleges és az állandó nyugdíj közti különbséget nem veszik figyelembe.

Forgalmi adó. Az őrs közzgazdálkodása által magáncélra levágott ártés után kell fizetni az adót. Erre vonatkozólag lapunk 1932. évi 21. számában — 682. oldalon — talál felvilágosítást.

Csorvá. Neve szíav eredetű, megváltoztatása indokolt. 30.135. Volt Uyen nevű nemes család, de az 1754/55. évi nemesi összeírás alkalmával nem igazolta nemességét. Ajánljuk, keresse fel Pataky Károly ny. á. csendőri alezredes urat, ha bővebb felvilágosítást óhaj. Címe: Budapest, I., Dózsa-utca 5. Déltűn 5 óra után fogad. Felvilágosítást csendőrnök ziviesen ad, természetesen díjtalanul.

Fosztó Gyula g. tiszthelyettes. A m. kir. technológiai szakiskola bármely szakosztályát végzetek jogosultak a karzomány viselésére. Természetesen nem az úgynézet estí tanfolyamokra vonatkozik ez, azok itt nem számítanak.

Cs. L. cső. Lakibegy. Az ideiglenesen vezényelték pót-díjat kapnak, a napi-betétet ezért 20%-kal felemelten kell fizetniök.

NYUGDÍJASNAK letelepedésre ideális olcsó egészséges vidéken 1.400 négyszögöl nemes gyümölcsösben folyóparton eladó vagy bérbeadó kényelmes 3 szobás, modern, adómentes villa melléképületekkel, méhessal stb. / Érdeklődni: GRIEGER Jászalszentgyörgy

Megbízható, nagy áttűrképes mavezetű irógép a gyári ói Mercedes Prima Portable IRÓGÉP gyári propaganda

178.⁵⁰

kedvező
fűzelési
feltételek

DIXI IRÓGÉPSZAKÜZLET, BUDAPEST
VI., PODMANICZKY-U. 1. TEL.: 154 53

Út a börtönbe.

(4.)

(Dr. Jaeger János fegyvertörvényi lelkész „Hinter Kerkermauern” című gyűjteményéből fordította Pinczés Zoltán úrnagy).

A közvetítőt nem találta otthon, a városházipincében volt. Eppen akkor értem oda, amikor egyik kollégámmal aláíratta a megállapodást. Odavolt az állás.

Toporzékoltam mérgemben. Az orrom elől vették el a helyet. De hát tulajdonképpen volt-e jogom rossz néven venni, hogy egy valóságos pincér elvette tőlem, az alpincértől az állást? Nem. Igen, de most mit csináljak ebben a kis, idegen városkában, minden megélhetési lehetőség nélkül?

Az ördög tanácsot adott. „Hát ott a húsz márkát, utazz el. Ha jobb viszonyok közé kerülsz, majd megadod.”

Anélkül, hogy nagyon tisztában lettem volna azzal, mit teszek, kimentem a pályaudvarra, jegyet váltottam és elutaztam Hannoverbe. Egy pár kezelőgombot, amit nekem a főpincér kifizetett — az értéke mindössze egy márká volt, — nagy sietésben elfelejtettem visszahozni.

Az úton felébredt a lelkiismeretem. „Te gazember, mit csináltál? Becsaptad a barátodat, aki gyanútlanul és olyan készségesen segített rajtad.” Megpróbáltam ugyan magamat a szorult helyzetemmel igazolni önmagam előtt, de nehezen akart sikerülni. Azt azonban elhatároztam, hogy

mihelyt munkához jutok, első dologom lesz a húsz márkát megküldeni.

Nyolc nap múlva sikerült egy jól fizetett kereskedelmi álláshoz jutnom, megint Berlinben. De a bűn nem marad megtorlatlanul. Nyomában jár a büntetés. Alig voltam két hétig Berlinben, a lakásomon letartóztattak. Kihallgatásom alkalmával tudtomra adták, hogy lopás és sikkasztás miatt kőrzönek.

Ez úgy történt, hogy volt Celle-ben egy süsziér, aki törzsvendég volt abban a vendéglőben, ahol laktam. Ez jelentett fel bosszúból, mert az ünnepségek alatt egyszer, amikor a vendéglőben garázdálkodni kezdett, kidobtam. A vendéglőben később hallotta az én esetemet és ámbár a károsultak nem tettek ellenem felfeljelentést, ő bosszúból fejelentett.

A kezelőgomb eltulajdonításában ártatlan voltam, mert azt még Hannoverből visszaküldtem. De a sikkasztás! Mert igaz, hogy 12 márkát a barátom kölcsön adott, de a nyolcat, ami visszajárt, vissza kellett volna adnom. Hát ez bizony így van.

Ütem, ütem a szűk zárkában és — sírtam keservesen. Rettenetes félelem vett rajtam erőt. Félelem a börtöntől, ezer gondolat cikázott az agyamban, a mellem összeszorult, mintha kötelekkel szorították volna; tanácstalan voltam a azon gondolkodtam, hogy öngyilkos leszek.

Hova jutottam! Milyen szép gyermekségem volt, milyen szépek voltak a tanulmányaim! A legszebb reményekkel indulhattam neki az életnek. Mindenem megvolt, minden úgy ment, ahogy akartam. És aztán... aztán jött az a borzalmas idő... nem akarok rágondolni s mégsem tudok szabadulni tőle. Ettől kezdve vége lett örömeim, ártatlanságnak, mindennek vége lett s jött utána a bűn, a süllyedés...

Az ajtó kicsapódott, egy börtönőr zavarta meg a gondolataimat. Felzúgított, hogy menjek vele. Több melléktálcán át egy nagyon barátságtalan épületbe vitt: a vizsgálati fogházba. Itt egy hamisan-bukott és egy szélbámossal kerülttem egy kis zárkába. Irdatlan nagy faszékban levelet hoztak és három fakanalat. De nekem nem volt semmi étvágyam, utáltam ezekkel az emberekkel egy tálból enni.

Tízennégy nap múlva Celle-be kísérték s ott az esküdt-bíróság tizenhárom heti fogházra ítélte, és pedig nemcsak sikkasztás, hanem a kezelőgombok miatt is. A német tör-

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlel-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fióküzlet: VII., Péterfy Sándor-u. 40.

Hernád-u. sarok.

Pollák Rezső

„ALBA” cipőáruház
Székesfehérvár

Bőr- és látké-sima zugszipók,
csizmak, női és gyermekcipők
legjobb beszerzési forrása.

Kedvező fizetési feltételek. — Kérjen képes árjegyzéket.

Hegedű, Harmónium, Tárogató,
Szakszofon, Grammofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak,
csakis itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőrnöknek részleteire is!

MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék: ingyen!

Trunkbaker

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS-KÉZBEN-LÉVŐ-EGYETLEN-POSTTÖGYÁRKTÓL
KÉRJE-AZONNAL-SZÖVETMINTÁINKAT-ÉS-ÁRAINKAT. BUDAPEST, XI. LENKE-ÚT 117
SZÖVETLERAKAT-ÉS-MÉRTÉKSZABÓSA-IV, PROHÁSZKA-OTTOKÁR-U. 8,
AZ-EGYETEMI-TEPLOMMAL-SZEMBEN

vények szerint minősítő körülménynek vették, hogy a cselekményt hamis körülmények előadásával, csalárd módon követtem el. Pedig nem mondtam bamis körülményeket, mert az állásra, mire a 12 márkát kértem, valóban kilátásom volt. Mondhattam, amit akartam, senki sem hitt nekem, még azt sem hitték el, hogy nem vagyok pincér, hanem kereskedő. Az iratokban pincér voltam, hát az maradtam.

A kézelőgomb-ügyben a főpincér tanuskodhatott volna mellettem, hogy valóban visszaküldöttem, de egy hosszú tengeri úton volt Ausztráliában. Igaz, a társzögöré büntetést megfellebbezhettem volna, de semmi kedvem nem volt ahhoz, hogy a fellebbezés elintézéséig, esetleg két-három hónapig is még vizsgálati fogságban maradjak. Legalább ennyi időbe került volna, amíg a főpincért tanuképpen ki tudták volna hallgatni.

A büntetésem elejét hat hétig csalókkal, betörőkkel, szemérem elleni büntetésekkkel töltöttem, a többi részét pedig Hammelnben, magánzárkában. Az egyedüllet jól esett, mert ha megtévedtem is, alapjában nem voltam romlott lelkületű és a sok erkölcsi fertőtől, amit a fogházban láttam, nagyon megundorodtam. Itt, a magányosságban kibékültem az Istennel, megint megtanultam imádkozni és a történetek dacára is bizalommal tekinteni a jövőm elé.

(Folytatjuk.)

A lélekjelenlét és talpraesettségek

peldára írtunk ki pályázatot a folyó évi január 1-i számunkban. A beérkezett 78 pályázat közül kiemelkedik a következők: *Barta József* tiszthelyettes (Tomor), *Németh Pál* I. tiszthelyettes (Pápa), *Gulyás Sándor* törzsrőrmester (Lepsény), *Vértes György* tiszthelyettes (Érd) és *Oláh József* törzsrőrmester (Nyiregyháza). Ezeket a pályázatokat a mai számunkban közöljük.

A legjobbját a *Barta József* tiszthelyettes pályázata, mert olyan esetet ír le, amikor a szenvedélyek már a végsőkig feszültek, a csendőrség azonban egyetlen mondatával fején találta a szeget, ahol a baj gyökere volt, egy csapásra maga mellé hódítva ezzel a nekirohanni készülő tömeget. Jó példa arra, hogy a csendőrségnek

sokszor nem elég csak a szó fegyveres értelmében csendőrség lennie, hanem adott pillanatokban mintegy bírói szerepet is vállalnia kell, mert az ilyen gyors és józan igazságtevésnek rendszerint nem marad el a hatása.

Említsre méltó és közlésre is alkalmas pályázatot küldtek be még a következők: *Ordán József* I. törzsrőrmester (Szombathely) és *Tóth Ferenc* I. őrmester (Sárvár). Ezeket a pályázatokat is a mai számunkban közöljük.

Megemlítjük végül (betűrendben), de különböző okokból nem közöljük a következő pályamunkáit: *Barta József* tiszthelyettes (Tomor), aki a másik pályázatával díjazott lett, de ez a pályázata is igen jó, csupán alaki okok miatt nem volt a második pályázata is figyelembe vevető, *Bérczes János* törzsrőrmester (Szajol), *Füfeki József* alhadnagy (Toponár), *U. Nagy József* tiszthelyettes (Hajdudorog), *Szabó Béla* próbacsendőr (miskolci gy. tanalosztály), *Szabó Dénes* csendőr (Perkát), *Vitéz Zöldligeti Péter* ny. tiszthelyettes (Moson) és *Zudor János* tiszthelyettes (Bucsattelep).

Bárdos Mihály törzsrőrmester (Orosháza) és *Szabolcs Sándor* törzsrőrmester (Pécel) pályázata kifejezetten nyomozási tanulságokat nyújt, ezeket a pályamunkákat tehát sorrendben a megfelelő rovatban fogjuk közölni.

A kitűzött jutalmat *Barta József* tiszthelyettesnek Tamorra elküldöttük.

Csendőrnapi pályázat.

Mikor az ős legénysége a csendőrnapi istentisztelet után kijött a templomból, a község bírja megkérdezte az őrsparancsnokot, miért voltak hétköznapon a csendőrök így együttesen a templomban.

Az őrsparancsnok felvilágosította a bírót, hogy azért, mert csendőrnapi van. A bírő azonban nem elégedett meg ezzel a válasszal, most már azt szeretne volna tudni, mi is az a csendőrnapi?

Pályázatot hirdetünk: hogyan magyarázza meg az őrsparancsnok a bírónak a csendőrnapi jelentőségét, tartalmát és céljait? A magyarázatnak olyannak kell lennie, hogy a csendőrség múltját, belső életét és a hagyományok mibenlétét nem ismerő ember is megértse. A pályázat terjedelmét nem kötjük meg.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadjunk el. Határidő: április 1. A legjobb pályázatot díjaz és értékes asztaliórával jutalmazzuk, esetleg közöljük is. Az eredményt az április 15-iki számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI. Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Győry Aladár.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

órasmester, ékszerész, Nyiregyháza. Telefon 229.

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **részletre** is. Választékot portómentesen küldök. Javítások szakszerűen végeztetnek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vásároljon
ahol sokszáz más bajtársa a

TRIBON-nál Budapest,
VIII., Üllői-út 14.